

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΠΜΣ "Δημόσια Διοίκηση - Δημόσιο Μάνατζμεντ"

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού και Συνήγορος του Πολίτη στη
Διαρκή Επιτροπή
Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης»**

**“Supreme council for civil personnel selection and ombudsman at the
standing committee on public administration, public order and justice”**

ΛΟΥΚΑΤΟΥ ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ

(Α.Μ.: ΔΜ2139)

Επιβλέπων καθηγητής: κ. ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΕΜΟΣ

Αθήνα

ΜΑΙΟΣ 2023

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Λουκάτου Καλομοίρα του Γερασίμου, με αριθμό μητρώου ΔΜ:2139 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Δημόσια Διοίκηση - Δημόσιο Μάνατζμεντ» του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Η/Δηλώσα

Λουκάτου Καλομοίρα

Στην αδελφή μου, Έφη

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Κ.τ.Β.	Κανονισμός της Βουλής
Συντ.	Σύνταγμα
ΑΣΕΠ	Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού
Ε.Ε.Π	Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό
ΕΣΡ	Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης
ΧΘΔΕΕ	Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ν.Π.Δ.Δ	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
Ν.Π.Ι.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
ΑΠΔΠΧ	Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα
ΑΔΑΕ	Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου των Επικοινωνιών
ΕΕΔ	Ένωση Ελλήνων Δημοσιολόγων
Κ.Ο.	Κοινοβουλευτική Ομάδα
Σ.τ.Ε.	Συμβούλιο της Επικρατείας
Π.τ.Δ.	Πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς όσους με βοήθησαν στην παρούσα εργασία.

Ιδιαίτερώς, ευχαριστώ τον Καθηγητή μου, κ. Βασίλη Τζέμο, που με τίμησε με το να είναι ο επιβλέπων Καθηγητής της εργασίας και μου παρείχε την αμέριστη βοήθειά του σε όλη τη διάρκεια της συγγραφής της.

Θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στη διευθύντριά μου, κυρία Πηνελόπη Νόση, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Διαρκών Επιτροπών της Βουλής, που με παρότρυνε να παρακολουθήσω το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών και μου παρείχε την όποια βοήθεια της ζήτησα κατά τη συγγραφή της εργασίας.

Νιώθω, επίσης, μεγάλη ευγνωμοσύνη στη Διδάκτορα κοινοβουλευτικού δικαίου και πολιτικών επιστημών, κυρία Βαρβάρα Γεωργοπούλου, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών της Βουλής, για την απλόχερη βοήθεια που μου προσέφερε, μεταξύ άλλων, και στο ερευνητικό κομμάτι της εργασίας.

Είμαι ευγνώμων προς τον Πρόεδρο του ΑΣΕΠ, Δρα Αθανάσιο Παπαϊωάννου, και τον Συνήγορο του Πολίτη, Δρα Ανδρέα Ποττάκη για τις συνεντεύξεις που μου παραχώρησαν καταθέτοντας τις απόψεις και τις εμπειρίες τους σε σχέση με τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους Βουλευτές/Μέλη της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, τις κυρίες Διονυσία-Θεοδώρα Αυγερινοπούλου, Άννα Μάνη-Παπαδημητρίου και Κυριακή Μάλαμα και τους κ.κ: Θεοχάρη (Χάρη) Θεοχάρη, Γεώργιο Καμίνη, Δημήτριο Κούβελα, Ιωάννη Λαμπρόπουλο και Θεόφιλο Ξανθόπουλο, οι οποίοι ανταποκρίθηκαν στην έρευνα και απάντησαν στα σχετικά ερωτήματα.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στην αγαπημένη συνάδελφο Όλγα Θεοδωροπούλου, Υπηρεσιακή Γραμματέα της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, για τη βοήθειά της στην αναζήτηση των πρακτικών των συνεδριάσεων της Επιτροπής.

Πολύτιμη ήταν η βοήθεια που είχα από τους συναδέλφους στη Διεύθυνση Βιβλιοθήκης της Βουλής, κατά τη βιβλιογραφική μου έρευνα και στην αναζήτηση των σχετικών με τη μελέτη πρακτικών των συνεδριάσεων της Διαρκούς Επιτροπής που δεν υπήρχαν στο ηλεκτρονικό αρχείο.

Τελειώνοντας, σε ένα πιο προσωπικό επίπεδο θα ήθελα να ευχαριστήσω τον σύζυγό μου και τα δύο εντεκάχρονα αγόρια μας για την κατανόηση που έδειξαν όλο το χρονικό διάστημα της προσπάθειάς μου να ολοκληρώσω το ΠΜΣ και κατά τη συγγραφή της εργασίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	10
ABSTRACT	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	14
1.1 Οι Ανεξάρτητες Αρχές	14
1.2 Ανεξάρτητες Αρχές και Βουλή	20
1.2.1 Κοινοβουλευτικός Έλεγχος επί των Ανεξαρτήτων Αρχών	23
1.2.2 Η ακρόαση των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων στις Διαρκείς Επιτροπές της Βουλής κατά τη συζήτηση των σχεδίων νόμων.....	25
1.3 Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης ..	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	31
2.1 Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ).....	31
2.2 Το ΑΣΕΠ στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης	37
2.3. Συνέδρια του ΑΣΕΠ.....	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	62
3.1 Συνήγορος του Πολίτη	62
3.2 Συνήγορος του Πολίτη στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	101

4.1 Συμπεράσματα	101
4.2 Προτάσεις.....	111
Πηγές	117
Βιβλιογραφία	117
Αρθρογραφία	119
Διαδίκτυο	120
Παραρτήματα	121

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία έχει ως αντικείμενο την παρουσία δύο εκ των πέντε Συνταγματικά Κατοχυρωμένων Ανεξαρτήτων Αρχών στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής, το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού και τον Συνήγορο του Πολίτη. Βασίζεται στο άρθρο 38 του Κανονισμού της Βουλής, που αναφέρεται στις ακροάσεις των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων στις Διαρκείς Επιτροπές, σύμφωνα με το οποίο διατυπώνουν τις απόψεις τους σχετικά με τα υπό συζήτηση σχέδια και προτάσεις νόμων που άπτονται των αρμοδιοτήτων και του πεδίου δράσης τους.

Παρουσιάζονται αναλυτικά οι παρουσίες των εκπροσώπων των δύο ως άνω Ανεξαρτήτων Αρχών και καταγράφονται περιληπτικά τα σχόλια και οι παρατηρήσεις τους, σύμφωνα με τα πρακτικά των συνεδριάσεων της Επιτροπής, σε μία προσπάθεια να ερευνηθεί και να καταδειχθεί η σημασία της διαδικασίας της ακρόασης των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων από τη συγκεκριμένη Διαρκή Επιτροπή κατά την επεξεργασία και εξέταση των σχεδίων και προτάσεων νόμων.

Λέξεις κλειδιά: Ανεξάρτητες Αρχές, Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ), Συνήγορος του Πολίτη, Βουλή, Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, Σύνταγμα, Κανονισμός της Βουλής,

*A*bstract

The present paper deals with the participation of two of the five constitutionally protected Independent Authorities in the Standing Committee on Public Administration, Public Order and Justice of the Parliament: the Supreme Personnel Selection Board and the Ombudsman. More specifically, it studies the Authorities' participation to the hearings of the Committee when draft laws and proposals of laws relevant to their competences are being discussed, according to Rule 38 of the Standing Orders of the Hellenic Parliament.

The views of the representatives of the two above mentioned Independent Authorities are presented in detail and their comments and observations are summarized, according to the minutes of the meetings of the Committee, in an attempt to investigate and demonstrate the importance of the process of hearing the non-parliamentary persons by the Standing Committee during the elaboration and examination of the draft laws and proposals.

Keywords: Independent agencies, supreme council for civil personnel selection (ASEP), Ombudsman, Parliament, Standing committee on public administration, public order and justice, Constitution, Standing Orders of the Hellenic Parliament

Σκοπός της εργασίας είναι να παρατηρήσουμε μέσα από όλη την ερευνητική διαδικασία που ακολουθήθηκε, όπως η μελέτη των Πρακτικών των συνεδριάσεων της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, οι συνεντεύξεις που παραχωρήθηκαν από εκπροσώπους των δύο Ανεξαρτήτων Αρχών, το ερωτηματολόγιο προς τους Βουλευτές/Μέλη της Επιτροπής, αν λαμβάνονται υπόψη οι προτάσεις και οι αντιρρήσεις τους στην εν λόγω Διαρκή Επιτροπή και αν προκύπτουν νομοτεχνικές βελτιώσεις μετά τις τοποθετήσεις τους.

Τα ερωτήματα προς διερεύνηση αυτής της μελέτης με δεδομένο τον σκοπό της είναι τα ακόλουθα:

α) Η διαδικασία της ακρόασης των εκπροσώπων δύο Ανεξαρτήτων Αρχών, του Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) και του Συνηγόρου του Πολίτη, στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης είναι ουσιώδης και επωφελής;

β) Έγιναν δεκτές και ενσωματώθηκαν στα κείμενα των σχεδίων νόμων οι απόψεις που εξέφρασαν και οι παρατηρήσεις τους για τις υπό επεξεργασία και εξέταση νομοθετικές διατάξεις;

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για τη συγκεκριμένη μελέτη ήταν να προσεγγίσει το υπό εξέταση θέμα και από τις δύο πλευρές. Τόσο από την πλευρά της Επιτροπής όσο και από την πλευρά των δύο Ανεξαρτήτων Αρχών. Η συγκεκριμένη μελέτη περιορίζεται στην παρουσίαση μίας κοινοβουλευτικής διαδικασίας και καταγράφει τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα που έγινε για τη συγγραφή της, η οποία συμπεριέλαβε πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές.

Οι πρωτογενείς πηγές ήταν το Σύνταγμα της Ελλάδας, ο Κανονισμός της Βουλής, οι σχετικοί νόμοι, τα πρακτικά των συνεδριάσεων της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης με τα επισυναπτόμενα κατατεθειμένα υπομνήματα των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων, η Συνέντευξη που μας παραχώρησαν ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, Δρ. Αθανάσιος Παπαϊωάννου (14/12/2022) και ο Συνήγορος του Πολίτη, Δρ. Ανδρέας Ποττάκης (10/01/2023) και οι απαντήσεις που έδωσαν οι Βουλευτές/Μέλη της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής στο Ερωτηματολόγιο που εστάλη (13/12/2022), μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Η αναζήτηση

επικεντρώθηκε στο ηλεκτρονικό αρχείο της Βουλής με τα πρακτικά των συνεδριάσεων και των Εκθέσεων της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης. Η μελέτη του αρχείου αυτού αξιοποιήθηκε για να εντοπιστούν οι παρουσίες των εκπροσώπων των Ανεξαρτήτων Αρχών, ΑΣΕΠ και Συνηγόρου του Πολίτη, στην ως άνω Διαρκή Επιτροπή, καθώς και οι απόψεις που διατύπωσαν για τα υπό συζήτηση σχέδια νόμων. Επίσης, πηγή για τη συγκέντρωση των στοιχείων αποτέλεσαν και οι Ετήσιες Εκθέσεις των δύο Αρχών που βρίσκονται αναρτημένες στις ιστοσελίδες τους.

Οι δευτερογενείς πηγές που χρησιμοποιήθηκαν ήταν από την ελληνική βιβλιογραφία και αρθρογραφία με σκοπό την μελέτη του θεσμού των Ανεξαρτήτων Αρχών. Η συλλογή τους έγινε με βιβλιογραφική αναζήτηση μέσω της Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων και της Βιβλιοθήκης της Νομικής Σχολής Αθηνών και μέσω του διαδικτύου.

Τα κεφάλαια στα οποία διαρθρώνεται η εργασία είναι τέσσερα. Στο πρώτο κεφάλαιο, βάσει σχετικής βιβλιογραφίας και αρθρογραφίας, προσεγγίζεται η έννοια των Ανεξαρτήτων Αρχών, καθώς και η σχέση τους με τη Βουλή, μέσω σύντομης περιγραφής του Κοινοβουλευτικού ελέγχου. Περιγράφεται η διαδικασία της ακρόασης των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων στις Διαρκείς Επιτροπές της Βουλής κατά τη συζήτηση των σχεδίων νόμων και ειδικότερα, γίνεται αναφορά στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται το ΑΣΕΠ και οι παρουσίες των εκπροσώπων του στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης κατά τη συζήτηση των σχεδίων και προτάσεων νόμων.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο Συνήγορος του Πολίτη και οι παρουσίες του στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης κατά τη συζήτηση των σχεδίων και προτάσεων νόμων.

Τέλος, το τέταρτο κεφάλαιο παραθέτει τα συμπεράσματα της έρευνας και τις σχετικές προτάσεις που προέκυψαν τόσο από την πρωτογενή όσο και από τη βιβλιογραφική έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Οι Ανεξάρτητες Αρχές

Οι Ανεξάρτητες Αρχές είναι ιδιόμορφες Διοικητικές Αρχές και υπάγονται ιδιοτύπως στην εκτελεστική εξουσία¹, ανήκουν στο νομικό πρόσωπο του Κράτους² και υποστηρίζονται από αυτό οικονομικά³, διότι λαμβάνουν χρηματοδότηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό⁴. Τις χαρακτηρίζει η ανεξαρτησία από την Κυβέρνηση⁵ και κάθε μορφή εξουσίας πολιτικής ή ιδιωτικής. Χαρακτηριστικά των Ανεξαρτήτων Αρχών είναι, επίσης⁶, ότι τα μέλη που τις συγκροτούν απολαμβάνουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας⁷, παρόμοιας με εκείνη των δικαστών και δεν υποχρεούνται σε υπακοή των διαταγών οργάνων της εκτελεστικής εξουσίας. Η διοικητική λειτουργία τους προβλέπει διοικητική διαδικασία που προσομοιάζει με εκείνη της δικαστικής⁸.

Είναι κρατικά νομικά πρόσωπα με διοικητικές και διακυβερνητικές αρμοδιότητες, αλλά δεν υπάγονται στην ιεραρχία της εκτελεστικής εξουσίας, το αντίθετο, μάλιστα, είναι ανεξάρτητες τόσο από την εκτελεστική εξουσία όσο και από την δικαστική και την νομοθετική⁹. Η στελέχωσή τους γίνεται από ειδικευμένο προσωπικό με την εφαρμογή της αρχής της αμεροληψίας και τη μη εξάρτηση από

¹ Τζέμος Βασίλης, «*Οργανωτικό Διοικητικό Δίκαιο Διαγράμματα*», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σελ. 117 και Μαυρομούστακου Ήβη, «*Σύγχρονες Μορφές Διοίκησης (Μια θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών: η ελληνική περίπτωση)*», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2021, σελ. 64.

² Σπηλιωτόπουλος Επαμεινώνδας, «*Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*», Τόμος 1, 13η έκδοση, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2010, σελ.291 και Μπέσιλα-Μακρίδη Ελισάβετ, «*Ο Έλεγχος της Διοίκησης – Το δικαίωμα της αναφοράς στις Αρχές- Οι Ανεξάρτητες Αρχές (Ν.3051/2002) & Ο Συνήγορος του Πολίτη*», Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2010, σελ. 172.

³ Μακρυδημήτρης Αντώνης, Μαρία-Ηλιάνα Πραβίτα, «*Δημόσια Διοίκηση, Στοιχεία διοικητικής οργάνωσης*», Ε΄ έκδοση, εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, έτος 2012, σελ. 580.

⁴ Λαμπροπούλου Μαντώ- Γιώργος Διέλλας, σε «*Το Σύγχρονο Διοικητικό Σύστημα στην Ελλάδα*», 8. Οι ανεξάρτητες αρχές, Εκδόσεις ΕΑΠ, 2021, σελ. 196.

⁵ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π (υποσημ. 1), σελ. 117 και Βλ. Μπέσιλα-Μακρίδη Ελισάβετ, όπ. π (υποσημ. 2), σελ. 172.

⁶ Κοϊμτζόγλου Ι., «*Στοιχεία Δημοσίου Δικαίου*», Γ΄ έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005,σελ. 137επ.

⁷ Βλ Σπηλιωτόπουλος Επ., όπ. π (υποσημ. 2), σελ.292.

⁸ Βλ. Κοϊμτζόγλου Ι., όπ. π (υποσημ. 6), σελ.137επ.

⁹ Τζέμος Β., «*Συνήγορος του Πολίτη*», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2012, σελ. 4-5.

πολιτικά κριτήρια¹⁰. Ο βαθμός της ανεξαρτησίας τους καθώς και οι αρμοδιότητες¹¹ και η οργάνωσή τους ποικίλει και καθορίζονται από το νομοθετικό τους πλαίσιο.

Αντικείμενό τους είναι το έργο της εγγύησης, της εποπτείας, της ρύθμισης και ο διαμεσολαβητικός έλεγχος σε θέματα, πρώτον, της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, δεύτερον, της οικονομίας και τρίτον, της δημόσιας διοίκησης λειτουργικά και ευρύτατα θεωρούμενης¹².

Οι Ανεξάρτητες Αρχές είναι διοικητικές υπηρεσίες¹³ που εντάσσονται στο διοικητικό σύστημα της Χώρας και υπάγονται στην ύλη του Διοικητικού Δικαίου¹⁴. Το διοικητικό δίκαιο είναι οι κανόνες που διέπουν την οργάνωση και τη δράση της Δημόσιας Διοίκησης¹⁵. Έχουν γνωμοδοτικές ή αποφασιστικές αρμοδιότητες¹⁶ σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων, οι οποίες κατοχυρώνουν τα δικαιώματα των πολιτών, όπως για παράδειγμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, στη διασφάλιση των επικοινωνιών ή αφορούν στη χρηστή λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και η δράση τους δεν υπόκειται σε κανένα άλλο είδος ελέγχου παρά μόνο στον «ήπιο» Κοινοβουλευτικό Έλεγχο, ο οποίος δεν αποτελεί ερμηνεία «κατά νομική κυριολεξία»¹⁷ του όρου.

Δεν υπόκεινται σε ιεραρχικό έλεγχο, προληπτικό ή κατασταλτικό, νομιμότητας ή σκοπιμότητας και γενικά σε έλεγχο από Κυβερνητικά ή άλλα όργανα της εκτελεστικής εξουσίας¹⁸. Οι πράξεις των Ανεξαρτήτων Αρχών δεν υπόκεινται σε διοικητικό έλεγχο, αλλά είναι δυνατό να προσβληθούν στο Συμβούλιο της Επικρατείας με αίτηση ακύρωσης, ή άλλο ένδικο βοήθημα που προβλέπει η νομοθεσία και μπορούν να στοιχειοθετήσουν αστική ευθύνη του δημοσίου¹⁹,

¹⁰ Βλ. Σπηλιωτόπουλος Επ., όπ. π. (υποσημ. 2), σελ.291.

¹¹ Βλ. Μακρυδημήτρης Αντ. – Πραβίτα Μ.Η., όπ. π. (υποσημ. 3) σελ. 580.

¹² Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 1), σελ. 117.

¹³ Βλ. Ι. Κοϊμτζόγλου, όπ. π. (υποσημ. 6), σελ.137 και Βλ. Μακρυδημήτρης Αντ. – Πραβίτα Μ.Η., Πραβίτα, όπ. π. (υποσημ. 3), σελ. 584.

¹⁴ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ. 5 και Ηλιάδου Αικατερίνη, «Το Σύνταγμα και οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές. Σκέψεις σχετικά με την πρόταση συνταγματικής τοποποίησης των ΑΔΑ», Διοικητική Δίκη (ΔιΔικ), 2000, σελ.784επ.

¹⁵ Τζέμος Βασίλης, «Εφαρμοσμένο διοικητικό δίκαιο και αρχές δικαίου και μανάτζμεντ» στο Επιστημονικό Περιοδικό Ένωσης Ελλήνων Δημοσιολόγων (ΕΕΔ) «Δημόσιο Δίκαιο», Έτος 2021 (6), Τεύχος 1-2 (Ιανουάριος-Δεκέμβριος), σελ.1.

¹⁶ Χρυσανθάκης Χ., «Εισηγήσεις Διοικητικού Δικαίου», 3^η έκδοση, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2021, σελ.68 και Βλ. Σπηλιωτόπουλος Επ., όπ. π. (υποσημ. 2), σελ.293.

¹⁷ Χρυσόγονος Κ., «Συνταγματικό Δίκαιο», 3η έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλας Αθήνα Θεσσαλονίκη, 2022, σελ. 611.

¹⁸ Βλ. Σπηλιωτόπουλος Επ., όπ. π. (υποσημ. 2), σελ.292.

¹⁹ Βλ. Χρυσανθάκης Χ., όπ. π. (υποσημ. 16), σελ.68.

υπόκεινται, δηλαδή, σε δικαστικό έλεγχο νομιμότητας, ενώ δεν υπόκεινται σε Κυβερνητικό συντονισμό, Κυβερνητικό έλεγχο νομιμότητας και ούτε σε γνήσια διοικητική εποπτεία²⁰.

Οι πράξεις των Ανεξαρτήτων Αρχών είναι διοικητικές πράξεις²¹, όπως για παράδειγμα οι αποφάσεις του ΑΣΕΠ, της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (ΑΠΔΠΧ) και του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ) που επιβάλλει πρόστιμα. Δεν εκδίδει, όμως, εκτελεστές διοικητικές πράξεις, ο Συνήγορος του Πολίτη, του οποίου η κύρια αρμοδιότητά είναι η διαμεσολάβηση με σκοπό την επίλυση διοικητικών διαφορών κατόπιν ελέγχου νομιμότητας και με κριτήριο τα δικαιώματα των πολιτών²².

Είναι «ανώτατα» διοικητικά όργανα και ιστορικά πρόσφατες²³ ως θεσμός στις ευρωπαϊκές έννομες τάξεις και στην Ελλάδα, όπου έγιναν γνωστές το 1951²⁴. Ο χαρακτηρισμός «ανώτατα» σημαίνει ότι «είναι μοναδικά όργανα στο πλαίσιο της διοικητικής οργάνωσης και στην ύπατη θέση στην κορυφή της ιεραρχικής πυραμίδας της δημόσιας διοίκησης»²⁵. Ξεκίνησαν να θεσμοθετούνται όταν έγινε αντιληπτό ότι «το σύγχρονο κράτος με την επιρροή των πολιτικών κομμάτων δεν ήταν εφικτό να διασφαλίσει την αντικειμενικότητα και αμεροληψία που έπρεπε να διέπουν τη Διοικητική Δράση σε ευαίσθητους τομείς»²⁶ της πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής ζωής και τον ρόλο ανέλαβαν οι Ανεξάρτητες Αρχές²⁷. Η διεθνής εξάπλωση των αγορών και η ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών ήταν προκλήσεις και ανάγκες μίας δημιουργικής προσαρμογής του κοινοβουλευτισμού που οδήγησε στη δημιουργία των Ανεξαρτήτων Αρχών με αποστολή τους τη ρύθμιση²⁸ της λειτουργίας της αγοράς με διαφάνεια, αντικειμενικότητα και αμεροληψία στους τομείς

---

²⁰ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 1), σελ. 121.

²¹ Βλ. Σηλιωτόπουλος Επ., όπ. π. (υποσημ. 2), σελ.293.

²² Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ. 10.

²³ Βλ. Μακρυδημήτρης Αντ. – Πραβίτα Μ.Η., όπ. π. (υποσημ. 3), σελ. 579 και Μπέσιλα-Μακρίδη Ε., όπ. π. (υποσημ. 2), σελ. 169.

²⁴ Βλ. Κοϊμτζόγλου Ι., όπ. π. (υποσημ. 6), σελ. 137.

²⁵ Βλ. Κοϊμτζόγλου Ι., όπ. π. (υποσημ. 6), σελ. 137.

²⁶ Βλ. Μπέσιλα-Μακρίδη Ε., όπ. π. (υποσημ. 2), σελ. 170.

²⁷ Καλυβιώτου Μαριάνθη, «Κοινοβουλευτικός Έλεγχος Συνταγματικό πλαίσιο και όρια», Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017, σελ.144.

²⁸ Γι' αυτό τον λόγο αρκετές Αρχές ονομάζονται Ρυθμιστικές Αρχές.

τεχνολογικής εξέλιξης που απαιτούνταν εξειδικευμένες γνώσεις²⁹. Η πρώτη ανεξάρτητη διοικητική αρχή που προέβλεψε ο νομοθέτης το 1989 ήταν το ΕΣΡ ως «ανεξάρτητο όργανο εξυπηρετούμενο από δική του γραμματεία και αυτοτελή προϋπολογισμό»³⁰.

Ο ρόλος του κράτους έχει αλλάξει και δεν είναι πλέον πάροχος υπηρεσιών σε τομείς στους οποίους είχε προνομιακή θέση και λειτουργούσαν δημόσιες επιχειρήσεις με τη μορφή νομικού μονοπωλίου, όπως η ενέργεια με τη ΔΕΗ ή οι τηλεπικοινωνίες με τον ΟΤΕ. Οι τομείς αυτοί δεν αποτελούν, πλέον, πεδία κρατικού μονοπωλίου και εφαρμόζονται κανόνες ελεύθερου ανταγωνισμού στην αγορά. Το κράτος έχει πλέον τον ρόλο του ρυθμιστή. Συνεπώς, στους τομείς που υπήρχε κρατικό μονοπώλιο με τη μορφή μιας δημόσιας επιχείρησης υπάρχει, πλέον, μια Ανεξάρτητη Αρχή. Αποτέλεσαν εκδήλωση του «ρεύματος» της λειτουργικής αποκέντρωσης η οποία ήταν συνέπεια της κριτικής στον κρατικό παρεμβατισμό³¹. Η συγκρότηση των Ανεξαρτήτων Αρχών προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο και το ενωσιακό δίκαιο και περιβάλλονται από τις εγγυήσεις που προσφέρει η υπεροχή των κανόνων του δικαίου της ΕΕ, από τους οποίους και διέπονται οι Αρχές αυτές³².

Είναι επιφορτισμένες με το να προστατεύουν³³, πρώτον, ουσιαστικά συγκεκριμένα θεμελιώδη δικαιώματα και δεύτερον, τη θεσμική προστασία αυτών των θεμελιωδών δικαιωμάτων³⁴. Συγκεκριμένα, «η αρχή της χρηστής διοίκησης νοσηματοδοτείται από την θεωρία, τη νομολογία και από διεθνή κείμενα ενδιαμέσου νομικής δεσμευτικότητας»³⁵ και αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα κάθε πολίτη³⁶, σύμφωνα με το άρθρο 41 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΧΘΔΕΕ). «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αμερόληπτη, δίκαιη και εντός

²⁹ Καμίνης Γεώργιος, σε «Πέντε χρόνια μετά τη Συνταγματική Αναθεώρηση του 2001», Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου, Τόμος Δεύτερος, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2006, σελ. 814.

³⁰ Δαγτόγλου Π.Δ., *Γενικό Διοικητικό Δίκαιο*, 7η Αναθεωρημένη Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2014 και Βλ. Χρυσανθάκης Χ., όπ. π. (υποσημ. 16), σελ.68.

³¹ Λαμπροπούλου Μ. – Διέλλας Γ., όπ. π. (υποσημ. 4), σελ. 200.

³² Βενιζέλος Ευ. «Προβλήματα κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ Ανεξάρτητων Αρχών: Μια πρόταση για τη νομοθετική εισαγωγή κανόνα κατανομής και δικονομικού μηχανισμού άρσης της σύγκρουσης αρμοδιοτήτων», Δημόσιο Δίκαιο, Περιοδικό Ένωσης Ελλήνων Δημοσιολόγων, Έτος 2022, Τεύχος 1 (Ιανουάριος – Ιούνιος), σελ. 2.

³³ Βλ. Μπέσιλα-Μακρίδη Ε., όπ. π. (υποσημ. 2), σελ. 175.

³⁴ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ. 13.

³⁵ Τζέμος Β., «Η σύννομη κακοδιοίκηση», Επιστημονικό Περιοδικό Ένωσης Ελλήνων Δημοσιολόγων (ΕΕΔ), τεύχη 2,3/2017, σελ. 101.

³⁶ Πραβίτα Μαρία-Ηλιάννα, σε Τζέμος Βασίλης, «Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε., Ερμηνεία κατ' άρθρο», 2^η έκδοση, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2019, σελ. 479επ.

ευλόγου προθεσμίας εξέταση των υποθέσεών του από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης (...)).

Αποτελούν σύγχρονη θεσμική έκφραση της δικαιοκρατίας, η οποία είναι μία από τις πολιτειακές λειτουργίες που αφορά στις απαιτήσεις και τα μελήματα του κράτους δικαίου³⁷. «Το κράτος δικαίου είναι αυτό που εγγυάται τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεσμικές εγγυήσεις, προϋπόθεση για να λειτουργήσει η δημοκρατία και είναι εντελώς διαφορετικό από το κράτος του νόμου»³⁸.

Διακρίνονται με βάση το αντικείμενο της λειτουργίας τους σε όσες έχουν σκοπό να διασφαλίζουν τα ατομικά δικαιώματα και τις ελευθερίες των πολιτών, σε όσες ασκούν εποπτεία και έλεγχο σε δραστηριότητες της δημόσιας διοίκησης, σε όσες έχουν ρυθμιστικό ρόλο στην οικονομία και τη λειτουργία της αγοράς και τέλος σε όσες οι αρμοδιότητες τους συνδυάζουν τις λειτουργίες και τα χαρακτηριστικά και των τριών κατηγοριών, δηλαδή του μεικτού αντικειμένου³⁹.

Οι Ανεξάρτητες Αρχές διακρίνονται σε Συνταγματικά κατοχυρωμένες και σε μη Συνταγματικά κατοχυρωμένες⁴⁰, δηλαδή σε αυτές που προβλέπονται από τον νομοθέτη χωρίς την κατοχύρωση τους στο Σύνταγμα. Σημαντικές διαφορές του νομικού καθεστώτος που υπάρχουν μεταξύ των Συνταγματικά κατοχυρωμένων και μη είναι καταρχήν η Συνταγματική προστασία, ο τρόπος που εκλέγονται τα μέλη τους και ο ιδίομορφος κοινοβουλευτικός έλεγχος⁴¹. Οι Συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές είναι πέντε και είναι όργανα του ΝΠΔΔ.-Κράτους. Δεν είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, αν και θα μπορούσαν να οργανωθούν όπως αυτά. Είναι κατοχυρωμένες στο Άρθρο 101Α του Συντ. και δεν μπορούν να τροποποιηθούν ούτε να καταργηθούν με νόμο, όσον αφορά στο θεσμικό τους περιεχόμενο το οποίο προσδιορίζεται από το Συντ. Το νομικό πλαίσιο θεσπίζεται από τον ν.3051/2002, όπως έχει τροποποιηθεί μεταγενέστερα και ισχύει μέχρι σήμερα με τον οποίο ορίστηκε ένα κοινό πλαίσιο ρύθμισης του πεδίου τους⁴² με ενιαίες

³⁷ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ. 20.

³⁸ Βενιζέλος Ευάγγελος «Κοινό περί δικαίου αίσθημα vs κράτος δικαίου – Το δύσκολο τρίγωνο: Δικαιοσύνη – Κοινή Γνώμη – Πολιτική», Διοικητική Δίκη (ΔιΔικ), 6/2018, σελ.177.

³⁹ Βλ. Μακρυδημήτρης Αντ. – Πραβίτα Μ.Η., όπ. π. (υποσημ. 3), σελ. 581 και Βενιζέλος Ευάγγελος, «Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου», Αναθεωρημένη έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα–Κομοτηνή, 2008, σελ.612επ. και Μπέσιλα-Μακρίδη Ε., όπ. π. (υποσημ. 2), σελ. 177επ.

⁴⁰ Βλ. Τζέμος Β , όπ. π. (υποσημ. 1), σελ. 117 και Μακρυδημήτρης Αντ. – Πραβίτα Μ.Η., όπ. π. (υποσημ. 2), σελ. 580.

⁴¹ Βλ. Μπέσιλα-Μακρίδη Ε, όπ. π. (υποσημ. 2), σελ. 170επ.

⁴² Βλ. Λαμπροπούλου Μ. – Διέλλας Γ., όπ. π. (υποσημ. 4), σελ. 197.

προδιαγραφές για την ανεξαρτησία τους, το προσωπικό τους και το καθεστώς των μελών. Έχουν, θεσπιστεί ειδικοί εκτελεστικοί του Συντ. νόμοι που αφορούν στην οργάνωση και την λειτουργία τους και όλες έχουν τον Κανονισμό λειτουργίας τους⁴³.

Οι Συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές είναι:⁴⁴ Το ΑΣΕΠ, (Άρθρο 103 παρ.7 του Συντ. και ν.2190/1994), ο Συνήγορος του Πολίτη, (Άρθρο 103 παρ.9 του Συντ. και ν.3094/2003), το ΕΣΡ, (Άρθρο 15 παρ.2 του Συντ. και ν.2863/2000), η ΑΠΔΠΧ, (Άρθρο 9Α του Συντ. και ν.2472/1997 και ν.3471/2006) και η Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ), (Άρθρο 19 παρ.2 του Συντ. και ν.3115/2003).

Αφορούν στην εφαρμογή των αρχών της διαφάνειας, της αντικειμενικότητας και της αμεροληψίας σε τρεις βασικούς τομείς, όπως ο χώρος των ηλεκτρονικών Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΕΣΡ), στην «ακώλυτη άσκηση» των ατομικών δικαιωμάτων από τις εξελιγμένες τεχνολογίες (ΑΠΔΠΧ, ΑΔΑΕ) και στη δημόσια διοίκηση εκ των έσω για να εξαλειφθούν οι πελατειακές σχέσεις (ΑΣΕΠ) και εξωτερικά για τις σχέσεις των πολιτών με τη διοίκηση (Συνήγορος του Πολίτη)⁴⁵. Ανεξάρτητες Αρχές όπως το ΑΣΕΠ και ο Συνήγορος του Πολίτη που στοχεύουν στην «εμπέδωση» της Αρχής της Νομιμότητας συνιστούν μέσο εφαρμογής της βούλησης του νομοθέτη, ο οποίος πρέπει να σέβεται τους περιορισμούς του άρθρου 103 περ. 7 και 8 του Συντ.⁴⁶

Οι μη συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές είναι πολυάριθμες και οργανωτικά είναι ΝΠΔΔ ή Διοικητικά Όργανα του ΝΠΔΔ-κράτους ή δημόσια νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (ΝΠΙΔ). Όλες θεσπίζονται με νόμο, όπως ορίζει το Συντ.⁴⁷ και μπορούν να τροποποιηθούν ή να καταργηθούν με νόμο. Απολαμβάνουν, δηλαδή, «μειωμένης προστασίας»⁴⁸ εκτός κι αν η «σύσταση και η λειτουργία» τους συνδέεται με το ενωσιακό δίκαιο. Η αυτοτέλεια ή ανεξαρτησία τους από την πολιτική εξουσία διαφέρει για την κάθε μία γιατί είναι ανομοιογενές σύνολο. Το νομικό τους πλαίσιο είναι αυτό που καθορίζει τον βαθμό ανεξαρτησίας τους, το οποίο, βέβαια, είναι συνεχώς μεταβαλλόμενο.⁴⁹ Ενδεικτικά, κάποιες από τις μη

⁴³ Βλ. Καμίνης Γ., όπ. π. (υποσημ. 29), σελ. 827.

⁴⁴ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 1), σελ. 118.

⁴⁵ Βλ. Καμίνης Γ. όπ. π. (υποσημ. 29), σελ. 818.

⁴⁶ Βλ. Βενιζέλος Ευ., όπ. π. (υποσημ. 39), σελ.527.

⁴⁷ Βλ Σπηλιωτόπουλος Επ., όπ. π. (υποσημ. 2), σελ.292.

⁴⁸ Βλ. Χρυσανθάκης Χ., όπ. π. (υποσημ. 16), σελ.68.

⁴⁹ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 1), σελ. 118.

συνταγματικά καταχωρημένες Ανεξάρτητες Αρχές είναι: η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας⁵⁰ (ΡΑΕ), η Επιτροπή Ανταγωνισμού, η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων, ο Συνήγορος του Καταναλωτή, η Ελληνική Στατιστική Αρχή, ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης και άλλες.

1.2 Ανεξάρτητες Αρχές και Βουλή

Ένα από τα στοιχεία που καθορίζει τη λειτουργία των Ανεξαρτήτων Αρχών είναι ο τρόπος με τον οποίο ορίζεται η σχέση τους με τη Βουλή. Η σχέση αυτή προδιαγράφεται με προκαθορισμένες διατάξεις του Κανονισμού της Βουλής, όπως το Συντ. ορίζει: *«Με τον Κανονισμό της Βουλής ρυθμίζονται όσα αφορούν τη σχέση των ανεξαρτήτων αρχών με τη Βουλή και ο τρόπος άσκησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου»*⁵¹.

Η Διάσκεψη των Προέδρων είναι το συλλογικό κοινοβουλευτικό όργανο⁵² στο οποίο εκπροσωπούνται όλες οι Κοινοβουλευτικές ομάδες, το οποίο θεσμοθετήθηκε με τον Κ.τ.Β. το 1987 και σύμφωνα με το άρθρο 101Α του Συντ., το άρθρο 138Α του Κ.τ.Β. και τους ιδρυτικούς νόμους των Ανεξαρτήτων Αρχών, επιλέγει τα πρόσωπα που τις στελεχώνουν, τα οποία «πρέπει να έχουν τα ανάλογα προσόντα», όπως νόμος ορίζει. Η απόφαση λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων των μελών της, μετά τη Συνταγματική Αναθεώρηση του 2019 (ΦΕΚ 211 Α/24.12.2019) και μετά την τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής (ΦΕΚ 81 Α/10.4.2020), ενώ παλαιότερα ίσχυε η αυξημένη πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των μελών της. Με αυτόν τον τρόπο δόθηκε μία λύση στο πρόβλημα που προέκυπτε, όταν δεν συμφωνούσε η Διάσκεψη των Προέδρων με την πλειοψηφία των 4/5, στην αλλαγή της σύνθεσης των Ανεξαρτήτων Αρχών (γεγονός που προκαλούσε καθυστερήσεις και η μακρά παράταση της θητείας των προηγούμενων που έθετε ζήτημα της δημοκρατικής νομιμοποίησης τους^{53α}) και έτσι προέκρινε ο αναθεωρητικός νομοθέτης ότι προέχει η αρχή της συνέχειας της λειτουργίας της

⁵⁰ Βλ. Δαγτόγλου Π.Δ., *όπ. π.* (υποσημ. 30), σελ. 433, όπου ως *«ρυθμιστικές αρχές που αποτελούσαν την έκφραση του εγγυητικού ρόλου του κράτους για την ομαλή λειτουργία της ελεύθερης αγοράς και την προστασία των καταναλωτών σε ιδιωτικούς ή άλλους ειδικούς τομείς της οικονομίας»*.

⁵¹ Σύνταγμα της Ελλάδας, Μέρος τρίτο- Οργάνωση και λειτουργίες της Πολιτείας - Τμήμα ΣΤ' - Διοίκηση – Κεφάλαιο πρώτο - Οργάνωση της διοίκησης, Άρθρο 101Α: (Ανεξάρτητες αρχές) και Μαυρομούστακου Ήβη, *«Οι διαδρομές από την αμφισβήτηση στην καθολική αποδοχή μιας νέας μορφής διοίκησης: οι ελληνικές ανεξάρτητες αρχές»*, Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου, 2/2012 και βλ. Μαυρομούστακου Ήβη, *όπ. π.* (υποσημ. 1), σελ. 73.

⁵² Γεωργοπούλου Βαρβάρα, *«Κοινοβουλευτική Αντιπολίτευση Θεσμικές Διαστάσεις και Πολιτική Πράξη 1975-2015»*, Εκδόσεις Παπαζήση, 2019, σελ. 144επ.

Αρχής, ιδίως στις περιπτώσεις που υπάρχουν «*συνταγματικές επιταγές*» για την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων⁵³. Η επιλογή των μελών των Ανεξαρτήτων Αρχών από τη Διάσκεψη των Προέδρων δημιουργεί τις προϋποθέσεις των αυξημένων εγγυήσεων της ανεξαρτησίας τους, καθώς και διασφαλίζει το απαραίτητο θεσμικό κύρος που οι Αρχές πρέπει να διαθέτουν⁵⁴.

Η Διάσκεψη των Προέδρων διευκολύνει ευρείες συναινέσεις μεταξύ των κοινοβουλευτικών ομάδων⁵⁵, των πολιτικών δυνάμεων, γιατί είναι όργανο του οποίου τα μέλη έχουν την ικανότητα να μην αντιπαρατίθενται, αλλά να διαβουλεύονται παρ' όλο που προέρχονται από διαφορετικά κόμματα⁵⁶. Παράλληλα η Διάσκεψη των Προέδρων μετά τη Συνταγματική Αναθεώρηση του 2001 έχει και αρμοδιότητα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου επί των πέντε συνταγματικά κατοχυρωμένων Ανεξαρτήτων Αρχών όσον αφορά σε θέματα που άπτονται της αποστολής τους και μπορεί να συντάσσει και να υποβάλλει εκθέσεις και προτάσεις στην Ολομέλεια της Βουλής⁵⁷.

Ο Κ.τ.Β. είναι το νομοθετικό κείμενο με βάση το οποίο η Βουλή ρυθμίζει την ελεύθερη και δημοκρατική εσωτερική λειτουργία της, σύμφωνα με το άρθρο 65, παρ.1 του Συντ.. Επομένως, προκύπτει ότι «αφενός κανένα άλλο πολιτειακό όργανο δε δικαιούται να επέμβει ρυθμιστικά στα ζητήματα της εσωτερικής λειτουργίας της Βουλής και αφετέρου ότι ο Κανονισμός αφορά μόνον ζητήματα της εσωτερικής λειτουργίας της»⁵⁸. Ο Κ.τ.Β. κατατάσσεται μεταξύ των πηγών του Συνταγματικού δικαίου με «ξεχωριστή θέση» στην ιεραρχία των κανόνων δικαίου⁵⁹ με τυπική

---

⁵³ Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε ο κ. Σπ. Βλαχόπουλος, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου Νομικής Σχολής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών στην παρουσίαση του βιβλίου: «ΑΣΕΠ και Δίκαιο Ανθρώπινου Δυναμικού στο Δημόσιο (Νέος Νόμος ΑΣΕΠ (Ν.4765/2021))», στις 10.05.2023 στην Νομική Βιβλιοθήκη και 53^α, βλ. Μαυρομούστακου Ήβη, όπ. π (υποσημ. 51), Εφημ. Διοικ. Δικαίου, 2/2012.
<https://www.youtube.com/watch?v= wdXZLXggJ4> ανακτήθηκε στις 12.05.2023.

⁵⁴ Βλ. Λαμπροπούλου Μ. – Διέλλας Γ., όπ. π. (υποσημ. 4), σελ. 203.

⁵⁵ Βλ. Καμίνης Γ., όπ. π. (υποσημ. 29), σελ. 820 και Λαμπροπούλου Μ. – Διέλλας Γ., (υποσημ. 4), σελ. 203.

⁵⁶ Βλ. Καμίνης Γ., όπ. π. (υποσημ. 29), σελ. 821.

⁵⁷ Γεωργοπούλου Βαρβάρα «*Η Διάσκεψη των Προέδρων: ένα άγνωστο, αλλά σημαντικό όργανο της Βουλής*» σε Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Τεύχος 1/2016, σελ. 114 και Βλ. Μπέσιλα-Μακρίδη Ελισάβετ, όπ. π. (υποσημ. 2), σελ. 203 και Κανονισμός της Βουλής, άρθρο 14, ζ'.

⁵⁸ Βλ. Κοϊμτζόγλου Ι., όπ. π. (υποσημ. 6), σελ. 49.

⁵⁹ Μαυριάς Κώστας, «*Συνταγματικό Δίκαιο*», 6^η Έκδοση, 2021, Εκδόσεις Π. Ν. Σάκκουλας, σελ.208 και Μαρία-Ηλιάνα Πραβίτα, Συνταγματική Αναθεώρηση και Δημόσια Διοίκηση σε Βασίλης Τζέμος/Μαρία-Ηλιάνα Πραβίτα, «*Συνταγματική Αναθεώρηση*», Εκδόσεις Σάκκουλας Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Έτος 2015, σελ. 117.

δύναμη υποδεέστερη του Συντ., αλλά υπέρτερος των λοιπών πηγών δικαίου, αν και λέγεται⁶⁰ ότι «δεν έχει ιδιαίτερο νόημα η κατάταξη του στην πυραμίδα των πηγών λόγω του ρυθμιστικού περιεχομένου του».

Πρόκειται για ένα ιδιαίτερο «νομικό μórφωμα»⁶¹ ή «ιδιότυπο νόμο»⁶², αφού αφορά μόνο την εσωτερική λειτουργία της Βουλής και στην έκδοση και δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως δεν συμπράττει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, όπως το Σύντ. ορίζει για τους τυπικούς νόμους, αλλά με παραγγελία του ο Πρόεδρος της Βουλής⁶³. Ο Κ.τ.Β. προσδιορίζει «τον τρόπο άσκησης των αρμοδιοτήτων της που ρητά ορίζει το Σύντ., ώστε το «τεκμήριο αρμοδιότητας» που διαθέτει, έχει την έννοια ότι το νομοθετικό σώμα είναι κυρίαρχο της δικαιοπαραγωγικής αρμοδιότητάς του – στα πλαίσια του Συντ.- και δεν έχει την έννοια ότι ο Κ.τ.Β. μπορεί να εκτείνεται σε ζητήματα που εξέρχονται του νοηματικού και, επομένως, ρυθμιστικού πλαισίου της ελεύθερης και δημοκρατικής λειτουργίας της»⁶⁴. Ο Κ.τ.Β έχει θέση «παράλληλη»⁶⁵ προς τη θέση του τυπικού νόμου και τα πεδία εφαρμογής του οριοθετούνται από το Σύντ. χωρίς να παρεμβαίνουν εκατέρωθεν.

Σε συνέχεια, λοιπόν, του «τεκμηρίου αρμοδιότητας» της Βουλής, το οποίο, όπως διατυπώνει ο Καθηγητής, Κώστας Μαυριάς και Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής, «έχει την έννοια ότι η εθνική αντιπροσωπεία διαθέτει, εκτός από τις αρμοδιότητες που τις απονέμει το Σύνταγμα και όσες αρμοδιότητες δεν απονέμονται ρητά σε άλλα όργανα του κράτους και προσιδιάζουν στο έργο της – η Βουλή μπορεί να καλεί ενώπιον της και να εκφράζει γνώμη για πρόσωπα που προτείνονται για την κατάληψη ανώτατων θέσεων του δημοσίου τομέα»⁶⁶. Αυτή η έκφραση γνώμης δεν περιορίζεται μόνο στον έλεγχο της δραστηριότητας της Κυβέρνησης αλλά και την οιονεί «συμμετοχή» στην έκδοση σύνθετης διοικητικής πράξης⁶⁷. Σαν να «συμμετέχει» η Βουλή στο κυβερνητικό έργο, μέσω της έκφρασης γνώμης της για την καταλληλότητα αυτών των προσώπων που στελεχώνουν

---

⁶⁰ Βλ. Κοϊμτζόγλου Ι., όπ. π. (υποσημ. 6), σελ. 48.

⁶¹ Βλ. Μαυριάς Κ., όπ. π. (υποσημ. 58), σελ. 208.

⁶² Βλ. Βενιζέλος Ευ., όπ. π. (υποσημ. 39), σελ. 183.

⁶³ Βλ. Βενιζέλος Ευ., όπ. π. (υποσημ. 39), σελ. 184.

⁶⁴ Βλ. Μαυριάς Κ., όπ. π. (υποσημ. 58), σελ. 208επ.

⁶⁵ Βλ. Βενιζέλος Ευ., όπ. π. (υποσημ. 39), σελ. 185.

⁶⁶ Βλ. Μαυριάς Κ., όπ. π. (υποσημ. 58), σελ. 210επ.

⁶⁷ Βλ. Μαυριάς Κ., όπ. π. (υποσημ. 58), σελ. 210επ.

Οργανισμούς και Διοικητικές Αρχές της δημόσιας διοίκησης, καθ' υπέρβαση των αρμοδιοτήτων της που ορίζονται από το Συντ⁶⁸.

1.2.1 Κοινοβουλευτικός Έλεγχος επί των Ανεξαρτήτων Αρχών

Ο Κοινοβουλευτικός έλεγχος επί των Ανεξαρτήτων Αρχών πρέπει να ισορροπήσει μεταξύ της θεσμικής ανεξαρτησίας, που ορίζει το Συντ. από την μία μεριά και στην αρχή η οποία επιτάσσει την υπαγωγή σε έλεγχο της κάθε μορφής άσκησης δημόσιας εξουσίας, από την άλλη⁶⁹.

Ο Κ.τ.Β. ορίζει ότι ο κοινοβουλευτικός έλεγχος επί των Ανεξαρτήτων Αρχών γίνεται από την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, όπου διαβιβάζεται η Ετήσια Έκθεση που υποβάλλει⁷⁰ στη Βουλή κάθε ανεξάρτητη αρχή με τα πεπραγμένα της ή από άλλη Διαρκή Επιτροπή ή από άλλη ειδικώς συνιστώμενη επιτροπή από τη Διάσκεψη των Προέδρων⁷¹.

Σύμφωνα με το άρθρο 138Α του Κ.τ.Β. στις «παρ. 1, 2 και 3» αναφέρεται ότι *«Κάθε ανεξάρτητη αρχή, συνταγματικά κατοχυρωμένη ή συσταθείσα με νόμο, υποβάλλει στον Πρόεδρο της Βουλής, μέχρι την 31η Μαρτίου κάθε έτους, έκθεση πεπραγμένων για το έργο της κατά το προηγούμενο έτος. Ο Πρόεδρος της Βουλής διαβιβάζει την έκθεση στη μόνιμη επιτροπή θεσμών και διαφάνειας ή στην αρμόδια διαρκή επιτροπή ή και σε επιτροπή συνιστώμενη, κατά περίπτωση, από τη Διάσκεψη των Προέδρων. Κάθε ανεξάρτητη αρχή μπορεί να υποβάλλει ειδικές εκθέσεις για θέματα της αρμοδιότητάς της, οι οποίες διαβιβάζονται στις οικείες επιτροπές κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 1. Για την ενημέρωση της Βουλής η αρμόδια, κατά την παράγραφο 1, επιτροπή μπορεί να παραγγέλλει στις ανεξάρτητες αρχές τη σύνταξη ειδικών εκθέσεων σε υποθέσεις γενικότερου ενδιαφέροντος. Την παραγγελία αυτή διαβιβάζει στις ανεξάρτητες αρχές ο Πρόεδρος της Βουλής»*.

Συνεχίζει με τις παρ. 4, 5 και 6 στις οποίες αναφέρεται ότι η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, η αρμόδια Διαρκής Επιτροπή και η συνιστώμενη Επιτροπή κατά την παρ.1 υποβάλλουν τα πορίσματα τους, στα οποία περιλαμβάνεται

⁶⁸ Βλ. Μαυριάς Κ., όπ. π. (υποσημ. 58), σελ. 210επ.

⁶⁹ Καλυβιώτου Μαριάνθη, «Κοινοβουλευτικός Έλεγχος Συνταγματικό πλαίσιο και όρια», Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017, σελ.145.

⁷⁰ Κ.τ.Β., άρθρο 138 Α' και Βλ. Μακρυδημήτρης Αντώνης, Μαρία-Ηλιάνα Πραβίτα, όπ. π. (υποσημ. 3), σελ. 585 και Βλ. Μπέσιλα-Μακρίδη Ελισάβετ, όπ. π. (υποσημ. 2), σελ. 203 και Κανονισμός της Βουλής, άρθρο 43 Α και βλ. Μαυρομούστακου Ήβη, όπ. π (υποσημ. 1), σελ. 65.

⁷¹ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ. 89, σελ. 91 και σελ.92 και Μακρυδημήτρης Αντ. – Πραβίτα Μ.Η., όπ. π. (υποσημ. 3), σελ. 585.

και η άποψη της μειοψηφίας, για το έργο της κάθε Ανεξάρτητης Αρχής στον Πρόεδρο της Βουλής ο οποίος τα αποστέλλει στον αρμόδιο Υπουργό. Η παράγραφος 6 του άρθρου 43Α εφαρμόζεται αναλόγως⁷². «Για την ακρόαση των Προέδρων ή μελών ανεξαρτήτων αρχών εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 38 και των εδαφίων α' και β' της παραγράφου 6 του άρθρου 41Α. Η μόνιμη επιτροπή θεσμών και διαφάνειας ή η αρμόδια διαρκής επιτροπή ή η κατά περίπτωση συνιστώμενη αρμόδια επιτροπή επεξεργάζεται τις διαπιστώσεις και προτάσεις των υποβαλλόμενων ετήσιων ή ειδικών εκθέσεων και μπορεί να εφαρμόζει τη διαδικασία ακροάσεων των παραγράφων 1 έως 6 του άρθρου 41Α, πλην του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 6. Μετά την ολοκλήρωση των ακροάσεων, η επιτροπή μπορεί να συντάσσει έκθεση, εφαρμόζοντας αναλόγως τις διατάξεις των παραγράφων 7 και 8 του άρθρου 41⁴».

Επίσης, στην παρ. 7, του ίδιου άρθρου αναφέρεται ότι, «α) η κάθε Ανεξάρτητη Αρχή σύμφωνα με το Σύνταγμα μπορεί να αναφέρεται προς τη Βουλή για την προώθηση και επίλυση των θεμάτων που αφορούν στην εκπλήρωση της αποστολής της. Στη συνέχεια ο Πρόεδρος της Βουλής διαβιβάζει αυτές τις αναφορές στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, η οποία μπορεί να διατυπώνει εγγράφως προς τον Πρόεδρο της Βουλής τις απόψεις της για τις σχετικές αναφορές. Αναφέρεται, επίσης, ότι β) Οι Ανεξάρτητες Αρχές σύμφωνα με το Συντ. καταθέτουν και στον Πρόεδρο της Βουλής ένα αντίγραφο του σχεδίου Προϋπολογισμού τους, το οποίο υποβάλλουν στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών⁷³».

Ο κοινοβουλευτικός έλεγχος στον οποίο υπάγονται οι Ανεξάρτητες Αρχές είναι μία από τις «κομβικές» παραμέτρους του πολιτεύματός μας και αποτελεί τον νομικό και πολιτικό έλεγχο της Βουλής στην Κυβέρνηση και την Εκτελεστική εξουσία⁷⁴. Όμως ο κοινοβουλευτικός έλεγχος επί των Ανεξαρτήτων αρχών διαφέρει από αυτόν που ασκείται στην Κυβέρνηση και την λοιπή Εκτελεστική Εξουσία και δεν εντάσσεται στην στενή έννοια του όρου επί Κυβερνητικού ελέγχου⁷⁵, λόγω της φύσης των Συνταγματικά Κατοχυρωμένων Ανεξαρτήτων Αρχών που ορίζει το Συντ⁷⁶.

⁷² Τροποποιήθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66Α' /4.5.2009).

⁷³ Προστέθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66Α' /4.5.2009)

⁷⁴ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ. 85επ.

⁷⁵ Βλ. Καλυβιώτου Μ., όπ. π. (υποσημ. 68), σελ.146-147.

⁷⁶ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ. 87επ. και Καλυβιώτου Μ., όπ. π. (υποσημ. 68), σελ.146.

Συγκεκριμένα, ο κοινοβουλευτικό έλεγχος επί των Ανεξαρτήτων Αρχών δεν αποτελεί είδος ιεραρχικού ελέγχου και υποταγής τους στη Βουλή⁷⁷, αλλά περιλαμβάνει «α) την ενημέρωση της Βουλής από τις Ανεξάρτητες Αρχές με την υποβολή των Ετήσιων Εκθέσεων καθώς και των Ειδικών Εκθέσεων και με την ακρόαση των Προέδρων ή των μελών τους⁷⁸, β) συνεργασία της Βουλής με τις Ανεξάρτητες Αρχές με αντικείμενο τυχόν προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Αρχές και κρίνουν ότι πρέπει να υποβληθούν στον κοινοβουλευτικό έλεγχο και γ) ο έλεγχος που κάνει η Βουλή σε δράσεις ή παραλείψεις των Ανεξαρτήτων Αρχών για θέματα των αρμοδιοτήτων τους⁷⁹». Θα μπορούσαμε να παραθέσουμε και την άποψη ότι ο έλεγχος δεν έχει την έννοια της εξάρτησης των Ανεξαρτήτων Αρχών από τη Βουλή, αλλά κατά κάποιο τρόπο «αντανακλά» τη διατήρηση εμπιστοσύνης που πήραν από τη Βουλή, μέσω της Διάσκεψης των Προέδρων κατά την ανάδειξη των μελών τους⁸⁰. Είναι ιδιότυπη μορφή κοινοβουλευτικού ελέγχου η οποία περισσότερο περιγράφει τη «διαρκή σχέση» που υπάρχει μεταξύ Βουλής και Ανεξαρτήτων Αρχών κι έχει σκοπό τη διασφάλιση διαφάνειας κατά την άσκηση κριτικής στο έργο που παράγουν⁸¹.

1.2.2 Η ακρόαση των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων στις Διαρκείς Επιτροπές της Βουλής κατά τη συζήτηση των σχεδίων νόμων

Οι ακροάσεις των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων στις συνεδριάσεις των Διαρκών Επιτροπών κατά τη συζήτηση των προτάσεων και σχεδίων νόμων προβλέπονται στο άρθρο 38, του Κ.τ.Β.. Στην παρ.2, του ίδιου άρθρου, αναφέρεται ότι, «*όταν πρόκειται για σχέδια ή προτάσεις νόμων μεγάλης σημασίας οι Διαρκείς Επιτροπές δύναται να καλούν σε ακρόαση δημόσιους λειτουργούς ή υπαλλήλους, εκπροσώπους των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, συνδικαλιστικών οργανώσεων ή άλλων κοινωνικών φορέων, εμπειρογνώμονες, οι οποίοι είναι σε θέση να τις διαφωτίσουν σε ειδικά ή τεχνικά ζητήματα, καθώς και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο θεωρούν χρήσιμο για το έργο τους*» (Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001).

⁷⁷ Βλ. Μακρυδημήτρης Αντ. – Πραβίτα Μ.Η., όπ. π. (υποσημ. 3), σελ. 584 και Καλυβιώτου Μ., όπ. π. (υποσημ. 68), σελ.146.

⁷⁸ Κ.τ.Β., άρθρο 138Α, παρ. 1, παρ.2, παρ. 3, παρ.5 και παρ. 6 και Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ. 88.

⁷⁹ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ. 88

⁸⁰ Βλ. Καλυβιώτου Μ., όπ. π. (υποσημ. 68), σελ.147.

⁸¹ Βλ. Μαυρομούστακου Ήβη, όπ. π (υποσημ. 1), σελ. 65.

Στην παρ. 3, του ίδιου άρθρου, ο Κ.τ.Β. ορίζει, ότι «η ακρόαση των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων αποφασίζεται στην πρώτη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής, ύστερα από πρόταση του αρμόδιου Υπουργού, του ενός δέκατου του συνολικού αριθμού των μελών της επιτροπής ή κοινοβουλευτικής ομάδας. Στην πρόταση πρέπει να αναφέρονται τα ονόματα και η ιδιότητα των προσώπων που προτείνονται να κληθούν για ακρόαση, καθώς, επίσης και το αντικείμενο για το οποίο θα μιλήσουν για να διαφωτίσουν την Επιτροπή».

Στην παρ.4, ορίζεται ότι «Στη συζήτηση της κατά την προηγούμενη παράγραφο πρότασης μετέχουν ο παριστάμενος Υπουργός ή ο πρώτος από τα μέλη της επιτροπής που υπογράφουν την πρόταση και ένας από τους αντιλέγοντες. Η ομιλία δεν μπορεί να υπερβεί τα τρία (3) λεπτά της ώρας για κάθε ομιλητή»⁸². Στην παρ.5, ορίζεται ότι «η απόφαση της επιτροπής που δέχεται την παραπάνω πρόταση πρέπει να καθορίζει τα εξωκοινοβουλευτικά πρόσωπα που θα κληθούν και το αντικείμενο της ακρόασης». Όπως ορίζει ο Κ.τ.Β. «τα πρόσωπα που θα κληθούν δεν μπορεί να είναι περισσότερα από δέκα (10). Στην περίπτωση που πρόκειται για κοινή συνεδρίαση δύο ή περισσότερων συναρμόδιων διαρκών επιτροπών τα πρόσωπα δεν μπορεί να είναι περισσότερα από δέκα (10) για την κάθε επιτροπή. Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μετά από έγκριση του Προέδρου της Βουλής μπορεί να αυξηθεί ο αριθμός των καλούμενων προσώπων». Στη συνέχεια της ίδιας παραγράφου, του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι: «Σε περίπτωση πρόσκλησης τριών τουλάχιστον εκπροσώπων φορέων, το ένα τρίτο (1/3) από αυτούς πρέπει να προέρχεται από πρόσωπα που έχουν προταθεί από τη μειοψηφία της επιτροπής. Η πρόσκληση των προσώπων αυτών στην επιτροπή γίνεται από τον Πρόεδρό της, ο οποίος ενημερώνει τον αρμόδιο Υπουργό, όταν πρόκειται για κρατικούς λειτουργούς».

Επιπλέον, ορίζεται ότι «η συνεδρίαση για την ακρόαση των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων πραγματοποιείται, τουλάχιστον, είκοσι τέσσερις ώρες μετά την έναρξη της πρώτης συνεδρίασης της διαρκούς επιτροπής»⁸³. Σύμφωνα με την παρ.7, του ίδιου άρθρου «η ακρόαση κάθε καλούμενου εξωκοινοβουλευτικού προσώπου γίνεται χωριστά, εκτός αν η επιτροπή αποφασίσει διαφορετικά».

Στη συνέχεια του άρθρου 38 ορίζεται ότι «οι ακροάσεις των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων για κάθε υπό επεξεργασία σχέδιο ή πρόταση νόμου

⁸² «Τροποποιήθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009)»

⁸³ «Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001), στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009) και στις 22.6.2017 (ΦΕΚ 92 Α'/26.6.2017) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής».

δεν μπορούν να υπερβούν για κάθε πρόσωπο τη μία ώρα και συνολικά τις τέσσερις ώρες και ότι όλες οι ακροάσεις εξαντλούνται υποχρεωτικά σε μία μόνο συνεδρίαση για την οποία δεν εφαρμόζεται το άρθρο 37 παρ. 2», το οποίο ορίζει βουλευτική αποζημίωση για την παρουσία των Βουλευτών στις συνεδριάσεις. Τέλος, στην παρ. 9 του ίδιου άρθρου, αναφέρεται ότι «στις περιπτώσεις που δεν είναι δυνατή, αποδεδειγμένα, η παρουσία των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων, στις συνεδριάσεις των διαρκών επιτροπών, μπορούν να απαντούν στα ερωτήματα των μελών της επιτροπής μέσω υπηρεσιών τηλεδιάσκεψης μετά από απόφαση της επιτροπής»⁸⁴.

Σύμφωνα με το άρθρο 90, παρ. 2, του Κ.τ.Β., οι συνεδριάσεις για την ακρόαση των φορέων είναι οι δεύτερες κατά σειρά της Επιτροπής. Παρευρίσκονται οι Βουλευτές/Μέλη της Επιτροπής και ο αρμόδιος Υπουργός ή Υφυπουργός για το υπό επεξεργασία σχέδιο ή πρόταση νόμου και ακούν τις προτάσεις που διατυπώνουν τα εξωκοινοβουλευτικά πρόσωπα. Στη συνέχεια ο Πρόεδρος, οι εισηγητές και οι ειδικοί αγορητές, καθώς και μέχρι τρεις (3) Βουλευτές/Μέλη της Επιτροπής και ο αρμόδιος Υπουργός διατυπώνουν ερωτήματα στους Φορείς⁸⁵, οι οποίοι καλούνται να απαντήσουν, όπως αναφέρεται στην παρ. 6.

1.3 Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης

Το Συντ. και ο Κ.τ.Β. προβλέπουν τη συγκρότηση επιτροπών της Βουλής για την προετοιμασία του νομοθετικού έργου, για τις αρμοδιότητες άσκησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου και για άλλες αρμοδιότητες που αφορούν στην εσωτερική λειτουργία και οργάνωση καθώς και τις διεθνείς σχέσεις του Κοινοβουλίου⁸⁶.

Σύμφωνα με το άρθρο 31, παρ.2 του Κ.τ.Β. «οι Διαρκείς Επιτροπές συνιστώνται και συγκροτούνται στην αρχή κάθε τακτικής συνόδου⁸⁷ της Βουλής με απόφαση του Προέδρου της. Κατά τη λειτουργία του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής, οι διαρκείς επιτροπές συγκροτούνται κατά την έναρξη της λειτουργίας του Τμήματος και για όλες τις συνθέσεις του». Και συνεχίζει στην παρ. 3, του ίδιου άρθρου «Ο Πρόεδρος της Βουλής συγκροτεί τις διαρκείς επιτροπές, ανάλογα με τη δύναμη των

⁸⁴ «Προστέθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)»

⁸⁵ Ως φορείς καλούνται τα εξωκοινοβουλευτικά πρόσωπα.

⁸⁶ Βλ. Βενιζέλος Ευ., όπ. π. (υποσημ. 39), σελ.527.

⁸⁷ Η αρχή της κάθε τακτικής Συνόδου της Βουλής είναι πάντα η πρώτη Δευτέρα του μηνός Οκτωβρίου.

Κοινοβουλευτικών Ομάδων και των ανεξαρτήτων Βουλευτών, με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 29 παρ. 5 του Κανονισμού»⁸⁸.

«Η κάθε επιτροπή της Ολομέλειας της Βουλής αποτελείται από το ένα όγδοο (1/8) έως το ένα έκτο (1/6) του όλου αριθμού των Βουλευτών. Κάθε επιτροπή του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής αποτελείται από το ένα έβδομο (1/7) έως το ένα έκτο (1/6) του όλου αριθμού των Βουλευτών κάθε σύνθεσης του Τμήματος.⁸⁹ Για να εξασφαλίζεται η συμμετοχή όλων των Βουλευτών και να διατηρείται η κατ' αναλογία εκπροσώπηση όλων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων στις επιτροπές μπορεί να αυξομειώνεται ο αριθμός των μελών κάθε επιτροπής με απόφαση του Προέδρου της Βουλής, χωρίς να θίγεται, σε κάθε επιτροπή, η απόλυτη πλειοψηφία της Κοινοβουλευτικής Ομάδας που διαθέτει την απόλυτη πλειοψηφία στη Βουλή»⁹⁰.

Σύμφωνα, με τα άρθρα 68 του Συντ. και το άρθρο 31 του Κ.τ.Β. οι έξι (6) διαρκείς επιτροπές της Βουλής είναι οι εξής: ⁹¹ «α) Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων, β) Επιτροπή Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων, γ) Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων, δ) Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων, ε) Επιτροπή δημόσιας διοίκησης, δημόσιας τάξης και δικαιοσύνης και στ) Επιτροπή παραγωγής και εμπορίου».

Οι Διαρκείς επιτροπές, όπως φαίνεται από τους τίτλους τους, διακρίνονται από την αρμοδιότητα που τους ανατίθεται. «γνωμοδοτούν» επί των νομοσχεδίων και «εισηγούνται» σχετικά προς την Ολομέλεια της Βουλής. Παλαιότερα κατά τις Βουλευτικές Περιόδους Ι΄ και ΙΒ΄, για μικρό χρονικό διάστημα, υπήρχε θέσπιση συνταγματική για την νομοθετική αρμοδιότητα των διαρκών επιτροπών ως δυνητικής, αλλά «δεν είχε επαρκές αντίκρισμα»⁹² στην πράξη πλην του αναφερόμενου χρονικού διαστήματος. Μετά την αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001 και την αντίστοιχη τροποποίηση του Κ.τ.Β., εκτός από την επεξεργασία και εξέταση των σχεδίων και προτάσεων νόμων, μπορεί κατά τη διάρκεια της συνόδου να ανατίθενται και η ψήφιση σχεδίων και προτάσεων όπου στη συνέχεια εισάγονται στην

⁸⁸ Κ.τ.Β, άρθρο 31. «Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)».

⁸⁹ Κ.τ.Β, Άρθρο 31, παρ. 4. «Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)».

⁹⁰ Κ.τ.Β, Άρθρο 31, παρ. 5. «Τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)».

⁹¹ Κ.τ.Β, άρθρο 31, Μέρος Β΄ κοινοβουλευτικό.

⁹² Βλ. Μαυριάς Κ., όπ. π. (υποσημ. 58), σελ.590.

Ολομέλεια⁹³. Επιπλέον, «δύναται να συζητούν θέματα συναφή με την αρμοδιότητά τους και να διατυπώνουν γνώμη για τους προτεινόμενους προς διορισμό σε ορισμένες θέσεις, εφόσον αυτό προβλέπεται από τον Κ.τ.Β. ή νόμο»⁹⁴.

Συγκεκριμένα, η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης είναι αρμόδια, κατά την ΙΗ΄ Βουλευτική Περίοδο (κατά την οποία εκπονείται η συγκεκριμένη εργασία) για την επεξεργασία και εξέταση των σχεδίων και προτάσεων νόμων που αφορούν στα Υπουργεία: α) Προστασίας του Πολίτη, β) Δικαιοσύνης, γ) Εσωτερικών, δ) Μετανάστευσης και Ασύλου, ε) Ψηφιακής Διακυβέρνησης και στ) Υπουργού Επικρατείας.

Στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, όπως και στις λοιπές πέντε διαρκείς επιτροπές, σύμφωνα με το άρθρο 90, παρ. 1 του Κ.τ.Β., «η επεξεργασία και η εξέταση των νομοσχεδίων γίνεται σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο διεξάγεται η συζήτηση επί της αρχής και επί των άρθρων. Στο δεύτερο στάδιο γίνεται η δεύτερη (β΄) ανάγνωση του νομοσχεδίου, για την οποία σύμφωνα με το άρθρο 90, παρ. 1, πρέπει να έχουν μεσολαβήσει επτά (7) πλήρεις ημέρες». Επιπλέον, σύμφωνα με την ίδια παράγραφο, του ίδιου άρθρου, «η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει, εάν κατά την κρίση της συντρέχει σπουδαίος λόγος, μετά από πρόταση του αρμόδιου Υπουργού, τη σύντμηση χρόνου ανάμεσα στο α΄ και το β΄ στάδιο της επεξεργασίας του νομοσχεδίου, αρκεί η συζήτηση να απέχει, τουλάχιστον, δύο μέρες από τη λήξη του α΄ σταδίου. Σε περίπτωση κατάθεσης νομοσχεδίων με τον χαρακτηρισμό του κατεπείγοντος, δεν απαιτείται η επεξεργασία και η εξέταση σε δύο στάδια»⁹⁵.

Σύμφωνα με την παρ. 2⁹⁶, του ίδιου άρθρου, «ο συνολικός αριθμός των συνεδριάσεων, δεν μπορεί να υπερβεί τις τέσσερις (4) συνεδριάσεις και συγκεκριμένα η πρώτη συνεδρίαση διατίθεται για τη συζήτηση επί της αρχής, με την ομιλία του αρμόδιου Υπουργού και των εισηγητών πλειοψηφίας και μειοψηφίας, καθώς και των ειδικών αγορητών των υπόλοιπων κομμάτων». Η δεύτερη συνεδρίαση γίνεται για την ακρόαση των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων (άρθρο 38). «Η τρίτη συνεδρίαση

⁹³ Βλ. Βενιζέλος Ευ., όπ. π. (υποσημ. 39), σελ. 527.

⁹⁴ www.hellenicparliament.gr

⁹⁵ Κ.τ.Β., άρθρο 90, παρ. 1. Προστέθηκε στις 16.07.2010 (ΦΕΚ 139 Α΄/10.08.2010 και τροποποιήθηκε στις 15.12.2011 (ΦΕΚ 272 Α΄/31.12.2011) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής.

⁹⁶ «Τροποποιήθηκε στις 06.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α΄/18.12.2001) και στις 16.07.2010 (ΦΕΚ 139 Α΄/10.08.2010) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής».

αφορά στην συζήτηση επί των άρθρων και η τέταρτη και τελευταία διατίθεται για τη β' ανάγνωση, συζήτηση και ψηφίση επί των άρθρων. Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις ιδιαίτερης έκτασης και σημασίας του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου μπορεί η Επιτροπή, με την έγκριση του Προέδρου της Βουλής να αυξήσει τον αριθμό των συνεδριάσεων σε πέντε (5)» (άρθρο 90, παρ. 3)⁹⁷, «Η κάθε Διαρκής Επιτροπή μπορεί να επεξεργαστεί να εξετάσει σε κάθε συνεδρίασή της περισσότερα του ενός νομοσχέδια ή προτάσεις νόμων» (άρθρο 90, παρ. 6).

Στο άρθρο 91, παρ. 6 αναφέρεται ότι «μετά την ολοκλήρωση και της τελευταίας συνεδρίασης για την επεξεργασία και εξέταση των νομοσχεδίων ή προτάσεων νόμων η αρμόδια διαρκής επιτροπή συντάσσει και υποβάλλει προς τη Βουλή Έκθεση⁹⁸, την οποία υπογράφει ο Πρόεδρος και ο Γραμματέας της Επιτροπής». Στην Έκθεση αναγράφονται «α) ο αριθμός και η διάρκεια των συνεδριάσεων μέσα στις οποίες έγινε η επεξεργασία και εξέταση του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου, καθώς και τα ονόματα των Βουλευτών που παρέστησαν β) η πρόταση της Επιτροπής για την αποδοχή ή την απόρριψη του σχεδίου ή της πρότασης νόμου ή την απόφασή της στις περιπτώσεις εφαρμογής του άρθρου 70 παρ. 2 του Συντ. και γ) τις τροποποιήσεις που έγιναν δεκτές και στις περιπτώσεις εκτεταμένων μεταβολών το κείμενο του σχεδίου ή της πρότασης νόμου, όπως αυτό διαμορφώθηκε από την Επιτροπή και έγινε δεκτό από τον αρμόδιο Υπουργό ή όπως ψηφίστηκε από την Επιτροπή στις περιπτώσεις εφαρμογής του άρθρου 70 παρ. 2 του Συντ.». Η Έκθεση της Επιτροπής αναρτάται και στην ιστοσελίδα της Βουλής.

Τα πρακτικά των συνεδριάσεων της επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 40 του Κ.τ.Β., τηρούνται συνοπτικά και «Καταχωρίζεται σε αυτά η περίληψη των συζητήσεων, οι προτάσεις, οι προσθήκες, οι τροπολογίες που έγιναν δεκτές, το αποτέλεσμα των ψηφοφοριών και οι αποφάσεις». Στην συνέχεια «υπογράφονται από τον Πρόεδρο και τον Γραμματέα της Διαρκούς Επιτροπής». Αρχαιοθετούνται και φυλάσσονται ηλεκτρονικά μαζί με τα σχετικά έγγραφα στο αρχείο της Επιτροπής και αναρτώνται στην ιστοσελίδα της Βουλής ώστε να είναι διαθέσιμα στους πολίτες.

⁹⁷ «Τροποποιήθηκε στις 06.12.2001 με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α'/18.12.2001)».

⁹⁸ Κ.τ.Β., άρθρο 91, παρ. 6. «Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α'/18.12.2001)».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ)

«Όλοι οι Έλληνες πολίτες πρέπει να έχουν ίσες ευκαιρίες στο δικαίωμα προς εργασία στον δημόσιο τομέα»⁹⁹. Γι' αυτό οι προσλήψεις του προσωπικού του δημοσίου επιβάλλεται να γίνονται με βάση τις αρχές της απόλυτης διαφάνειας, αντικειμενικότητας και αξιοκρατίας,¹⁰⁰ νομιμότητας, δημοσιότητας, αμεροληψίας, αξιοκρατίας και αποτελεσματικότητας¹⁰¹. Θεσμικό εγγυητή της τήρησης των αρχών αυτών αποτελεί το ΑΣΕΠ, το οποίο συστάθηκε με τον ν. 2190/1994 (νόμος Πεπονής) ως ανεξάρτητη αρχή επιφορτισμένη με τον έλεγχο της ορθής εφαρμογής των διατάξεων που διέπουν τις προσλήψεις στον δημόσιο τομέα και εντάσσεται στην εκτελεστική εξουσία¹⁰².

Νομιμοποίησε τη διαδικασία των προσλήψεων μέσω του δίπολου¹⁰³ «αξιοπιστία – αποδοχή», γιατί στο παρελθόν φαινόταν ο πελατειακός χαρακτήρας του πολιτικού συστήματος που δυσχέραινε την αξιοκρατική στελέχωση της δημόσιας διοίκησης.¹⁰⁴ Αυτή ήταν η ανάγκη που οδήγησε στη δημιουργία μίας ανεξάρτητης αρχής ώστε να λειτουργήσει το σύστημα προσλήψεων απαλλαγμένο από κομματικές ή προσωπικού χαρακτήρα εξαρτήσεις¹⁰⁵ και αποτελεί «πανηγυρική συνταγματική επικύρωση» της αδυναμίας του κοινοβουλευτισμού να διασφαλίσει¹⁰⁶ τη στελέχωση της δημόσιας διοίκησης με προσωπικό που θα είναι «εκτελεστές της θέλησης του κράτους και (θα) υπηρετούν τον λαό» (άρθρο 103 παρ.1 του Συντ.).

⁹⁹ www.asep.gr

¹⁰⁰ Βλ. Μακροδημήτρης Αντ. – Πραβίτα Μ.Η., όπ. π. (υποσημ. 3), σελ. 589 και Μαυρομούστακου Ήβη, «Αξιολόγηση Δημοσίων Υπαλλήλων – Πρόσληψη και υπηρεσιακή εξέλιξη», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2016, σελ. 7.

¹⁰¹ Τζέμος Βασίλης, «Δίκαιο των Προσλήψεων – Νόμος ΑΣΕΠ (Ν.2190/1994) Ερμηνεία κατ' άρθρο», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σελ. 3.

¹⁰² Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 101), σελ. 3 και www.asep.gr

¹⁰³ Βλ. Μαυρομούστακου Η., όπ. π. (υποσημ. 100), σελ. 9.

¹⁰⁴ Βλ. Καμίνης Γ., όπ. π. (υποσημ. 29), σελ. 816.

¹⁰⁵ Εισηγητική Έκθεση σχεδίου νόμου «Σύσταση ανεξάρτητης αρχής για την επιλογή προσωπικού και ρύθμιση θεμάτων διοίκησης» ν.2190/1994 https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=8a98f188-db06-4992-b959-92ebac1856e8 και Βλ. Καμίνης Γ., όπ. π. (υποσημ. 29), σελ. 816.

¹⁰⁶ Βλ. Καμίνης Γ., όπ. π. (υποσημ. 29), σελ. 817.

Τα χαρακτηριστικά της λειτουργίας του είναι η ανεξαρτησία, η νομιμότητα και η αξιοκρατία¹⁰⁷ και είναι οι «τρεις σωματοφύλακες» της δράσης του. Η ανεξαρτησία από την εκάστοτε κυβέρνηση, νομική αλλά και ουσιαστική, από κατευθύνσεις και εντολές. Επίσης, ανεξαρτησία από τα πολιτικά κόμματα και κάθε είδους κρατικής εξουσίας. Η αξιοκρατία που στη θεωρία και στη νομολογία αντιμετωπίζεται ως συνταγματική αρχή¹⁰⁸ περιγράφει στην ουσία την κατά την αξία τους αντιμετώπιση των προσώπων από το κράτος¹⁰⁹.

Το ΑΣΕΠ ασκεί τέσσερις αρμοδιότητες που διέπονται πλήρως από την Αρχή της Νομιμότητας. Συγκεκριμένα: Κανονιστική αρμοδιότητα, συγκρότηση επιτροπών των διαγωνισμών, αποφασίζει για τις προσλήψεις και τέλος, ασκεί νομικό έλεγχο επί των προσλήψεων¹¹⁰. Σύμφωνα με την «στενή γραμματική» ερμηνεία του όρου «...στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής, όπως νόμος ορίζει» όπως αναφέρεται στο άρθρο 103, παρ. 7 του Συντ., απαγορεύονται οι προσλήψεις στο δημόσιο δίχως να γίνει κατασταλτικός έλεγχος νομιμότητας, των αποτελεσμάτων της διαδικασίας προσλήψεων, από το ΑΣΕΠ, αλλά και δίχως έλεγχο νομιμότητας και προφανούς αντισυνταγματικότητας της προκήρυξης από το ΑΣΕΠ¹¹¹. Η ανάγκη αυτή, για τον έλεγχο της προφανούς αντισυνταγματικότητας από το ΑΣΕΠ, επιβεβαιώνεται και με αφορμή τις πρόσφατες αποφάσεις του Σ.τ.Ε., 192/2022 και 193/2022 με τις οποίες ακυρώθηκε η προκήρυξη 2Κ/20219 για τις προσλήψεις των υγειονομικών και την 1548/2022 με την οποία ακυρώθηκε η προκήρυξη για το πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι», λόγω αυξημένης ειδικής μοριοδότησης που κρίθηκε αντισυνταγματική¹¹².

Το 2021 ψηφίστηκε ο ν.4765/2021 *«με στόχο τη βελτίωση του συστήματος προσλήψεων στον δημόσιο τομέα και της βελτίωσης της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του ανθρώπινου δυναμικού που τον στελεχώνει»*, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου.

Ο ρόλος του ΑΣΕΠ είναι «*τρίπτυχος*» και δεν αφορά μόνο στις προσλήψεις του Δημοσίου, αλλά και την Επιλογή των Προϊσταμένων των μονάδων, των

¹⁰⁷ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 101), σελ. 11 και 14.

¹⁰⁸ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 101), σελ. 13.

¹⁰⁹ Παπακωνσταντίνου Α., *«Η συνταγματική αρχή της αξιοκρατίας και το νέο σύστημα επιλογής προϊσταμένων οργανικών μονάδων του Δημοσίου»*, Εφημερίδα Διοικητική Δίκη, 2007, σελ. 234επ.

¹¹⁰ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 101), σελ. 12 και Λ. Λυμπερόπουλος, *«Ο έλεγχος των προσλήψεων από το ΑΣΕΠ»*, ΔιΔικ 2015, σελ.801επ.

¹¹¹ Τζέμος Βασίλης, *«ΑΣΕΠ και Δίκαιο Ανθρώπινου Δυναμικού στο Δημόσιο (Νέος Νόμος ΑΣΕΠ (Ν.4765/2021))»*, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Έτος 2023, σελ. 8.

¹¹² Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 111), σελ. 21.

υπηρεσιακών γραμματέων και διοικητών του δημοσίου, καθώς και τη Διαχείριση του Ανθρώπινου Δυναμικού, αποτελεί πλέον το «κομβικό όργανο» για τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού του δημοσίου¹¹³.

Το ΑΣΕΠ με τον ιδρυτικό του νόμο, ν. 3051/2002, την συνταγματική αναθεώρηση του 2001, το άρθρο 101Α του Συντ. και τον ν.4765/2021 έχει ειδικές εγγυήσεις προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας¹¹⁴. Τα μέλη του χαρακτηρίζονται ανώτατοι κρατικοί λειτουργοί και απολαμβάνουν και αυτά προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας¹¹⁵. Το ΑΣΕΠ δεν υπόκειται σε εποπτεία και έλεγχο από κυβερνητικά όργανα ή άλλες διοικητικές αρχές, αλλά μόνο σε κοινοβουλευτικό έλεγχο, σύμφωνα με το άρθρο 138Α, του Κ.τ.Β.. Οι πράξεις του δεν υπόκεινται σε ιεραρχικό διοικητικό έλεγχο¹¹⁶ από άποψη νομιμότητας, αλλά μόνο σε δικαστικό έλεγχο, με εξαίρεση όσες αφορούν στο προσωπικό του, ούτε σε διοικητική εποπτεία. Δρα για όλη την επικράτεια και διαθέτει αρμοδιότητα κανονιστική, αρμοδιότητα ελεγκτική της νομιμότητας των πράξεων που υπάγονται στη δικαιοδοσία του και περιορισμένη κυρωτική αρμοδιότητα. Διαθέτει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια με δικό του προϋπολογισμό¹¹⁷. Τα θέματα της εσωτερικής λειτουργίας ρυθμίζονται από τον Κανονισμό, τον οποίο εκδίδει η ίδια η Αρχή και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως¹¹⁸.

Υπάγεται καθ' ύλην στο Υπουργείο Εσωτερικών, ενώ έχει άμεση¹¹⁹ σχέση με τη Βουλή, αφού δεν εποπτεύεται από κυβερνητικά όργανα, αλλά αναφέρεται μόνο

---

¹¹³ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 111), σελ. 6 και σύμφωνα με το άρθρο «Όλες οι προσλήψεις στο δημόσιο μέσω ΑΣΕΠ» του Καθηγητή Τζέμου Β., στην εφημερίδα «Η Καθημερινή», στις 08.04.2017, «Όλες οι προσλήψεις στη δημόσια διοίκηση, χωρίς καμία εξαίρεση να γίνονται από το ΑΣΕΠ, που πρέπει να ενισχυθεί σε προσωπικό και υποδομές. Οι δε επιτελικές θέσεις του Δημοσίου (π.χ. Διοικητές οργανισμών) θα πρέπει να στελεχώνονται αποκλειστικά από τη δεξαμενή του ισχύοντος μητρώου επιτελικών στελεχών της δημόσιας διοίκησης που επίσης λειτουργεί στο ΑΣΕΠ» <https://www.kathimerini.gr/economy/local/904538/apopsi-oles-oi-proslipseis-sto-dimosio-meso-asep/> (ανακτήθηκε 30/04/2023) και Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε ο κ. Σπ. Βλαχόπουλος, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου Νομικής Σχολής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών στην παρουσίαση του βιβλίου: «ΑΣΕΠ και Δίκαιο Ανθρώπινου Δυναμικού στο Δημόσιο (Νέος Νόμος ΑΣΕΠ (Ν.4765/2021))», στις 10.05.2023 στην Νομική Βιβλιοθήκη, <https://www.youtube.com/watch?v=wdXZLXggJ4> ανακτήθηκε στις 12.05.2023.

¹¹⁴ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 111), σελ. 5.

¹¹⁵ Βλ. Μαυρομούστακου Η., όπ. π. (υποσημ. 100), σελ.10επ. και Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 101), σελ. 5.

¹¹⁶ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 101), σελ. 12.

¹¹⁷ Βλ. Μακρυνδημήτρης Αντ. – Πραβίτα Μ.Η., όπ. π. (υποσημ. 3),, σελ. 589 και www.asep.gr

¹¹⁸ Βλ. Μαυρομούστακου Η., όπ. π. (υποσημ. 100), σελ. 20.

¹¹⁹ Βλ. Μαυρομούστακου Η., όπ. π. (υποσημ. 100), σελ. 18.

στη Βουλή. Μέχρι την 31^η Μαρτίου κάθε έτους υποβάλλει¹²⁰ στον Πρόεδρο της Βουλής, την Ετήσια Έκθεση πεπραγμένων της Αρχής, η οποία συζητείται στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, σύμφωνα με το άρθρο 138Α', παρ. 1. του Κ.τ.Β..

Οι εγγυήσεις ανεξαρτησίας ενισχύθηκαν περισσότερο με τη συνταγματική κατοχύρωση του ΑΣΕΠ στην Συνταγματική αναθεώρηση του 2001, «το οποίο κατοχύρωσε δύο οντότητες: ένα σύστημα πρόσληψης και στελέχωσης της δημόσιας διοίκησης και ταυτόχρονα έναν θεσμό που εγγυάται τη διαφάνεια, την αξιοκρατία και την αντικειμενικότητα του συστήματος αυτού»¹²¹.

Το ΑΣΕΠ είναι συλλογικό όργανο και συγκροτείται από 35 Μέλη (Πρόεδρος, 4 Αντιπρόεδροι, 30 Σύμβουλοι), που επιλέγονται από τη Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής¹²². Η Ολομέλεια, η Ελάσσων Ολομέλεια και τα 4 Τμήματα λειτουργούν ως συλλογικά όργανα και έχουν συγκεκριμένες αρμοδιότητες με βάση την ιεραρχία στη λήψη των αποφάσεων. «Τα μέλη του ΑΣΕΠ είναι πρόσωπα αναγνωρισμένου κύρους και με επαγγελματική καταξίωση που έχουν διατελέσει στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία ως ανώτατοι δικαστικοί λειτουργοί, ανώτεροι ή ανώτατοι κρατικοί λειτουργοί ή υπάλληλοι, καθηγητές Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων ή ανώτατα στελέχη δημοσίων Οργανισμών και Επιχειρήσεων ή άλλων νομικών προσώπων του δημόσιου τομέα»¹²³.

Συγκεκριμένα, το ΑΣΕΠ, σύμφωνα με τον ιδρυτικό του νόμο ν.2190/1994 και το άρθρο 3, «προκηρύσσει την πλήρωση θέσεων ή την πρόσληψη του τακτικού προσωπικού του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα, ή προσωπικού με σύμβαση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου¹²⁴ ή της απασχόλησης με σύμβαση μίσθωσης έργου που διεξάγουν φορείς του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα»¹²⁵. Επίσης, σύμφωνα με τον νόμο «αναλαμβάνει τη διεξαγωγή των διαδικασιών της επιλογής στις θέσεις ευθύνης προσωπικού του δημόσιου τομέα ή τη συμμετοχή σε αυτές, σύμφωνα με τα όσα ορίζουν οι ειδικότεροι νόμοι, καθώς και τη διενέργεια των επιθεωρήσεων-ελέγχων από τους Συμβούλους-Επιθεωρητές του ΑΣΕΠ, για τον έλεγχο της τήρησης

¹²⁰ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 101), σελ. 86.

¹²¹ www.asep.gr

¹²² Κ.τ.Β. άρθρο 138Α', Μέρος Κοινοβουλευτικό.

¹²³ www.asep.gr και Βλ. Μαυρομούστακου Η., όπ. π. (υποσημ. 100), σελ. 17.

¹²⁴ Βλ. Μακρυδημήτρης Αντ. – Πραβίτα Μ.Η., όπ. π. (υποσημ. 3), σελ. 590.

¹²⁵ www.asep.gr

των σχετικών διατάξεων των προσλήψεων»¹²⁶. Το ΑΣΕΠ δραστηριοποιείται σε ένα ευρύ πεδίο όπου ελέγχει άμεσα ή έμμεσα το σύστημα και τη διαδικασία προσλήψεων του προσωπικού στο δημόσιο¹²⁷.

Τα χρόνια της λειτουργίας του το ΑΣΕΠ βασίστηκε στη «θεσμική θωράκιση» που του παρέχει το Συντ. και ο νόμος και πέτυχε «να ανατρέψει τις παγιωμένες νοοτροπίες της κοινωνίας»¹²⁸ και πρακτικές, και απέδειξε ότι είναι μία ανεξάρτητη αρχή που έχει τη δυνατότητα να εκπληρώσει με επιτυχία τον θεσμικό της ρόλο ο οποίος είναι διασφαλίσει την αμεροληψία και την διαφάνεια στον τομέα της απασχόλησης στη δημόσια διοίκηση¹²⁹. Καταξιώθηκε ως ουσιαστικός μηχανισμός ελέγχου στις προσλήψεις του Δημόσιου τομέα με γνώμονα τη διαφύλαξη των αρχών της αξιοκρατίας, της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας, καθώς και τη θωράκιση του κράτους δικαίου, καταλαμβάνοντας περίοπτη θέση στη συνείδηση της κοινωνίας»¹³⁰. Ειδικότερα, από τον τίτλο της Ανεξάρτητης Αρχής που περιλαμβάνει τον όρο «Ανώτατο», γίνεται σαφές ότι είναι το όργανο που βρίσκεται στην κορυφή¹³¹ της ιεραρχικής πυραμίδας για την επιλογή του προσωπικού της δημόσιας διοίκησης.

Το άρθρο 103, παρ.7, εδ. Α, του Συντ., για την επιλογή και πρόσληψη προσωπικού για την πλήρωση των θέσεων του δημοσίου αναφέρει τα εξής: «Η πρόσληψη υπαλλήλων στο Δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός

¹²⁶ www.asep.gr

¹²⁷ Μαυρομούστακου Ήβη, «Η λειτουργία του Α.Σ.Ε.Π.: επιβεβαίωση ή αναίρεση του θεσμικού του ρόλου;», Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου, 2, 226, 2007.

¹²⁸ Λαζαράκος Γρηγόρης, «Ανεξάρτητες Αρχές – Ο ρόλος και η σημασία τους στην ελληνική έννομη τάξη», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2010, σελ. 49.

¹²⁹ www.asep.gr και ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, Δρ. Αθ. Παπαϊωάννου στη συνέντευξη που παραχωρήθηκε (14/12/2022) μας δήλωσε για την συγκεκριμένη άποψη «Νομίζω ότι είναι κοινή παραδοχή ότι αμεροληψία και διαφάνεια έχουμε. Αν δεν είχαμε στα σχεδόν 30 χρόνια που λειτουργεί το ΑΣΕΠ θα είχε μαθευτεί. Εκείνο το επιπλέον που αναζητούμε είναι να προσλαμβάνονται τα άτομα με τα καλύτερα, τα περισσότερο ουσιαστικά προσόντα. Δηλαδή, αυτή τη στιγμή είναι σαφές ότι θα προσληφθεί ο υποψήφιος που έχει δύο μεταπτυχιακά έναντι αυτού που έχει ένα μεταπτυχιακό. Θα προσληφθεί αυτός που έχει 10 χρόνια εμπειρία έναντι αυτού που έχει 2 χρόνια εμπειρία κ.ο.κ.. Αυτό σημαίνει αμεροληψία και διαφάνεια. Όμως κατ' ανάγκη δεν σημαίνει ότι είναι και ο καλύτερος. Μπορεί κάποιος χωρίς μεταπτυχιακό να είναι καλύτερος από κάποιον που έχει μεταπτυχιακό. Μπορεί κάποιος μεταπτυχιακός να είναι καλύτερος από κάποιον που έχει διδακτορικό. Μπορεί κάποιος με 2-3 χρόνια προϋπηρεσία να είναι καλύτερος από κάποιον που έχει 10 χρόνια προϋπηρεσία. Και δεν υπάρχει και αξιολόγηση σε αυτή την προϋπηρεσία. Οπότε δεν ξέρεις αν αυτή η εμπειρία ήταν σε βάθος εμπειρία αν ήταν ευδόκιμη κλπ.. Και, βεβαίως, αν έχεις πτυχίο, μεταπτυχιακό κλπ. όλα μετράνε το ίδιο, ανεξαρτήτως από ποιο Πανεπιστήμιο έχεις σπουδάσει».

¹³⁰ Βλ. Λαζαράκος Γ., όπ. π. (υποσημ. 128), σελ. 49 και www.asep.gr. Και όπως μας δήλωσε για την συγκεκριμένη άποψη ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, Δρ. Αθ. Παπαϊωάννου στη συνέντευξη που παραχωρήθηκε (14/12/2022) «οι προσλήψεις στο δημόσιο είναι ένα από τα πιο “καυτά” θέματα στην κοινωνία και από αυτά που δημιουργούν τα μεγαλύτερα όνειρα και φοβίες των γονιών και των παιδιών. Αρα, λοιπόν, υπάρχει και αμεροληψία και διαφάνεια».

¹³¹ Βλ. Μαυρομούστακου Η., όπ. π. (υποσημ. 100), σελ. 15.

καθορίζεται κάθε φορά, πλην των περιπτώσεων της παρ. 5 του αυτού άρθρου, γίνεται είτε με γραπτό διαγωνισμό, είτε με επιλογή σύμφωνα με προκαθορισμένα και αντικειμενικά κριτήρια και υπάγεται στον έλεγχο ανεξαρτήτου αρχής, όπως ορίζει ο νόμος. Ο νόμος αυτός προβλέπει ειδικές διαδικασίες επιλογής, που περιβάλλονται με αυξημένες εγγυήσεις διαφάνειας και αξιοκρατίας ή ειδικές διαδικασίες επιλογής προσωπικού για θέσεις, το αντικείμενο των οποίων περιβάλλεται από ειδικές συνταγματικές εγγυήσεις ή προσιδιάζει σε σχέσεις εντολής».

Η Αρχή έχει ελεγκτικές, κυρωτικές, καθώς και κανονιστικές αρμοδιότητες που περιορίζονται στην έκδοση του εσωτερικού κανονισμού της λειτουργίας της¹³². Ο γραπτός διαγωνισμός συνιστά Σύνθετη Διοικητική Ενέργεια με τελευταία πράξη τον διορισμό των επιτυχόντων. Η σύνθετη διοικητική ενέργεια συνιστά στην αλληλουχία δύο ή και περισσότερων διαδοχικών διοικητικών πράξεων, οι οποίες έχουν σκοπό σε ένα τελικό έννομο αποτέλεσμα. Η δημόσια εξουσία ασκείται από το διοικητικό όργανο με το νομικό μέσο που είναι οι διοικητικές πράξεις¹³³. Οι Διοικητικές Πράξεις είναι «οι νομικές πράξεις της διοίκησης με τις οποίες εκδηλώνει τη βούληση της να επιδράσει στις έννομες σχέσεις που υφίστανται ή και ειδικότερα να μεταβάλει την έννομη τάξη», «είναι η μονομερής πράξη της Διοίκησης, με την οποία, με μόνη τη δήλωση βούλησης ενός διοικητικού οργάνου, θεσπίζεται μια νομική ρύθμιση, δηλαδή ένας κανόνας δικαίου, στο πλαίσιο έννομων σχέσεων που διέπονται από το διοικητικό δίκαιο¹³⁴. Ρυθμίζονται από κανόνες του Διοικητικού ή και του Ιδιωτικού δικαίου, ανάλογα με το ποιο από τα δύο διέπει τη δραστηριότητά της.¹³⁵ Να αναφέρουμε, ότι η συζήτηση για τη διάκριση μεταξύ του ιδιωτικού και του δημοσίου δικαίου δεν έχει οδηγήσει σε κοινά αποδεκτά συμπεράσματα και τα όρια μεταξύ των δύο είναι ένα «αμφισβητούμενο και μαχόμενο ζήτημα»¹³⁶. Διακρίνονται σε Κανονιστικές και Ατομικές και κύρια χαρακτηριστικά τους είναι «το τεκμήριο της νομιμότητας»¹³⁷ και «η εκτελεστότητα»¹³⁸.

¹³² Βλ. Λαζαράκος Γ., όπ. π. (υποσημ. 128), σελ. 44 και Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 101), σελ. 3.

¹³³ Βλ. Κοϊμτζόγλου Ι., όπ. π. (υποσημ. 6), σελ. 151.

¹³⁴ Γλυκερία Σιούτη σε Απόστολος Γέροντας, Σωτήρης Λύτρας, Προκόπης Παυλόπουλος, Γλυκερία Σιούτη, Σπυρίδων Φλογαΐτης, «Διοικητικό Δίκαιο», Δ' έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2018, σελ. 232 και σελ. 209.

¹³⁵ Βλ. Σιούτη Γλ., όπ. π. (υποσημ. 133) σελ.209.

¹³⁶ Στράνης Δημήτριος, «Το Δημόσιο Δίκαιο στο Εργατικό Δίκαιο του 21ου Αιώνα -Ιδιωτικό ή και Δημόσιο Δίκαιο;» Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2010, σελ. 16.

¹³⁷ «Τεκμήριο νομιμότητας είναι η πάγια αρχή του Διοικητικού Δικαίου ότι η διοικητική πράξη από την έναρξη ισχύος της έως την ακύρωσή της με δικαστική απόφαση, ή με διοικητική πράξη, ή την ανάκληση της ή την κατάργησή της ή γενικά την παύση της ισχύος της, παράγει όλα τα έννομα

Οι κανονιστικές πράξεις της διοίκησης είναι πράξεις της εκτελεστικής λειτουργίας και συνιστούν ουσιαστικούς νόμους, σε αντιδιαστολή με τους τυπικούς που ψηφίζονται από τη Βουλή¹³⁹ και με τυπική ισχύ υποδεέστερη των τυπικών¹⁴⁰. Ρυθμίζουν ζητήματα με «*τρόπο γενικό και αφηρημένο*», σύμφωνα με το διοικητικό δίκαιο. Δηλαδή, «*η διοίκηση θέτει τους ουσιαστικούς κανόνες δικαίου κατά παρέκκλιση, επιτρεπτή αφού ρυθμίζεται συνταγματικά από την αρχή της διάκρισης των λειτουργιών*»¹⁴¹. Η γενικότητα της ρύθμισης της κανονιστικής πράξης έγκειται στο ότι η ρύθμιση που ορίζει διατηρεί την ισχύ της και στο μέλλον για περιπτώσεις που αφορά το περιεχόμενό της και δεν εξαντλείται σε μία εφαρμογή της. Οι ατομικές πράξεις έχουν περιεχόμενο ατομικό, δηλαδή μία ρύθμιση εξατομικευμένη που απευθύνεται, δηλαδή, σε συγκεκριμένο πρόσωπο και αναφέρει στοιχεία της ταυτότητάς του¹⁴².

2.2 Το ΑΣΕΠ στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης

Ξεκινώντας από την πιο πρόσφατη παρουσία εκπροσώπου του ΑΣΕΠ στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής και ανατρέχοντας στο παρελθόν, στην παρούσα ενότητα καταγράφονται όλες οι σχετικές συνεδριάσεις και τα θέματα τα οποία πραγματεύτηκαν.

α) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών «Σύστημα Καινοτομίας στον δημόσιο τομέα – Ρυθμίσεις Γενικής Γραμματείας Ανθρωπίνου Δυναμικού Δημοσίου Τομέα – Ρυθμίσεις για τη λειτουργία των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού και των αποκεντρωμένων διοικήσεων και για την ευζωία των ζώων συντροφιάς – Λοιπές επείγουσες ρυθμίσεις του Υπουργείου Εσωτερικών» Ν. 5027/2023

Την 21^η Φεβρουαρίου του έτους 2023 συνεδρίασε η εν λόγω Επιτροπή με θέμα ημερήσιας διάταξης τη συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του ως άνω σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών. Εξέθεσε τις απόψεις του επί του

αποτελέσματά της ανεξάρτητα από το αν τυχόν έχει νομική πλημμέλεια». Βλ. Κοϊμτζόγλου Ι., όπ. π. (υποσημ. 6), σελ. 158.

¹³⁸ «Εκτελεστότητα σημαίνει ότι η ρύθμιση της διοικητικής πράξης είναι υποχρεωτική χωρίς να απαιτείται άλλη διαδικασία, όπως για π.χ. προηγούμενη δικαστική απόφαση». Βλ. Κοϊμτζόγλου Ι., όπ. π. (υποσημ. 6), σελ. 158-159.

¹³⁹ Βλ. Σιούτη Γλ. όπ. π. (υποσημ. 133), σελ. 215.

¹⁴⁰ Βλ. Κοϊμτζόγλου Ι., όπ. π. (υποσημ. 6), σελ. 49.

¹⁴¹ Βλ. Κοϊμτζόγλου Ι., όπ. π. (υποσημ. 6), σελ. 49.

¹⁴² Βλ. Σιούτη Γλ., όπ. π. (υποσημ. 133), σελ. 215.

σχεδίου νόμου, σύμφωνα με το άρθρο 38, παρ. 9, του Κ.τ.Β., μέσω υπηρεσιών τηλεδιάσκεψης, μεταξύ άλλων, ο κ. Αθανάσιος Παπαϊωάννου, Πρόεδρος του ΑΣΕΠ.

Με το άνω σχέδιο νόμου μεταξύ άλλων διατάξεων, «τροποποιείται η βαθμολογία βάσης στην με στοιχεία ΙΓ/2022 προκήρυξη του ΑΣΕΠ, για τις κατηγορίες πανεπιστημιακής και τεχνολογικής εκπαίδευσης, κατά τα ειδικότερον προβλεπόμενα (άρθρο 21), και ρυθμίζεται εκ νέου η περίπτωση διεξαγωγής πανελλήνιου γραπτού διαγωνισμού σε δύο στάδια, προκειμένου οι επιτυχόντες του πρώτου σταδίου, να μετέχουν, στο δεύτερο στάδιο, στην πλήρωση θέσεων αντίστοιχων ή συναφών κλάδων και ειδικοτήτων με τους περιλαμβανόμενους στην πρόσκληση – προκήρυξη του πρώτου σταδίου, καθώς και για την πλήρωση θέσεων Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις (άρθρο 22)»¹⁴³.

Ξεκινώντας την τοποθέτησή του, σύμφωνα με το πρακτικό της συνεδρίασης¹⁴⁴, ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, κ. Αθανάσιος Παπαϊωάννου, αναφέρθηκε στον γραπτό διαγωνισμό της ΑΑΔΕ και τα στοιχεία του διαγωνισμού του ΑΣΕΠ. Ενημέρωσε την Επιτροπή ότι ήταν 822 οι θέσεις και σύμφωνα με τα ισχύοντα αποτελέσματα ήταν 257 αυτοί που έχουν περάσει τη βάση. Άρα, υπήρχε ένα ποσοστό 31,27% κάλυψης των 822 θέσεων το οποίο χαρακτήρισε χαμηλό ποσοστό επιτυχίας.

Επιγραμματικά, αναφέρθηκε στο ότι υπήρχε ένας συνδυασμός παραγόντων. Ο ένας παράγοντας ήταν ότι ζητήθηκαν από τους υποψηφίους, εκτός από τις γλωσσικές δεξιότητες και δύο μαθήματα. Ο δεύτερος παράγοντας ήταν, ότι από το αποτέλεσμα αποδείχθηκε, ήταν δύσκολα τα θέματα και υπήρξε «αυξημένη» αρνητική βαθμολογία.

¹⁴³ Αφορά σε περαιτέρω τροποποίηση του άρθρου 83, του ν. 4975/2022 (στη συνεδρίαση της ακρόασης εξωκοινοβουλευτικών προσώπων κατά την επεξεργασία και εξέταση του συγκεκριμένου σχεδίου νόμου δεν ήταν εκπρόσωπος του ΑΣΕΠ, σύμφωνα με την Έκθεση της Επιτροπής και γι' αυτό δεν γίνεται αναφορά στην παρούσα εργασία στο υποκεφάλαιο 2.2 όπου καταγράφονται οι παρουσίες του ΑΣΕΠ στην Επιτροπή <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/7b24652e-78eb-4807-9d68-e9a5d4576eff/12082038.pdf>, ανακτήθηκε 13/4/2023) με το οποίο προστέθηκε στο άρθρο 8 του ν.4765/2021 το εξής: «Στην έννοια της διεξαγωγής του διαγωνισμού σε στάδια περιλαμβάνονται οι εξής περιπτώσεις: α) σε πρώτο στάδιο η έκδοση πρόσκλησης προκήρυξης για τη συμμετοχή των υποψηφίων διαφόρων κλάδων ειδικοτήτων Πανεπιστημιακής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης στη διαγωνιστική διαδικασία και β) σε δεύτερο στάδιο η έκδοση προκήρυξης πλήρωσης θέσεων από τους επιτυχόντες του πρώτου σταδίου, με ανάλογη εφαρμογή των επομένων άρθρων». «Σύμφωνα με αυτή τη ρύθμιση κάποιος που θα συμμετέχει στον διαγωνισμό δεν θα είναι δυνατόν να γνωρίζει ποια ή ποιες θέσεις διεκδικεί και πέραν του ότι δεν πληροί τα δικαιοκρατικά στάνταρς που οφείλουν να διέπουν οι διαδικασίες του ΑΣΕΠ και αντίκειται στην αρχή της χρηστής διοίκησης» (Τζέμος Βασίλης, «ΑΣΕΠ και Δίκαιο Ανθρώπινου Δυναμικού στο Δημόσιο (Νέος Νόμος ΑΣΕΠ (Ν.4765/2021))», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Έτος 2023, σελ.23).

¹⁴⁴ Πρακτικό συνεδρίασης που ανακτήθηκε στις 30/3/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&fromDate=21/02/2023&toDate=21/02/2023>

Τόνισε μεταξύ άλλων ότι: «...είναι προφανές ότι το να νομοθετήσουμε αυτή τη στιγμή να αλλάξει η βάση του διαγωνισμού είναι κάτι που πρέπει να κάνουμε με μεγάλη προσοχή. Επιτρέψτε μου να κάνω και μια έκκληση προς όλα τα κόμματα, πρέπει να επιδιωχθεί η μέγιστη δυνατή συναίνεση και γιατί οι υποψήφιοι είναι διχασμένοι (...) και γιατί πρέπει να είμαστε προσεκτικοί σε ότι αφορά τις νομικές παραμέτρους αυτού του ζητήματος. Μια κομματική συναίνεση, ενδεχομένως, θα μπορέσει να διασφαλίσει την αποδοχή και από τους υποψηφίους αλλά και από τα δικαστήρια».

Υποστήριξε ότι η πιο ασφαλής νομικά λύση, αλλά και η πιο φειδωλή σε αποτελέσματα, ήταν αυτή που έλεγε ότι σε κάθε μάθημα θα υπάρχει η βάση του 50, γιατί το 50 ταιριάζει με το κοινή λογική, όπως και στα σχολεία και τα πανεπιστήμια, η βάση είναι το μισό του άριστα. Αλλά το μειονέκτημα αυτής της λύσης ήταν ότι θα έδινε 62% κάλυψη των θέσεων.

Η δεύτερη λύση που ανέφερε κατά την τοποθέτησή του ο κ. Παπαϊωάννου ήταν αυτή που όριζε το 50 ως μέσο όρο και ελάχιστη βάση το 40, η οποία όπως είπε είχε το καλό ότι απέτρεπε το να πέσει πολύ «βαθιά» η βαθμολογία, αλλά είχε το μειονέκτημα, όπως το είδε ο ίδιος κατά διάρκεια της διαβούλευση, ότι ο κάθε υποψήφιος «αρχίζει να παίζει την κολοκυθιά και γιατί στο 40 και όχι στο 35 και γιατί στο 40 και όχι στο 45».

Η τρίτη λύση, στην οποία αναφέρθηκε, ήταν να προτείνει ως μέσο όρο το 50 μεταξύ των μαθημάτων χωρίς να υπάρχει ελάχιστη βάση στο κάθε μάθημα. Αυτή η λύση είχε το καλό, όπως σχολίασε, ότι θα έδινε το μέγιστο αποτέλεσμα, 754 υποψηφίους, δηλαδή ποσοστό 91,73%. Αλλά υποστήριξε ότι θα υπάρξουν κάποιες περιπτώσεις ιδιαίτερα χαμηλής βαθμολογίας σε ένα μάθημα. Το πλεονέκτημα αυτής της λύσης, όπως είπε, ήταν ότι απέφευγε «να παίζει ο υποψήφιος την κολοκυθιά με το 40» και το μειονέκτημα ήταν ότι στους 754 υποψηφίους θα υπήρχαν και κάποιοι οι οποίοι θα είχαν ιδιαίτερα χαμηλή βαθμολογία σε ένα μάθημα.

Δεν εξετάστηκε ως σενάριο η λύση κατάργησης της βάσης, διότι, όπως είπε ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, δεν έχει υπάρξει διαγωνισμός χωρίς να υπάρχει καθόλου η βάση και γιατί όπως ανέφερε «... φοβάμαι τις συνέπειες και τις επιπτώσεις του να καταργηθεί η βάση και να πεις εγώ θέλω 822 και ό,τι θέλει ας γίνει και όσο βαθιά να πέσουμε. Δε θα το συνιστούσα να το συζητήσετε καθόλου ως σενάριο, θα το βρούμε μπροστά μας αν το κάνουμε».

Διευκρίνισε ότι τα τρία σενάρια που παρουσιάστηκαν από το ΑΣΕΠ και όπως εξήγησε στα Μέλη της Επιτροπής, είχαν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, ενώ η

τελευταία λύση της κατάργησης της βάσης θεωρούσε ότι θα έχει μόνο μειονεκτήματα.

Η γνώμη του ήταν ότι το σενάριο, το οποίο μπορούσε να πετύχει έναν καλό συνδυασμό ποιότητας υποψηφίων και σχετικά υψηλού αριθμού υποψηφίων, ήταν εκείνο με το 50% μέσο όρο και όχι κάτω από το 40%, δηλαδή, η χρυσή τομή μεταξύ τον αριθμό των υποψηφίων και της ποιότητας αυτών των υποψηφίων. Εξέφρασε την άποψη ότι θα έχει ένα νομικό τίμημα, το οποίο δεν μπορούσε να το εκτιμήσει. Θα πρέπει να σταθμίσει κανείς, όπως είπε, τα οφέλη από εκείνη τη διάταξη που συνδυάζει αρκετό αριθμό υποψηφίων και ένα «κατώφλι» κάτω από το οποίο δεν θα πέφτει καμιά βαθμολογία, γιατί το 50% ήταν μέσα στην κοινή λογική.

Η δεύτερη λύση, που πρότεινε ήταν το 50% ως μέσο όρο που εξασφάλιζε τους περισσότερους υποψηφίους – 754 - δηλαδή, είχε μία διαφορά 40 υποψηφίων από την προηγούμενη λύση. Όμως, τόνισε ότι μαζί με τους 754 που θα μπου, θα μπει και ένας μονοψήφιος αριθμός ατόμων, που θα έχουν βαθμούς της τάξεως του 24 ή του 20 ή του 23. Αυτή τη στάθμιση θα έπρεπε να την κάνει ο νομοθέτης και γι' αυτό έκανε την έκκληση στα μέλη της Επιτροπής να υπάρξει μια συναίνεση είτε προς τη μία είτε προς την άλλη πλευρά, ώστε τουλάχιστον να ληφθεί υπόψη και από τους υποψηφίους αλλά, κυρίως, από τα δικαστήρια, γιατί, όπως είπε, βλέποντας την οξύτητα του διαλόγου και το πώς ο κάθε υποψήφιος δεν βλέπει την άλλη πλευρά, θα είναι λόγος να υπάρξουν δικαστήρια στο μέλλον.

Το επόμενο άρθρο, το οποίο σχολίασε, προέβλεπε κάτι το οποίο, σαν λογική ενυπήρχε και σε όλη τη νομοθεσία του ΑΣΕΠ, ότι «μπορείς» από τη διαδικασία του γραπτού διαγωνισμού να «πάρεις» και κλαδικότητες άλλες που πάλι θα έχουν τα ίδια προσόντα με αυτά που απαιτούνται.

Όσον αφορούσε στον γραπτό διαγωνισμό διευκρίνισε ότι εάν θα υπάρχουν πολλοί επιτυχόντες, δηλαδή, πολλοί υποψήφιοι οι οποίοι θα περάσουν τη βάση, δεν σημαίνει ότι αυτό εξασφαλίζει ότι θα προσληφθούν κάπου. Διευκρίνισε, ότι αυτός που θα περάσει τη βάση, δεν σημαίνει ότι θα διοριστεί. Εάν είναι λίγοι αυτοί που θα περάσουν τη βάση, τότε αυτός που θα την περάσει, θα έχει πολλές πιθανότητες να διοριστεί, αν όμως είναι πολλοί αυτοί που θα περάσουν τη βάση, τότε θα έχει λιγότερες πιθανότητες να διοριστεί, γιατί υπάρχουν και οι προσαυξήσεις από τον μεταπτυχιακό τίτλο, το διδακτορικό, της επαγγελματικής εμπειρίας και άλλων. Τελικά κάποιος με 75 στα 100 μπορεί να βρεθεί στο 80 ή στο 90.

Τέλος, τόνισε ότι εκείνο τον διαγωνισμό της ΑΑΔΕ, τον έκανε το ΑΣΕΠ σε συνεργασία με την ΑΑΔΕ. Κλείνοντας την τοποθέτησή του ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ είπε ότι εκείνη τη χρονική στιγμή της συνεδρίασης ετοιμάζονταν για τον επόμενο πανελλήνιο γραπτό διαγωνισμό¹⁴⁵ και είπε ότι προσπαθούσε το ΑΣΕΠ να βρει τη χρυσή τομή μεταξύ της δυσκολίας και της ευκολίας των θεμάτων και ότι ενθαρρύνθηκαν από τη μεγάλη επιτυχία του διαγωνισμού της ΑΑΔΕ του 2017, που δεν μπήκαν πάρα πολλοί, αλλά αυτοί που μπήκαν κάλυψαν τις θέσεις και ήταν και πολύ καλοί και ενδεχομένως φτάσανε σε πολύ χαμηλά ποσοστά επιτυχίας.

β) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών: «Συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/788 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών και του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1799 της Επιτροπής για τη θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών για τα επιμέρους επιγραμμικά συστήματα συγκέντρωσης – Διατάξεις σχετικές με την εκλογική διαδικασία και τον έλεγχο εσόδων και δαπανών κομμάτων, συνασπισμών και υποψηφίων βουλευτών και αιρετών – Λοιπές διατάξεις Υπουργείου Εσωτερικών» Ν. 4954/2022

Την 1^η Ιουλίου του 2022 συνήλθε σε συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης με θέμα την συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του ως άνω σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών. Κατά τη διάρκεια της 2^{ης} συνεδρίασης για το εν λόγω νομοσχέδιο, εξέθεσε τις απόψεις του επί του σχεδίου νόμου, σύμφωνα με το άρθρο 38, παρ. 9, του Κ.τ.Β., μέσω υπηρεσιών τηλεδιάσκεψης μεταξύ άλλων, και ο κ. Αθανάσιος Παπαϊωάννου, Πρόεδρος του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού.

¹⁴⁵ Σύμφωνα με την συνέντευξη που μας παραχώρησε (14/12/2022) ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, Δρ. Αθ. Παπαϊωάννου μας εξέφρασε και την άποψη, με αφορμή τον επικείμενο γραπτό διαγωνισμό «Σε δυο μήνες έχουμε γραπτό διαγωνισμό. Αυτή τη στιγμή έχουν υποβάλει υποψηφιότητα 35.000 υποψήφιοι για 5.000 θέσεις, αλλά μένουν ακόμα 6-7 ημέρες κι επειδή στην Ελλάδα, όπως ξέρετε, τις τελευταίες μέρες υποβάλλονται οι αιτήσεις, υποθέτω ότι θα έχουμε γύρω στους 100.000 υποψηφίους (Σ.Σ. τελικά υπέβαλαν 108.000). Θα ήμουν ευτυχής αν είχαμε έναν τρόπο να έχουμε ηλεκτρονικό διαγωνισμό. Δηλαδή να έχει ο καθένας τον υπολογιστή του να απαντάει και να βγαίνουν αμέσως τα αποτελέσματα. Δεν είναι όμως εύκολο, γιατί στα σχολεία έχουμε 100.000 υπολογιστές. Υπάρχουν μεγάλες αντικειμενικές δυσκολίες. Ερευνήσαμε το ενδεχόμενο να αγοράσουμε τάμπλετ, θα κοστίσει, βέβαια να αγοράσουμε 100.000 τάμπλετ, αλλά πες ότι τα παίρνεις, υπάρχουν τεράστια λογιστικά προβλήματα, ποιος θα τα φορτίσει; Μεταξύ των δύο μαθημάτων ποιος θα τα ξαναφορτίσει; Ποιος θα ξέρει από τους επιτηρητές να δείξει στους εξεταζόμενους πώς θα τα χρησιμοποιήσουν. Υπάρχουν τεράστια προβλήματα. Η σκέψη μου είναι μήπως πάμε κάποτε σε έναν διαγωνισμό που ο καθένας θα κάθεται στον υπολογιστή του σπιτιού του και θα απαντάει από εκεί. Θα μου πείτε κι αν τον βοηθάει κάποιο μέλος της οικογένειάς του; Θα είναι τόσο στενά τα χρονικά περιθώρια ώστε αν χάσεις τη σειρά σου σε κάποια ερώτηση δεν θα μπορείς να επανέλθεις, εννοώ να χάσεις τη σειρά σου επειδή έχασες χρόνο και ρώτησες κάποιον διπλανό σου».

Σύμφωνα με το πρακτικό της συνεδρίασης¹⁴⁶ ο κ. Αθανάσιος Παπαϊωάννου αναφέρθηκε στα δύο άρθρα του νομοσχεδίου που αφορούσαν στο ΑΣΕΠ, πρώτον, στη διάταξη εκείνη που όριζε ότι: «ο διευθυντής ο οποίος έχει αναλάβει μια θέση μετά από επιλογή από τα Συμβούλια Επιλογής Προσωπικού, δεν μπορεί να αναλάβει άλλη θέση διευθύνσεως, να μετάσχει σε διαγωνιστική διαδικασία πριν συμπληρώσει τα δύο τρίτα της θητείας του».

Επίσης, ανέφερε ότι πίσω από αυτή τη διάταξη κρυβόταν μια νομική δυσκολία. Διότι δεν κάλυπτε την περίπτωση κατά την οποία κάποιος που έχει υποβάλει διάφορες αιτήσεις, γίνεται διευθυντής κάπου, αναλαμβάνει τη διεύθυνση και μετά από ένα ή δύο μήνες έρχεται η σειρά μιας άλλης διεύθυνσης, που είχε, επίσης, υποβάλει αίτηση και μετέχει και σε αυτήν τη διαδικασία και επιλέγεται και στην άλλη διεύθυνση. Ανέφερε ότι μέχρι εκείνη τη χρονική στιγμή σ' ένα Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού είχε επικρατήσει η άποψη (3:2) η οποία έλεγε ότι μπορεί ο Διευθυντής με τη διατύπωση που είχε ο νόμος να συμμετάσχει στη διαδικασία μιας επόμενης Διεύθυνσης, διότι την έφεση την είχε κάνει εξ αρχής αλλά ακόμα δεν είχε τοποθετηθεί. Αυτό, όπως ανέφερε, δημιούργουσε ένα μεγάλο τεχνικό πρόβλημα, διότι εκεί που θεωρούταν ότι ολοκληρωνόταν η διαδικασία για κάποιες Διευθύνσεις, ξαφνικά προέκυπταν καινούργια κενά.

Ανέφερε, ότι είχε την ευκαιρία να εξηγήσει και στη Βουλή, αλλά και στο συνέδριο του ΑΣΕΠ, ότι ήταν μεγάλος ο φόρτος με τους Διευθυντές και τους Γενικούς Διευθυντές, και ότι ήταν πολυτέλεια κάποιος που γινόταν Γενικός Διευθυντής μετά από δύο μήνες να μετέχει σε καινούργια συνέντευξη εάν επιλεγόταν και να ζητάει να παραιτηθεί από τη θέση που ανέλαβε πριν από δύο μήνες και να μετάσχει στη νέα διαδικασία για να αναλάβει την καινούργια Διεύθυνση. Διευκρίνισε, ότι με τον συγκεκριμένο νόμο ξεδιαλύνεται μια ενδεχομένως ασάφεια εκεί που υπήρχε και θα ήταν σαφές, πλέον, ότι ο Διευθυντής πριν περάσουν τα δύο τρίτα χρόνια της θητείας, δεν θα μπορούσε να βάλει υποψηφιότητα σε άλλη

---

¹⁴⁶ Πρακτικό συνεδρίασης που ανακτήθηκε στις 18/3/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&fromDate=01/07/2022&toDate=01/07/2022>

Διεύθυνση, εκτός αν θα προκύψει θέση Γενικής Διεύθυνσης, φυσικά, στην οποία θα μπορεί να προαχθεί.

Η δεύτερη διάταξη στην οποία αναφέρθηκε ήταν εκείνη που όριζε ότι εάν κάποιος πάρει στην συνέντευξη κάτω από τη βάση, κάτω από τα 500 στα 1.000 να μην είναι επιλέξιμος ακόμα κι αν τα μόρια του από τα πτυχία και από την επαγγελματική εμπειρία του δίνουν τη δυνατότητα να είναι. Τόνισε ότι αυτή η διάταξη διορθώνει μια τεχνική αστοχία της προηγούμενης διάταξης που μιλούσε μόνο για τους Γενικούς Διευθυντές και το σωστό θα ήταν αυτό να εφαρμοστεί σε όλα τα επίπεδα Διευθυντών και Γενικών Διευθυντών. Συγκεκριμένα, μεταξύ άλλων, *είπε ότι επί της ουσίας της διάταξης ήταν θετική*. Τόνισε τη διαφορά που υπάρχει στα διδακτορικά και τα μεταπτυχιακά μεταξύ των διαφόρων πανεπιστημίων, ότι δηλαδή κάποια αποκτώνται με μεγαλύτερη ευκολία. Επίσης, ανέφερε ότι οι θητείες Διευθυντών και Προϊσταμένων που είναι υποψήφιοι για Γενικοί Διευθυντές και οι από μόνες τους δεν λένε τίποτα εφόσον απουσιάζει η αξιολόγηση. Και τα τυπικά αυτά προσόντα, δηλαδή, τα πτυχία και η εμπειρία έχουν σχετική αξία.

Θεώρησε θετικό, ότι δίνεται η δυνατότητα σε ακραίες περιπτώσεις, εάν χρειαστεί, η βαθμολογία κάτω από τη βάση που δίνει τη δυνατότητα αποκλεισμού του υποψηφίου. Ακόμα, και αν οι περιπτώσεις αυτές είναι λίγες. Γιατί αν σε ένα υπουργείο, όπως είπε, σε μια περιφέρεια, ή σε έναν οργανισμό ένας από τους πέντε, έξι Γενικούς Διευθυντές να είναι προβληματικός ακόμα κι αν είναι μόνο μία αποτυχημένη επιλογή μπορεί να «τινάξει» το υπουργείο ή τον οργανισμό «στον αέρα». Ολοκληρώνοντας την τοποθέτησή του ανέφερε, ότι αν αυτή την Επιτροπή την εμπιστευόμαστε πραγματικά, πρέπει να της δώσουμε και τη δυνατότητα να λέει ότι αυτός ο υποψήφιος είναι ακατάλληλος, επειδή πήρε βαθμό κάτω από τη βάση στην συνέντευξη».

Προκύπτει από την τοποθέτηση του Προέδρου του ΑΣΕΠ, κ. Αθανάσιου Παπαϊωάννου, ότι δεν υπήρξαν επιπλέον προτάσεις ή αντιρρήσεις στο υπό επεξεργασία και εξέταση σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών και με την ομιλία του επιβεβαίωσε την αναγκαιότητα ύπαρξης και των δύο διατάξεων, επειδή η μεν πρώτη θα διόρθωνε ασάφεια προηγούμενης διάταξης που ήταν σε ισχύ και η δεύτερη θα βοηθούσε στην αξιολόγηση των ουσιαστικών προσόντων των Διευθυντών και Γενικών Διευθυντών μέσω της «βάσης» στην συνέντευξη και δεν θα υπερισχύουν τα τυπικά προσόντα των υποψηφίων.

γ) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών «Εκσυγχρονισμός του συστήματος προσλήψεων στον δημόσιο τομέα και ενίσχυση του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.)» Ν. 4765/2021

Στις 21 Δεκεμβρίου του 2020 πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση της ως άνω Επιτροπής με αντικείμενο τη συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του ως άνω σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών και εξέθεσαν τις απόψεις τους επί του σχεδίου νόμου, σύμφωνα με το άρθρο 38, παρ. 9, του Κ.τ.Β, μέσω υπηρεσιών τηλεδιάσκεψης οι κ.κ.: Ιωάννης Καραβοκύρης, Πρόεδρος ΑΣΕΠ, Αθανάσιος Παπαϊωάννου και Ηλίας Νικολόπουλος, Αντιπρόεδροι ΑΣΕΠ και Ιωάννης Δελαγραμμάτικας, Πρόεδρος του Συλλόγου Υπαλλήλων του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού. Σύμφωνα με το πρακτικό της συνεδρίασης¹⁴⁷ τοποθετήθηκαν ως εξής:

Ο Πρόεδρος, κ. Ιωάννης Καραβοκύρης, ξεκινώντας την ομιλία του επεσήμανε ότι η Αρχή θεωρούσε πρόοδο το γεγονός ότι υπάρχει αυτή η κωδικοποίηση του ν. 2190/94 περί ΑΣΕΠ, ο οποίος από το 1994 μέχρι εκείνη τη χρονική στιγμή, είχαν γίνει περίπου 140 τροποποιήσεις. Και ήταν ένας από τους νόμους που είχε υποστεί τις μεγαλύτερες τροποποιήσεις.

Το πρώτο ζήτημα που έθιξε ήταν σχετικά με την απόδειξη της πολυτεχνικής ιδιότητας. Μέχρι εκείνη τη χρονική στιγμή αποδεικνυόταν πρώτον, με την έκδοση Πιστοποιητικού Οικογενειακής Κατάστασης από τον Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο της κοινότητας, που ήταν οι αρμόδιοι φορείς κατά νόμο να πιστοποιούν την οικογενειακή κατάσταση των πολιτών. Και, δεύτερον, με το πιστοποιητικό από τον Σύλλογο Πολυτέκνων. Ανέφερε ότι αυτό είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργούνται ζητήματα, διότι αν έλειπε το ένα από τα δύο, αποκλειόταν ο πολύτεκνος από τη διαδικασία και αυτό δεν ήταν καλό για την αίσθηση επί του κοινωνικού κράτους.

Το δεύτερο θέμα που έθεσε ήταν το θέμα της καταβολής του παράβολου. Είχε ζητηθεί στο παρελθόν να μειωθεί το ποσό και πράγματι, μειώθηκε από τα 20 ευρώ στα 3 ευρώ. Ωστόσο, υπήρχαν θέματα στη διαδικασία της πληρωμής, γιατί αρκετοί υποψήφιοι δεν ήταν εξοικειωμένοι με την τραπεζική διαδικασία και την ηλεκτρονική πληρωμή. Ανέφερε ότι λόγω αυτής της τυπικής τραπεζικής διαδικασίας που ήταν άγνωστη σε κάποιους πάρα πολλοί άνθρωποι αποκλείστηκαν από τον διαγωνισμό των

---

¹⁴⁷ Πρακτικό συνεδρίασης το οποίο ανακτήθηκε στις 25/01/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&fromDate=21/12/2020&toDate=21/12/2020>

Εκπαιδευτικών. Τόνισε ότι το πρόβλημα εξακολουθούσε να υπάρχει και ότι θα ήθελε να το ξεκαθαρίσει ο νομοθέτης δια παντός.

Το τρίτο ζήτημα που τόνισε ότι απασχολούσε το ΑΣΕΠ ήταν τα ηλικιακά όρια. Είπε ότι το πρόβλημα με τα ηλικιακά όρια υπήρχαν και για τους συμβούλους και για τα μέλη του ΑΣΕΠ και ότι ήταν είναι ένα ζήτημα διαχρονικό. Στο άρθρο 61, παρ. 1, εδάφιο ε', του ν.4325/2015, όπου θεσπίστηκαν ηλικιακά όρια για τα μέλη του ΑΣΕΠ και τον Πρόεδρο και τους Αντιπροέδρους, είχε δημιουργηθεί ένα ζήτημα. Διότι, με το εξεταζόμενο νομοσχέδιο, ενώ καταργείτο μία παράγραφος, η οποία αφορούσε στη διαδικασία και δεν ήταν τόσο ουσιαστική, παρέμεναν τα ηλικιακά όρια. Πρόσθεσε ότι *«υπήρχαν θέματα που βρίσκονταν σε αντίθεση με το Σύνταγμα και με την Κοινοτική Νομοθεσία, με την Οδηγία 2078 της 27.11.2000 και δημιουργούν μεγάλα προβλήματα στη λειτουργία του ΑΣΕΠ. Επεσήμανε ότι αυτή η διάταξη, δεν ήταν συμβατή ούτε με την κοινοτική νομοθεσία, αλλά ούτε και με την εθνική, και έχρηζε ιδιαίτερης προσοχής καθώς έθιγε θέματα νομοθετικής λειτουργίας και εναρμόνισης με το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι και, αφετέρου, με το Σύνταγμα»*.

Η φιλοσοφία του νόμου, όπως είπε, ήταν *«η συνέχεια του ετήσιου προγραμματισμού των προσλήψεων ώστε να απλουστευθούν πολλές διαδικασίες του ΑΣΕΠ και να επιταχυνθεί το έργο του. Ερχόταν σαν συνέχεια να γίνεται ένας γραπτός διαγωνισμός για όλο το δημόσιο φορέα, για όλο τον δημόσιο χώρο»*. Είπε ότι *«χρειάζοταν μια προετοιμασία ασφαλώς στο θέμα της ενίσχυσης του πληροφοριακού συστήματος, στον τομέα της λεγόμενης διαλειτουργικότητας, ώστε το ΑΣΕΠ να μπορεί να παίρνει τα δικαιολογητικά από όλους τους φορείς του δημοσίου με ασφάλεια, ώστε να αποφεύγονται τυχόν πλαστά δικαιολογητικά και να κερδίζεται ο χρόνος αναμονής της συλλογής των δικαιολογητικών από τους αρμόδιους φορείς»*.

Τόνισε ότι, αν και ο νόμος Πεπονή ενίσχυσε τον τομέα της αξιοκρατίας και της διαφάνειας, στηρίχτηκε μόνο στα λεγόμενα «τυπικά προσόντα», ενώ υπάρχουν περιπτώσεις όπου χρειάζονται ειδικές δεξιότητες ή ειδικοί επιστήμονες και δεν γίνεται το ΑΣΕΠ να στέκεται μόνο στα τυπικά προσόντα ενόψει του προσοντολογίου -για το οποίο ζήτησε επικαιροποίηση για να μπορεί να ταιριάζει στο διοικητικό περιβάλλον του 2020-. Στο θέμα των συνεντεύξεων είπε ότι μπορούν να γίνουν ρυθμίσεις και να ανταποκριθεί το ΑΣΕΠ σε μια σύγχρονη λειτουργία.

Ο κύριος Ιωάννης Δελαγραμμάτικας, Πρόεδρος του Συλλόγου Υπαλλήλων του ΑΣΕΠ, ξεκινώντας την τοποθέτησή του διατύπωσε την άποψη ότι επί της αρχής, το νομοσχέδιο στο σύνολό του ήταν στη σωστή κατεύθυνση. Εξέφρασε την άποψη

ότι «με τις ρυθμίσεις του νομοσχεδίου επιχειρείτο η επίλυση διαχρονικών προβλημάτων της δημόσιας διοίκησης που αφορούσαν στις προσλήψεις στο δημόσιο τομέα, όπως η εισαγωγή στρατηγικού σχεδιασμού στη διενέργεια των προσλήψεων με τη θέσπιση πολυετούς προγραμματισμού προσλήψεων τακτικού προσωπικού, το ετήσιο σχέδιο προσλήψεων τακτικού και εποχικού προσωπικού, και την πρόβλεψη έγκαιρης ενημέρωσης του ΑΣΕΠ για επικείμενες προσλήψεις του επόμενου έτους, ώστε να διαμορφώνεται ο προγραμματισμός του και να κατανέμονται οι διαθέσιμοι πόροι του, όπως προβλέπεται στο άρθρο 5».

Τόνισε, ότι στο άρθρο 8 του νομοσχεδίου προβλεπόταν η αποστολή δικαιολογητικών και ότι «αυτή η ρύθμιση μπορούσε να έχει ως στόχο να διευκολύνει και να επιταχύνει τις διαδικασίες, αλλά δεν αντιμετώπιζε περιπτώσεις όπως της προκήρυξης 3Κ, όπου άνω του 80% των υποψηφίων είχε καταθέσει λανθασμένα δικαιολογητικά, με αποτέλεσμα να ελλοχεύει ο κίνδυνος εμπλοκής στην πορεία της διαδικασίας». Για αυτόν τον λόγο, πρότεινε «την τροποποίηση της ρύθμισης και την εξουσιοδότηση της ελάσσονος ή μείζονος ολομέλειας του ΑΣΕΠ, ούτως ώστε να μπορεί να αποφασίζει διαφορετικά όταν οι συνθήκες το απαιτούν».

Επεσήμανε, ότι «η επίτευξη των στόχων του ως άνω νομοσχεδίου θα ήταν αδύνατη εάν στις ρυθμίσεις του δεν συμπεριλαμβάνονταν μέτρα αναβάθμισης του ρόλου των υπαλλήλων της Γραμματείας του ΑΣΕΠ, αξιοποίηση των δυνατοτήτων του προσωπικού του, καθώς και ενθάρρυνση και ανταμοιβή του». Επεσήμανε ότι η λειτουργία του ΑΣΕΠ βασίζεται στη Γραμματεία του, η οποία δεν έχει σχέση με τον ρόλο μιας τυπικής διοικητικής γραμματείας. Αντιθέτως, αποτελεί μία υπηρεσία με αυξημένες αρμοδιότητες και αποτελείται από υπαλλήλους αυξημένων τυπικών και ουσιαστικών προσόντων που, όπως είπε «προσιδιάζουν με αυτά του ειδικού επιστημονικού προσωπικού και ασκούν αντίστοιχα καθήκοντα χωρίς να απολαμβάνουν, ανάλογη μισθολογική μεταχείριση και αναγνώριση σε αντιδιαστολή με όλες τις άλλες Ανεξάρτητες Αρχές».

Εξέφρασε την άποψη ότι ο σημαντικός ρόλος της Γραμματείας του ΑΣΕΠ χρήζει αναγνώρισης και επιβράβευσης. Ανέφερε ότι στο άρθρο 13 του ως άνω νομοσχεδίου, προβλεπόταν η αύξηση των αποδοχών των μελών του Συμβουλίου, ώστε να αποκαταστήσει εν μέρει τις μνημονιακές περικοπές. Στην αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου αναφερόταν ότι η αύξηση αυτή δικαιολογείται λαμβάνοντας υπόψη την αύξηση των αρμοδιοτήτων και τον φόρτο της εργασίας του ΑΣΕΠ.

Ο κύριος Ιωάννης Δελαγραμμάτικας, Πρόεδρος του Συλλόγου Υπαλλήλων του ΑΣΕΠ έθεσε στην ως άνω Επιτροπή το ερώτημα *«Γιατί αυτή η αιτιολόγηση της αύξησης των αρμοδιοτήτων και του φόρτου εργασίας, να μην ισχύει για τους υπαλλήλους της Γραμματείας του ΑΣΕΠ, στην συνολική εργασία των οποίων βασίζεται όλη λειτουργία του και στην συνολική των οποίων βασίζονται οι αποφάσεις των Συμβούλων;»*. Τέλος, μετέφερε το καθολικό αίτημα του Προσωπικού της Γραμματείας του ΑΣΕΠ, να αναγνωριστεί στην πράξη ο σημαντικός ρόλος του και να γίνει αποκατάσταση των μισθολογικών απολαβών του.

Στη συνέχεια της συνεδρίασης τον λόγο έλαβε ο κ. Αθανάσιος Παπαϊωάννου, Αντιπρόεδρος του ΑΣΕΠ. Αναφέρθηκε στο ποσοστό της συνέντευξης που όριζε το νομοσχέδιο στο 35% και είπε ότι του προκαλεί εντύπωση. Ζήτησε να ληφθεί υπόψη το ποσοστό, ώστε να μην εκμηδενιστεί η συνέντευξη, διότι υπάρχουν υποψήφιοι με πολλά τυπικά προσόντα, αλλά στη συνέντευξη αντιλαμβάνεται ότι δεν είναι έτσι στην πραγματικότητα.

Αναφέρθηκε στο θέμα της επαγγελματικής εμπειρίας, λέγοντας ότι η επαγγελματική εμπειρία στο ΑΣΕΠ, δεν αποδεικνύεται, γιατί δεν υπάρχει τρόπος να αποδείξεις το αντικείμενο της επαγγελματικής εμπειρίας, παρά μόνο τη διάρκεια. με Οι υποψήφιοι δηλώνουν οι ίδιοι υπεύθυνες δηλώσεις, ποιο ήταν το αντικείμενο της εμπειρίας τους. Και ότι οι βεβαιώσεις του ΕΦΚΑ δεν δίνουν το αντικείμενο της εμπειρίας τους, παρά μόνο την υποχρεωτική διάρκεια της εμπειρίας.

Σχετικά με τα ψυχομετρικά τεστ, κατέθεσε την προσωπική του εμπειρία σε διαδικασίες ψυχομετρικών τεστ στους σωφρονιστικούς υπαλλήλους, τα οποία είχαν δώσει αποτελέσματα. Και είπε ότι *«σε αυτές τις περιπτώσεις τίθεται θέμα ζωής και ασφάλειας, όχι μόνο για τους ίδιους τους σωφρονιστικούς υπαλλήλους, αλλά και για τους κρατούμενους. Το αν θα γίνονται ψυχομετρικά τεστ για θέματα ζωής και ασφάλειας, το εγκρίνει τελικώς το ΑΣΕΠ, κι ότι αυτό θα έπρεπε να διατηρηθεί»*.

Ο κ. Ηλίας Νικολόπουλος, Αντιπρόεδρος του ΑΣΕΠ, ζήτησε *«αύξηση της μοριοδότησης των τυπικών προσόντων, των επιπλέον τυπικών προσόντων, που ειδικά όταν υπάρχει και μία συγκεκριμένη συνάφεια, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και όχι να είναι ένα 2% ή ένα 5%»*. Ως προς τη συνάφεια του διδακτορικού ζήτησε να γίνει διευκρίνιση. *«Στο διδακτορικό να κρίνεται η συνάφεια σε σχέση με το τμήμα, την επιστήμη ακριβώς, που προσπαθεί να δώσει μία προώθηση το συγκεκριμένο διδακτορικό και όχι τον τίτλο του»*.

Και τέλος, ειδικά για τη συνέντευξη, είπε ότι καλό θα ήταν το ποσοστό ανάμεσα στο 25% - 30% και το υπόλοιπο 70% να αφορά στην εμπειρία και τα τυπικά προσόντα του υποψηφίου.

δ) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης «Ενδυνάμωση Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.), ενίσχυση και αναβάθμιση Δημόσιας Διοίκησης και άλλες διατάξεις» Ν. 4590/2019

Στις 21 Ιανουαρίου 2019 συνήλθε σε συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης με θέμα ημερήσιας διάταξης τη συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του ως άνω σχεδίου νόμου του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης για την ακρόαση εξωκοινοβουλευτικών εκπροσώπων, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β.. Προσήλθαν και εξέθεσαν τις απόψεις τους ο κ. Ιωάννης Καραβοκύρης, Πρόεδρος του ΑΣΕΠ και ο κ. Ιωάννης Δελλαγραμμάτικας, Πρόεδρος Συλλόγου Εργαζομένων του ΑΣΕΠ, ενώ παρέστησαν ο κ. Αθανάσιος Παπαϊωάννου, Αντιπρόεδρος του ΑΣΕΠ, η κυρία Καλλιόπη Στάγκα, Γενική Διευθύντρια του ΑΣΕΠ και ο κ. Ευάγγελος Νταούτης, Γραμματέας του ΑΣΕΠ.

Σύμφωνα με το πρακτικό της συνεδρίασης¹⁴⁸ ο κ. Ιωάννης Καραβοκύρης, ανέφερε ότι *«η Αρχή με τις ετήσιες Εκθέσεις της είχε επισημάνει, κατ' επανάληψη, στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, το θέμα του ετήσιου προγραμματισμού των προσλήψεων, αλλά και του μακροχρόνιου, ο οποίος θα διευκόλυνε πολύ τη δουλειά του ΑΣΕΠ, γιατί πολλές φορές, αρκετοί φορείς ζητούσαν ο καθένας ένα δικό του διαγωνισμό για προσλήψεις προσωπικού με τα ίδια προσόντα, με αποτέλεσμα να υπάρχουν επικαλύψεις και να υπάρχουν αναπληρώσεις επιτυχόντων, οι οποίες δημιουργούσαν προβλήματα και καθυστερήσεις»*.

Διατύπωσε την άποψη, ότι αυτή η επισήμανση που είχε γίνει από την Αρχή με το υπό συζήτηση σχέδιο νόμου θεσπίζεται. Διατύπωσε σχετικές απόψεις, όπως, ότι εκτός από τον ετήσιο προγραμματισμό, συμφωνούσε, επίσης και με την διάταξη του νομοσχεδίου που ανέφερε ότι, *«μετά από γνώμη του ΑΣΕΠ, μπορούν να ενοποιούνται πολλές προκηρύξεις οι οποίες έχουν μία ενότητα»*. Επίσης, σχετικά με τον προγραμματισμό διατύπωσε την άποψη, επειδή το ΑΣΕΠ θα κληθεί να τον

¹⁴⁸ Πρακτικό συνεδρίασης Επιτροπής που ανακτήθηκε στις 25/01/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&fromDate=21/1/2019&toDate=21/1/2019>

υλοποιήσει, θα ήταν καλό να ακούγεται η γνώμη του, γιατί δεν θα ήθελε να τους προκαταλάβει λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων και να μην μπορούν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις αυτές. Ζήτησε να υπάρξει ένα είδος διαβούλευσης, δηλαδή, «να ακούγεται η φωνή του ΑΣΕΠ», όπως χαρακτηριστικά είπε.

Σχετικά με τη διάταξη του άρθρου 8, στην οποία προβλεπόταν, ότι «αν κάποιος υποψήφιος προσκόμιζε δικαιολογητικά που θεωρηθούν ανακριβή, θα έχει ως κύρωση την αποβολή του από τη διαδικασία». Διατύπωσε τη γνώμη, και σύμφωνα με την παλιά ιδιότητα του δικαστή επί πολλά χρόνια, ότι «θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι ίσως αγγίζει τα όρια της αρχής της αναλογικότητας και ότι ίσως ήταν μια πολύ αυστηρή κύρωση». Ζήτησε να ληφθεί υπόψη από την κυρία Υπουργό και από τη Βουλή, αν θα μπορούσε να θεσπιστεί αυτή η διάταξη ώστε να αποτρέπει κάποιους να φέρνουν ανακριβή δικαιολογητικά και να καθυστερούν τις διαδικασίες, αλλά, να προβλέπεται να υπάρχει μία ένσταση, σύμφωνα με την οποία θα κρίνει κάποιο τμήμα του ΑΣΕΠ εάν το δικαιολογητικό είναι τέτοιας βαρύτητας που θα πρέπει να έχει μία αυστηρή κύρωση, δηλαδή την αποβολή του υποψηφίου από τη διαδικασία ή μόνο την αφαίρεση κάποιων μορίων από την συγκεκριμένη πλημμέλεια ή παράλειψη.

Σχετικά με τις χρονικές καθυστερήσεις είπε ότι δεν καθυστερούσε το ΑΣΕΠ, αλλά οι εγγυήσεις τις οποίες έχει δεν του επέτρεπαν να κάνει κάποιες εκπτώσεις, οι οποίες θα ήταν εις βάρος των εγγυήσεων που παρέχει. Πρότεινε για τις διατάξεις του «ν. 2190/94», που ανέφεραν ότι τα δικαιολογητικά θα υποβάλλονται σε 20 μέρες, θα μπορούσαν να τροποποιηθούν και να αναφέρεται το χρονικό διάστημα των 10 ημερών κι αυτό θα μείωνε τον χρόνο της διαδικασίας.

Επίσης, η διάταξη στην παράγραφο β', του άρθρου 8, του υπό εξέταση σχεδίου νόμου, που δημιουργεί εμπόδια στις προκηρύξεις θα μπορούσε για την επιτάχυνση της διαδικασίας να μην υπάρχει. Επίσης, ζήτησε η διάταξη που ανέφερε ότι εφαρμόζεται η σχετική διαδικασία από την 1/1/2019 να άλλαζε το χρονικό περιθώριο για αργότερα, διότι υπήρχαν, ήδη μέχρι εκείνη τη χρονική στιγμή, σε εκκρεμότητα μεγάλες προκηρύξεις που έπρεπε να ολοκληρωθούν.

Τέλος, επειδή έγινε μια αναφορά στη συζήτηση για αδικαιολόγητη καθυστέρηση του ΑΣΕΠ στην 3Κ προκήρυξη κι αυτό είχε αποτελέσει αντικείμενο μεγάλης συζήτησης και σε διάφορα έντυπα, διευκρίνισε, ότι «εκείνη η προκήρυξη ήταν η μεγαλύτερη προκήρυξη που είχε γίνει από συστάσεως του ελληνικού κράτους. Είχε 130.000 υποψήφιους και με πολλές αιτήσεις προτιμήσεως ο κάθε υποψήφιος.

Όλος αυτός ο κόσμος τότε ήρθε χωρίς τα δικαιολογητικά, όπως και στο υπό συζήτηση σχέδιο νόμου προέβλεπε η διάταξη και για αυτό ζήτησε να είναι πιο προσεκτικοί».

Αυτό που συνέβη τότε ήταν, ότι «ένας πολύ μεγάλος αριθμός υποψηφίων-λόγω του ό,τι ήταν άνθρωποι υποχρεωτικής ή και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης-έστειλαν δικαιολογητικά ή πίστευαν ότι είχαν κάποια προσόντα τα οποία δεν είχαν, με αποτέλεσμα στον έλεγχο των δικαιολογητικών να διαπιστωθεί από το ΑΣΕΠ, ότι υπήρχε μια απόκλιση των προσωρινών αποτελεσμάτων από τα οριστικά στο επίπεδο 50%-60%». Αυτό προκάλεσε καθυστέρηση στη διαδικασία, γιατί έπρεπε να γίνει η αναπλήρωση εκείνων των ανθρώπων είτε με το να φύγουν τελείως από τη διαδικασία είτε να πήγαιναν σε θέση μεταγενέστερη. Δεν υπήρχε καμία καθυστέρηση από την πλευρά του ΑΣΕΠ, το οποίο προσπαθούσε με τις εγγυήσεις που είχε, αλλά χωρίς όμως να μουν και άνθρωποι χωρίς προσόντα ή χωρίς δικαιολογητικά στο όνομα της όποιας ταχύτητας σε κάποια θέση.

Στη συνέχεια της συνεδρίασης έλαβε τον λόγο ο κ. Ιωάννης Δελλαγραμμάτικας, Πρόεδρος του Συλλόγου Εργαζομένων του ΑΣΕΠ. Σύμφωνα με το πρακτικό της συνεδρίασης δήλωσε ότι επί της αρχής, το νομοσχέδιο στο σύνολό του βρισκόταν στη σωστή κατεύθυνση. Συγκεκριμένα, ανέφερε ότι «με τις ρυθμίσεις του σχεδίου νόμου, επιχειρείτο η επίλυση των διαχρονικών προβλημάτων της δημόσιας διοίκησης που αφορούσαν στις προσλήψεις στο δημόσιο τομέα, όπως ήταν η εισαγωγή στρατηγικού σχεδιασμού στη διενέργεια των προσλήψεων με τη θέσπιση πολυετούς προγραμματισμού προσλήψεων τακτικού προσωπικού, σύμφωνα με το άρθρο 2». Στη συνέχεια, ήταν το ετήσιο σχέδιο προσλήψεων τακτικού και εποχικού προσωπικού, σύμφωνα με το άρθρο 3 και τέλος η έγκαιρη ενημέρωση του ΑΣΕΠ για τις επικείμενες προσλήψεις του επόμενου έτους, έτσι ώστε να διαμορφώνει τον προγραμματισμό του και να κατανέμονται οι διαθέσιμοι πόροι της Αρχής, όπως προβλεπόταν στο άρθρο 5.

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του νομοσχεδίου προβλεπόταν «η αποστολή δικαιολογητικών μόνο του διπλάσιου αριθμού των υποψηφίων που προηγούνται στην αρχική κατάταξη». Διατύπωσε την άποψη, ότι «ενώ η ρύθμιση αυτή μπορεί να είχε ως στόχο να διευκολύνει και να επιταχύνει τις διαδικασίες, δεν αντιμετώπιζε, όμως, περιπτώσεις όπως εκείνες της προκήρυξης 3Κ, όπου άνω του 80% των υποψηφίων είχε καταθέσει λανθασμένα δικαιολογητικά, με αποτέλεσμα την εμπλοκή της διαδικασίας». Και για αυτόν τον λόγο, πρότεινε την τροποποίηση της ρύθμισης και ζήτησε την

εξουσιοδότηση της ελάσσοнос ή μείζονος ολομέλειας του ΑΣΕΠ, ώστε να μπορεί να αποφασίζει διαφορετικά όταν οι συνθήκες το απαιτούν.

Στο άρθρο 9 του νομοσχεδίου προβλεπόταν *«η απόσπαση υπαλλήλων, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων, για 1 συν 1 έτος»* και διατύπωσε τη γνώμη ότι ήταν μία ρύθμιση, η οποία θα συνέβαλε σημαντικά στην επιτάχυνση της διεκπεραίωσης των διαδικασιών του ΑΣΕΠ. Στο ίδιο άρθρο επιλύοταν και η εκκρεμότητα που είχε προκύψει από την εφαρμογή του ν. 4369/2016» και αφορούσε στη σύνθεση των Συμβουλίων Επιλογής Γενικών Διευθυντών και Διευθυντών στο φορέα, ώστε να είναι εφικτή η άμεση υλοποίηση των κρίσεων. Τόνισε, ότι *«η επίτευξη των στόχων του εν λόγω νομοσχεδίου θα ήταν αδύνατη εάν στις ρυθμίσεις του δεν συμπεριλαμβάνονταν, πρώτον, μέτρα αναβάθμισης του ρόλου των υπαλλήλων της Γραμματείας του ΑΣΕΠ, δεύτερον, η αξιοποίηση των δυνατοτήτων του προσωπικού του και τρίτον, η ενθάρρυνση και η ανταμοιβή του»*.

Επεσήμανε, ότι η λειτουργία του ΑΣΕΠ βασιζόταν στη Γραμματεία του. Διευκρίνισε ότι *«η Γραμματεία του ΑΣΕΠ δεν είχε καμία σχέση με τη λειτουργία και το ρόλο μιας τυπικής διοικητικής γραμματείας και ότι η Γραμματεία του αποτελούσε υπηρεσία με αυξημένες αρμοδιότητες και ότι η λειτουργία της συγκροτούσε τον κεντρικό πυρήνα όλης της ελεγκτικής διαδικασίας. Η Γραμματεία του ΑΣΕΠ αποτελείτο από υπαλλήλους αυξημένων τυπικών και ουσιαστικών προσόντων που προσιδίαζαν με εκείνα του ειδικού επιστημονικού προσωπικού και ότι ασκούσαν και αντίστοιχα καθήκοντα χωρίς να απολάμβαναν, όμως, ανάλογη μισθολογική μεταχείριση και αναγνώριση σε αντίθεση με τις άλλες Ανεξάρτητες Αρχές»*. Συγκεκριμένα, ανέφερε ότι η Γραμματεία του ΑΣΕΠ συνέτασσε σχέδια εισηγήσεων και αποφάσεων με πλήρη νομική τεκμηρίωση, τα οποία εξετάζονταν, εγκρίνονταν και ουσιαστικά υπογράφονταν από τους Συμβούλους, συνήθως χωρίς τροποποιήσεις. Επίσης, ανέφερε, ότι *«το προσωπικό του ΑΣΕΠ απαντούσε κάθε μέρα στα εκατοντάδες ερωτήματα των πολιτών και φορέων, παρέχοντας διευκρινίσεις και κατευθύνσεις μέσω του, μοναδικού στην ελληνική δημόσια διοίκηση, Call Center, το οποίο λειτουργούσε καθημερινά από το πρωί μέχρι τις 8:00 το βράδυ και τις αργίες»*.

Εξέφρασε την άποψη ότι ο ρόλος της Γραμματείας του ΑΣΕΠ δεν είχε τύχει αναγνώρισης και επιβράβευσης. Δεν της είχε αναγνωρισθεί το υψηλό επίπεδο αποτελεσματικότητας. Και ενημέρωσε την Επιτροπή ότι *«η Γραμματεία του ΑΣΕΠ τα τελευταία χρόνια, λόγω της διενέργειας προσλήψεων, οι οποίες είχαν παγώσει λόγω των μνημονίων και λόγω της ανάθεσης νέων αρμοδιοτήτων είχε επωμιστεί τη*

διεκπεραίωση ενός τεράστιου και πρωτοφανούς αριθμού υποθέσεων με συνέπεια τη δημιουργία ενός δραματικού φόρτου εργασίας».

Σημείωσε, δε ότι «τα προηγούμενα έτη απολάμβανε το προσωπικό την καταβολή ειδικού επιδόματος, το οποίο, όμως, περικόπηκε κατά τη διάρκεια της μνημονιακής περιόδου, ενώ σε άλλες υπηρεσίες διατηρήθηκαν ειδικά οικονομικά καθεστώτα ως προσωπικές διαφορές, το ΑΣΕΠ εξαιρέθηκε, με συνέπεια οι αποδοχές του προσωπικού της Αρχής να είχαν υποστεί μείωση άνω του 40% του εισοδήματός του, σε αντίθεση με το 25% μείωσης που είχαν υποστεί συνάδελφοι του υπόλοιπου δημόσιου τομέα», όπως είπε.

Και ενώ στο άρθρο 13 του νομοσχεδίου προβλεπόταν η αύξηση των αποδοχών των μελών του Συμβουλίου, αποκαθιστώντας εν μέρει τις μνημονιακές περικοπές, και καθώς αναφερόταν στην αιτιολογική έκθεση η αύξηση εκείνη δικαιολογείτο λαμβάνοντας υπόψη την αύξηση των αρμοδιοτήτων και τον φόρτο της εργασίας του ΑΣΕΠ, δεν υπήρχε η ίδια αιτιολόγηση και για τους υπαλλήλους της Γραμματείας, αφού στην εργασία τους βασιζόταν όλη η λειτουργία του ΑΣΕΠ και στην συνολική εργασία των οποίων βασιζόνταν οι αποφάσεις των Συμβούλων. «Οι υπάλληλοι της Γραμματείας του ΑΣΕΠ, με την αμερόληπτη και διαφανή λειτουργία τους καθώς και το υψηλό επίπεδο των υπηρεσιών τους, είχαν αποδείξει απaráμιλλη αφοσίωση στο θεσμό, οδηγώντας το ΑΣΕΠ στην κατοχύρωση του κύρους του, της αποδοχής του και της καταξίωσής του στη συνείδηση του Έλληνα πολίτη, ως τον πιο αμερόληπτο θεσμό της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης», όπως είπε, ενώ αμείβονταν με πολύ χαμηλότερους μισθούς, στο πλαίσιο του ενιαίου μισθολογίου, χωρίς καμία απόκλιση και χωρίς προσωπικές διαφορές. Τέλος, μετέφερε «το καθολικό αίτημα του Προσωπικού της Γραμματείας του ΑΣΕΠ να αναγνωριστεί εμπράκτως ο σημαντικός ρόλος του και ζήτησε να γίνει αποκατάσταση των μισθολογικών απολαβών του».

ε) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης «Εθνικό Μητρώο Επιτελικών Στελεχών Δημόσιας Διοίκησης, Βαθμολογική Διάρθρωση Θέσεων, Συστήματα Αξιολόγησης, Προαγωγών και Επιλογής Προϊσταμένων (Διαφάνεια – Αξιοκρατία και Αποτελεσματικότητα της Δημόσιας Διοίκησης)» Ν.4369/2016

Την 9η Φεβρουαρίου 2016, η ως άνω Διαρκής Επιτροπή συνεδρίασε με θέμα ημερήσιας διάταξης την συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του ως άνω σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β., μεταξύ άλλων, διατύπωσε τις απόψεις του για το νομοσχέδιο

ο κ. Ιωάννης Δελλαγραμμάτικας, Πρόεδρος του Δ.Σ. του Συλλόγου Εργαζομένων ΑΣΕΠ (ΣΥΑΣΕΠ).

Σύμφωνα με το πρακτικό της συνεδρίασης¹⁴⁹, εξέφρασε την άποψη ότι «το νομοσχέδιο ήταν στην θετική κατεύθυνση, στην προσπάθεια δημιουργίας ενός αποκομματικοποιημένου κράτους, τόσο με τη δημιουργία μητρώου επιτελικών στελεχών, όσο και με το σύστημα αξιολόγησης, το σύστημα προαγωγών και το σύστημα επιλογής προϊσταμένων, το οποίο εισήγαγε και ότι αποτελούσε τομή για τη δημόσια διοίκηση, η επιλογή των γενικών γραμματέων μέσα από το μητρώο επιτελικών στελεχών της δημόσιας διοίκησης». Επικεντρώθηκε σε κάποια σημεία, λέγοντας ότι κάποιες μικρές παρεμβάσεις μπορεί να έχουν αξία για το νομοσχέδιο.

Στο μέρος πρώτο, όπου αναφερόταν το εθνικό μητρώο επιτελικών στελεχών δημόσιας διοίκησης, ανέφερε ότι «δεν θα έπρεπε να δίνεται η δυνατότητα εγγραφής σε αυτό, απόστρατων, μια και είναι συνταξιούχοι». Ένα δεύτερο σημείο αναφοράς ήταν ότι υπήρχε ως ανώτατο όριο ηλικίας εγγραφής στο μητρώο το 63ο έτος και συμφώνησε με αυτή τη διάταξη. Το επόμενο που επεσήμανε ήταν ότι «για να εγγραφεί κάποιος στο μητρώο, όσον αφορά τουλάχιστον τους ειδικούς επιστήμονες, γινόταν μια διάκριση στο νομοσχέδιο μεταξύ του ειδικού επιστημονικού προσωπικού των ανεξαρτήτων αρχών των συνταγματικά κατοχυρωμένων και μη» και είπε ότι δεν θα έπρεπε να υπάρχει αυτή η διάκριση.

Τόνισε, σχετικά με τη διάταξη για τη συμμετοχή των στελεχών του ιδιωτικού τομέα ότι «θα πρέπει να αποκλείονται τα στελέχη του ιδιωτικού τομέα παρά μόνον σε εξαιρετικές περιπτώσεις και εφόσον δεν υπάρχουν υποψήφιοι από τον δημόσιο τομέα να δίνεται αυτή η δυνατότητα». Αναφέρθηκε και σε ένα πιο ειδικό κομμάτι, το οποίο αφορούσε στις Ανεξάρτητες Αρχές. Το άρθρο 21, στην ειδική επιτροπή αξιολόγησης, αναφερόταν ότι υπήρχαν δύο αιρετοί εκπρόσωποι, οι οποίοι δεν θα είχαν δικαίωμα ψήφου. Και διατύπωσε την άποψη ότι «θα έπρεπε να είχαν δικαίωμα ψήφου και συγκεκριμένα για τις Ανεξάρτητες Αρχές, αναφερόταν στο ότι υπήρχε μια ειδική επιτροπή αξιολόγησης, η οποία δεν περιελάμβανε καν τα αιρετά μέλη του υπηρεσιακού συμβουλίου» και ζήτησε να αποσυρθεί αυτό, γιατί γινόταν διάκριση.

---

¹⁴⁹ Πρακτικό της συνεδρίασης που ανακτήθηκε στις 25/01/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&fromDate=09/02/2016&toDate=09/02/2016>

Στο άρθρο 29, αναφερόταν ότι «το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης υποστήριξε επιστημονικά την διαδικασία των δομημένων συνεντεύξεων». Υποστήριξε την άποψη ότι «αυτό ήταν πολύ χρήσιμο, αλλά πίστευε ότι το ΑΣΕΠ, μέσα από την εμπειρία του όλα αυτά τα χρόνια, από τις συνεντεύξεις που έχει κάνει με το άρθρο 19 του ν. 2190 και ειδικά για το ειδικό επιστημονικό προσωπικό να έχει λόγο στην διαδικασία αυτή».

στ) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης «Αναμόρφωση συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και άλλες διατάξεις» Ν. 3812/2009

Την 9η Δεκεμβρίου 2009 συνεδρίασε η ως άνω Διαρκής Επιτροπή με θέμα ημερήσιας διάταξης τη συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του ως άνω σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β., μεταξύ άλλων, διατύπωσε τις απόψεις του ο κ. Γεώργιος Βέης, Πρόεδρος του ΑΣΕΠ.

Ο κ. Γεώργιος Βέης, σύμφωνα με το πρακτικό της συνεδρίασης της Επιτροπής¹⁵⁰ ξεκίνησε την τοποθέτησή του λέγοντας, ότι ήταν η πρώτη φορά που συμμετείχαν σε αυτή τη διαδικασία και ήλπιζε κάθε φορά που θα συζητείται κάποιο νομοσχέδιο στην Επιτροπή, στο οποίο θα υπάρχουν διατάξεις που αφορούν στις προσλήψεις προσωπικού του δημόσιου τομέα να ενημερώνεται το ΑΣΕΠ, γιατί πολλές φορές στο παρελθόν το διάβαζαν εκ των υστέρων της ψήφισης κάποιου νόμου, ακόμα και με διατάξεις, που είχαν αναδρομική ισχύ και δεν προλάβαιναν στο ΑΣΕΠ να οργανωθούν για την εφαρμογή τους.

Όσον αφορά στις παρατηρήσεις για το εν λόγω νομοσχέδιο το ΑΣΕΠ είχε από την αρχή μεγάλη συνεργασία με το Υπουργείο στη διατύπωση αυτού του νομοσχεδίου και, επομένως, ουσιαστικά οι όποιες παρατηρήσεις είχαν επ' αυτού είχαν ήδη κατατεθεί και ότι είχαν όλες συμπεριληφθεί. Επομένως, το ΑΣΕΠ συμφωνούσε, καταρχήν, με το νομοσχέδιο. Υπήρχαν, όμως, με δύο προτάσεις που είχε κάνει το ΑΣΕΠ, οι οποίες, μετά από τη διαβούλευση, θεωρήθηκαν ότι δεν έπρεπε να περιληφθούν στο νομοσχέδιο αυτό.

---

¹⁵⁰ Το Πρακτικό της συνεδρίασης της 9^{ης} Δεκεμβρίου του έτους 2009 δεν υπήρχε αναρτημένο στην ιστοσελίδα της Βουλής. Βρίσκεται στο έντυπο αρχείο και συγκεκριμένα «Βουλή των Ελλήνων, Περίοδος ΙΓ' (2009-2012), Σύνοδος Α', Πρακτικά και Εκθέσεις της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, 1^{ος} τόμος Β', σελ. 442 και επ.

Η μία πρόταση αφορούσε στη συνάφεια μεταξύ των μεταπτυχιακών τίτλων και πρόκειται για το διαχωρισμό των μεταπτυχιακών τίτλων σε τίτλους στο γνωστικό αντικείμενο και σε άλλο αντικείμενο. Το ΑΣΕΠ είχε την άποψη ότι δεν θα έπρεπε να υπάρχει αυτός ο διαχωρισμός και ότι θα υπάρχει δυσκολία να ξεκαθαρίζει το ΑΣΕΠ τι είναι εντός και εκτός του γνωστικού αντικειμένου και θα αποτελέσει πηγή πολλών ενστάσεων, γιατί πολλές φορές είναι ασαφές από τον τίτλο του μεταπτυχιακού εάν είναι στο γνωστικό αντικείμενο ή όχι.

Ένα δεύτερο θέμα στο οποίο αναφέρθηκε ήταν το τεστ γενικών γνώσεων και δεξιοτήτων και ο συντελεστής που πολλαπλασιάζει το βαθμό, για να ληφθεί υπόψη στην τελική βαθμολόγηση του κάθε υποψηφίου. Μέχρι εκείνη τη χρονική στιγμή πολλαπλασιαζόταν ο βαθμός του τεστ, ο οποίος κυμαινόταν από 0 μέχρι 100 με τον συντελεστή 3. Αυτό σήμαινε ότι το μέγιστο που μπορούσε να πάρει κάποιος υποψήφιος, αν έπαιρνε άριστα, ήταν 300 μονάδες και ισοδυναμούσε με τη βαθμολογία του διδακτορικού. Με το υπό εξέταση σχέδιο νόμου, όμως, που αυξανόταν και ο βαθμός του διδακτορικού, το ΑΣΕΠ είχε προτείνει ο συντελεστής να γινόταν 4. Και διευκρίνισε ότι δεν θα έπρεπε να θεωρείται ότι αυτό σήμαινε ότι θα έπαιρνε 400 μονάδες, γιατί το διδακτορικό, από το τελευταίας ποιότητας διδακτορικό μέχρι το άριστης ποιότητας, είχε διαφορά 400 μονάδες. Ο μέσος βαθμός από το τεστ ήταν γύρω στο 50-52-53 μονάδες, πράγμα που σήμαινε ότι στην πραγματικότητα η μέση βαθμολογία που θα ερχόταν από το τεστ αυτό, δεν θα ήταν το μέγιστο το 400 και ανέφερε ότι στο τεστ που έγινε κανένας υποψήφιος δεν πήρε 100 και ο μέσος όρος, ήταν γύρω στις 52 μονάδες. Ο κ. Γεώργιος Βέης, προσκόμισε στα μέλη της Επιτροπής το τεστ, ώστε να έχουν εικόνα περί τίνος πρόκειται.

Το τρίτο θέμα, στο οποίο αναφέρθηκε, ήταν η ποσόστωση ορισμένων κατηγοριών υποψηφίων, όπως οι πολύτεκνοι, που παίρνουν το 20%, οι τρίτεκνοι 10%, οι ομογενείς 5%, οι παλιννοστούντες Πόντιοι 5%, Μουσουλμάνοι 5%. Εξήγησε, ότι από τη στιγμή που γίνεται αυτή η ποσόστωση, το ΑΣΕΠ. Ήταν υποχρεωμένο να κάνει μια προκατανομή των θέσεων στις διάφορες ειδικότητες, θέσεις, στους φορείς τους οποίους συμμετέχουν σ' αυτό το διαγωνισμό, με αποτέλεσμα, να πρέπει να γίνει ειδικός πίνακας για κάθε μια από αυτές τις κατηγορίες των διοριστέων. Εξήγησε τα προβλήματα που δημιουργούνταν και τη χρονοκαθυστέρηση της διαδικασίας, καθώς και τα παράπονα τα οποία υπήρχαν για αυτές τις περιπτώσεις και τις ταλαιπωρίες που είχαν στο ΑΣΕΠ, όπως είπε.

Πρότεινε, λοιπόν, αντί να υπάρχουν ειδικοί πίνακες, να υπάρχει μια επιπλέον μοριοδότηση για αυτές τις κατηγορίες. Τόνισε, ότι με αυτόν τον τρόπο θα λειτουργεί το σύστημα πιο αποτελεσματικά, που σημαίνει ταχύτητα. Θα υπάρχει ευκολία στη διαχείριση και θα είναι πιο αξιοπρεπές αντί να εμφανίζεται κάποιος με χαμηλό βαθμό και να διερωτώνται όλοι πώς αυτός πήρε τη θέση ενώ κάποιος άλλος έχει περισσότερες μονάδες. Θα εμφανίζεται ότι «αυτός είναι πολύτεκνος» και θα δώσει τη δυνατότητα ουσιαστικά αυτά τα πράγματα να απορροφηθούν καλύτερα και στην κοινωνία.

ζ) Συζήτηση για την πρόταση νόμου αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης «Ρυθμίσεις για την ενίσχυση της διαφάνειας και της αξιοκρατίας στο σύστημα προσλήψεων του ν.2190/1994, όπως ισχύει και άλλες διατάξεις»

Στις 23 Μαΐου 2007 συνεδρίασε η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, με θέμα ημερήσιας διάταξης: Συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης της ως άνω πρότασης νόμου αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Παρέστη, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β., ο κ. Αγησίλαος Μπακόπουλος, Β΄ Αντιπρόεδρος του ΑΣΕΠ και διατύπωσε τις σχετικές απόψεις. Η ανωτέρω πρόταση νόμου δεν ετέθη σε ψηφοφορία, διότι ενέπιπτε στις διατάξεις του άρθρου 73 παρ. 3 του Συντάγματος.

η) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης «Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις» Ν. 3051/2002

Την 4η Σεπτεμβρίου 2002 συνεδρίασε η ως άνω Επιτροπή με θέμα ημερήσιας διάταξης τη συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του ως άνω σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης για την ακρόαση εξωκοινοβουλευτικών προσώπων. Παρέστη, σύμφωνα με το «άρθρο 38 του Κ.τ.Β.», μεταξύ άλλων, ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, κ. Μιχαήλ Παπαδάκης, ο οποίος κατέθεσε στη Γραμματεία της ως άνω Επιτροπής έγγραφο με τις θέσεις του ΑΣΕΠ για το συγκεκριμένο νομοσχέδιο.

Ο κύριος Μιχαήλ Παπαδάκης ξεκίνησε την τοποθέτησή του, σύμφωνα με το Πρακτικό της συνεδρίασης,¹⁵¹ λέγοντας ότι οι περισσότερες διατάξεις του νομοσχεδίου έγιναν κατόπιν εισηγήσεως του ΑΣΕΠ και ήταν εισηγήσεις οι οποίες προέκυψαν από την πείρα τους. Εισηγήθηκε να εφαρμοστεί το σύστημα των πολλαπλών επιλογών, όπως γίνεται και στο εξωτερικό, πιστεύοντας ότι επρόκειτο για ένα σύστημα με αντικειμενική βαθμολογία. Οι ερωτήσεις ήταν 100 κατά κανόνα. Ήταν κλιμακούμενης δυσκολίας και αφορούσε όλο το φάσμα του γνωστικού αντικειμένου.

Ο κ. Παπαδάκης ανέφερε, ότι ο κ. Βέης, που ήταν μαθηματικός, του είπε ότι υπήρχε μία περίπτωση στο εκατομμύριο να πετύχει ένας υποψήφιος «σκάρτος». Τόνισε, ότι το κέρδος θα ήταν χρόνος και χρήμα. Επίσης, είπε ότι θα πρέπει να διατηρηθεί ο γραπτός διαγωνισμός για το διοικητικό κλάδο σε όλες τις κατηγορίες μέχρι και ΔΕ, υπό την προϋπόθεση ότι θα εφαρμοστεί το σύστημα των πολλαπλών επιλογών. Διευκρίνισε, ότι η έκθεση ανάπτυξης θέματος δεν θα μπορούσε να πάει στις επιλογές όπως, επίσης, και η σύμπτυξη κειμένων.

Το δεύτερο θέμα στο οποίο αναφέρθηκε ήταν σχετικά με το σύστημα της προτεραιότητας βάσει των τίτλων που κατέχουν οι υποψήφιοι. Ζήτησε να υφίστανται μια δοκιμασία που θα ανιχνεύει την ικανότητα του προσώπου να κάνει χρήση των γνώσεων που υποτίθεται ότι έχει βάσει των τίτλων σπουδών του. Είπε, μεταξύ άλλων, ότι «*με την ειδική γραπτή εξέταση γίνεται μία διαπίστωση εάν κάποιος γνωρίζει αυτά που λένε οι τίτλοι του. Το εφαρμόσαμε σε τεχνικό επίπεδο (νομισματοκοπείο, εθνικό τυπογραφείο)*». Στην ερώτηση του Εισηγητή της Μειοψηφίας αν δηλαδή, πρόκειται για μια ασφαλιστική δικλίδα για να δουν εάν ο τίτλος ανταποκρίνεται στις γνώσεις κάποιου, απάντησε θετικά.

Το επόμενο θέμα στο οποίο τοποθετήθηκε αφορούσε στα αποκεντρωμένα τμήματα του ΑΣΕΠ, λέγοντας ότι με τις διατάξεις που ακολούθησαν τον «ν. 2190/1994», πραγματοποιήθηκε ευρεία αποκέντρωση, γιατί οι Δήμοι, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, οι επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α., τα ΝΠΔΔ και τα ΝΠΙΔ έκαναν μόνοι τους τις προκηρύξεις και τις επιλογές, ενώ το ΑΣΕΠ ήλεγχε την κανονικότητα αυτών των προκηρύξεων.

---

¹⁵¹ Το πρακτικό της συνεδρίασης της 4^{ης} Σεπτεμβρίου του έτους 2002 δεν υπήρχε αναρτημένο στην ιστοσελίδα της Βουλής. Βρίσκεται στο έντυπο αρχείο και συγκεκριμένα «Βουλή των Ελλήνων, Περίοδος Ι΄(2000-2004), Πρακτικά και Εκθέσεις της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, 14^{ος} τόμος, Θέρος 2002, σελ. 4462 και επ.

Ειδικότερα, είπε, ότι στο ΑΣΕΠ είχε μείνει μόνο ο σκληρός πυρήνας του δημοσίου τομέα και ότι όσον αφορούσε στο τακτικό προσωπικό, δε νοείται αποκέντρωση, γιατί αυτό γινόταν με το σύστημα της πληροφορικής και μια μηχανοργάνωση, η οποία δεν θα μπορούσε να διασπαστεί σε περιφέρειες. Τόνισε, ότι εκείνη την περίοδο γινόταν και μια προσπάθεια να αναδιοργανωθεί η υπηρεσία μηχανοργάνωσης και δεν θα ήταν εφικτή η αποκέντρωσή της.

Όσον αφορά στο εποχικό προσωπικό, την ανακοίνωση για την πρόσληψη είπε ότι την έκανε ο φορέας επιτοπίως, τη δημοσίευσε σε τοπική εφημερίδα, υποβάλλονταν οι αιτήσεις, έκανε την επιλογή και έστειλε τα αποτελέσματα στο ΑΣΕΠ, το οποίο έκανε τον έλεγχο και η υπόθεση έκλεινε. Ο έλεγχος που κάνει το ΑΣΕΠ είναι ενδεδειγμένος και γίνεται και αυτεπαγγέλτως, ενώ ελέγχονται και οι ενστάσεις που υποβάλλονται. Κλείνοντας την τοποθέτησή του διατύπωσε και την άποψη ότι θα πρέπει να αναγνωρισθεί η αξία και η βαθμολογία των πτυχίων των ξένων πανεπιστημίων από το ΔΙΚΑΤΣΑ (νυν ΔΟΑΤΑΠ).

2.3. Συνέδρια του ΑΣΕΠ

*Το πρώτο Διεθνές Συνέδριο*¹⁵² του ΑΣΕΠ με θέμα «Επιλογή Ανθρώπινου Δυναμικού στον Δημόσιο Τομέα: Νέες τάσεις και προκλήσεις» πραγματοποιήθηκε στις 9 Νοεμβρίου 2017 στην Αίθουσα Γερουσίας, του Μεγάρου της Βουλής, υπό την αιγίδα της Βουλής των Ελλήνων. Στο Συνέδριο, παρέστησαν ο τότε Πρόεδρος της Βουλής, κ. Νικόλαος Βούτσης, η τότε Υπουργός Διοικητικής Ανασυγκρότησης, κυρία Όλγα Γεροβασίλη, ο τότε Υπουργός Εσωτερικών, κ. Πάνος Σκουρλέτης και ο τότε Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, κ. Ιωάννης Καραβοκύρης, καθώς και εκπρόσωποι της ακαδημαϊκής κοινότητας, πολιτικών κομμάτων και διεθνών οργανισμών.

Στο πρώτο μέρος της εκδήλωσης, η πρώτη θεματική ενότητα του διεθνούς συνεδρίου, αναφερόταν στο «Υφιστάμενο πλαίσιο και τους αναπτυσσόμενους προβληματισμούς» στη λειτουργία του σε όλα τα θέματα που αφορούσαν, όχι μόνο το ΑΣΕΠ, αλλά γενικότερα τα συστήματα επιλογής και όχι μόνο προϊσταμένων, αλλά γενικά την επικράτηση του κράτους δικαίου στη δημόσια διοίκηση. Έλαβαν τον λόγο

---

¹⁵² https://www.asep.gr/webcenter/portal/oracle/webcenter/page/scopedMD/s3eab32ab_c911_478a_8f8b_0ef74565e04d/PortalHome.jsp?wc.contextURL=%2Fspaces%2Fasep&_adf.ctrl-state=81wxv27gn_1&_afLoop=113466455389191917&shortDesc=%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B9%CE%BA%CE%AE&centerWidth=65%25#!%40%2Foracle%2Fwebcenter%2Fpage%2FscopedMD%2Fs3eab32ab_c911_478a_8f8b_0ef74565e04d%2FPage505.jspx%40%3F_adf.ctrl-state%3D81wxv27gn_5

οι κ.κ. Σπηλιωτόπουλος, Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης, η κυρία Καλλιόπη Στάγκα, Προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Επιλογής Προσωπικού του ΑΣΕΠ και η κυρία Μαρίνα Παπαδοπούλου, Σύμβουλος του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Η δεύτερη και η τρίτη θεματική ενότητα του συνεδρίου είχαν τίτλο «Σύγχρονες εξελίξεις» και «Εναλλακτικές προσεγγίσεις», αντίστοιχα, έλαβαν τον λόγο οι κ.κ.: Angela Heberling, Προϊσταμένη Διοικητικής μονάδας ηλεκτρονικής επιλογής και ανάπτυξης δοκιμασιών της Ευρωπαϊκή υπηρεσία επιλογής προσωπικού (EPSO), Βασίλης Τζέμος, Διδάκτωρ Δημοσίου και Ευρωπαϊκού Δικαίου (Freiburg), Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Δημοσιολόγων (ΕΕΔ) και Μέλος του ΑΣΕΠ, Ιωάννης Νικολάου Αναπληρωτής Καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών - Διευθυντής Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών στη Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού, Απόστολος Παπατόλιας, Διδάκτωρ Δημοσίου Δικαίου Universite Paris X Nanterre – Μέλος ΑΣΕΠ, Γεώργιος Παπαγεωργίου, Πρόεδρος της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας της Κυπριακής Δημοκρατίας, Daniel Gerson, Υπεύθυνος Έργου, Διεύθυνση Δημόσιας Απασχόλησης, Διοίκησης και Διακυβέρνησης, Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη – ΟΟΣΑ, Ήβη-Αγγελική Μαυρομούστακου, Α΄ Αντιπρόεδρος ΔΟΑΤΑΠ, Καθηγήτρια – Πρόεδρος Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης Πανεπιστημίου Κρήτης, Ακρίτας Καϊδατζής, Επίκουρος Καθηγητής Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης - Προϊστάμενος στο Νομικό Γραφείο της Γ.Γ. Κυβέρνησης.

Στην τέταρτη θεματική ενότητα με τίτλο «Με το βλέμμα στο μέλλον» έλαβαν τον λόγο οι κ.κ.: Αντώνης Μανιτάκης, Ομότιμος Καθηγητής Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, πρώην Υπουργός Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Αντώνης Μακρυδημήτρης, Καθηγητής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρώην υπουργός Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Γιώργος Κοσμετάτος Ομότιμος Καθηγητής, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, τ. Μέλος ΑΣΕΠ. Και η κυρία Ιφιγένεια Καμτσίδου, Πρόεδρος Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης - Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Στην πέμπτη θεματική ενότητα με τίτλο: «Οι θέσεις των κομμάτων», έλαβαν τον λόγο οι εκπρόσωποι των κοινοβουλευτικών ομάδων η κυρία Μαρία Θελερίτη,

εκπρόσωπος της Κ.Ο. του ΣΥ.ΡΙΖ.Α. και οι κ.κ.: Γεώργιος Γεωργαντάς, εκπρόσωπος της Κ.Ο. Νέας Δημοκρατίας, Γιάννης Κουτσούκος, εκπρόσωπος Κ.Ο. της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ – ΔΗΜΑΡ, Ιωάννης Δελής, εκπρόσωπος Κ.Ο. του ΚΚΕ, Νικόλαος Μαυραγάνης, Υφυπουργός Υποδομών και Μεταφορών, Βουλευτής της Κ.Ο των ΑΝΕΛ και Μάριος Γεωργιάδης, εκπρόσωπος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Ένωσης Κεντρώων.

*Το δεύτερο Επιστημονικό Συνέδριο*¹⁵³ του ΑΣΕΠ με θέμα «Σταδιοδρομία στη σύγχρονη δημόσια διοίκηση: προκλήσεις και προοπτικές» πραγματοποιήθηκε στο Αμφιθέατρο της Εθνικής Πινακοθήκης – Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου, στις 9 Ιουνίου 2022, υπό την αιγίδα της Α.Ε. της Προέδρου της Δημοκρατίας, Κατερίνας Σακελλαροπούλου. Στην πρώτη θεματική ενότητα «Στελεχώνοντας μια ανταγωνιστική δημόσια διοίκηση» έλαβαν τον λόγο η κυρία Μαρία Βακόλα, PhD, Καθηγήτρια Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και οι κ.κ.: Δημήτρης Α. Σωτηρόπουλος, Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και Δρ. Κωνσταντίνος Οικονόμου, Σύμβουλος ΑΣΕΠ.

Στη δεύτερη θεματική ενότητα «Διεθνής εμπειρία στην επιλογή και εξέλιξη προσωπικού» έλαβαν τον λόγο η κυρία Nathalie Berger, Διευθύντρια, Διεύθυνση Β-Στήριξη Μεταρρυθμίσεων Κρατών Μελών, Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (DG REFORM), Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι κ.κ.: Stéphane Vanderveken Επικεφαλής στο Τμήμα Έρευνας, Καινοτομίας και Ανάπτυξης Δοκιμασιών, Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Επιλογής Προσωπικού (EPSO), Michèle Bornert, Επικεφαλής στο Τμήμα Διαφορετικότητας Ταλέντων, Διαγωνισμών και Αξιολόγησης στο Εθνικό Ινστιτούτο Δημοσίων Υπηρεσιών της Γαλλίας (INSP), και Γεώργιος Παπαγεωργίου, Πρόεδρος Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας Κυπριακής Δημοκρατίας.

Στην τρίτη θεματική ενότητα «Καινοτομία και νέες τεχνολογίες στην επιλογή προσωπικού» έλαβαν τον λόγο οι κυρίες: Λίλιαν Μήτρου, Καθηγήτρια, Τμήμα Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Πρόεδρος του Ινστιτούτου για το Δίκαιο της Ιδιωτικότητας, τα Προσωπικά Δεδομένα και την Τεχνολογία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Δημοσίου Δικαίου

---

¹⁵³ Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του ΑΣΕΠ που ανακτήθηκε στις 20/1/2023 https://www.asep.gr/conference2022/index.php?option=com_sppagebuilder&view=page&id=15&Itemid=215&lang=el

(EPLO) και Δρ. Εύη Σαχίνη, Διευθύντρια Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου (ΕΚΤ), οι κ.κ.: Δρ. Νίκος Καραμπέκιος, Επικεφαλής Μονάδας Καινοτομίας και Δικτύωσης, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου (ΕΚΤ) και Δρ. Κωνσταντίνος Σιασιάκος, Σύμβουλος ΑΣΕΠ.

Στην τέταρτη θεματική ενότητα με τίτλο «Επίκαιρα ζητήματα επιλογής προσωπικού» έλαβαν τον λόγο οι κυρίες: Ευγενία Πρεβεδούρου, Καθηγήτρια Δημοσίου Δικαίου, Νομική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και Μαίρη Λάμπρη, Σύμβουλος ΑΣΕΠ και ο κ. Σπυρίδων Βλαχόπουλος, Καθηγητής Νομικής Σχολής Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Μέλος Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ).

Τέλος, στην πέμπτη θεματική ενότητα με τίτλο «Από την αξιολόγηση στην ηγεσία» έλαβαν τον λόγο οι κυρίες: Εύη Χριστοφιλοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια Πολιτικής Επιστήμης, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Δρ. Παρασκευή (Εύη) Δραμαλιώτη, Πρόεδρος του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.) και ο κ. Βασίλης Γ. Τζέμος, Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Δημοσιολόγων (ΕΕΔ), Επίκουρος Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου και Οικονομικών Θεσμών, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Σύμβουλος ΑΣΕΠ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Συνήγορος του Πολίτη

Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι μία από τις πέντε (5) συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές στην Ελλάδα. Σε αντίθεση με τις υπόλοιπες τέσσερις που είναι συλλογικά όργανα, ο Συνήγορος αποτελεί μονοπρόσωπη Ανεξάρτητη Αρχή¹⁵⁴. Στο 90% των κρατών υπάρχει Συνήγορος του Πολίτη. Εμφανίστηκε¹⁵⁵ στο θεσμικό στερέωμα με το όνομα «Ombudsman» στην Σουηδία το 1809¹⁵⁶. Ακολούθησε η Φινλανδία το 1919, η Δανία το 1954, η Νορβηγία το 1963 και η Μεγάλη Βρετανία το 1967. Στην Ελλάδα¹⁵⁷ ο Συνήγορος του Πολίτη θεσπίστηκε το 1997 με τον ν. 2477/1997 και ξεκίνησε τη λειτουργία του τον Οκτώβριο του 1998. Το ΠΔ 273/1999 αποτέλεσε τον κανονισμό της λειτουργίας της Αρχής το οποίο ισχύει μέχρι και σήμερα όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα.

Ο Συνήγορος του Παιδιού είναι μια ανεξάρτητη αρχή που προασπίζεται τα δικαιώματα των παιδιών και αποτελεί ένα θεσμό στην παγκόσμια κοινότητα από όταν ιδρύθηκε για πρώτη φορά Συνήγορος του Παιδιού το 1981 στη Νορβηγία. Στις μέρες μας υπάρχει μεγάλος αριθμός Συνηγόρων του Παιδιού σε κράτη όλου του κόσμου. Στην Ελλάδα, τον ρόλο του Συνηγόρου του Παιδιού τον ασκεί ο Συνήγορος του Πολίτη. Με ειδική νομοθετική ρύθμιση ο ν. 3094/2003 ορίζει ότι *«διορίζεται ένας Βοηθός Συνήγορος για τα δικαιώματα του Παιδιού και λειτουργεί ένας κύκλος δραστηριότητας που ασχολείται αποκλειστικά με την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού»*, ο οποίος δεν ασκεί έλεγχο μόνο μέσα στα όρια του δημοσίου τομέα, αλλά ελέγχει, επιπλέον, και τη νομιμότητα των πράξεων και παραλείψεων των ιδιωτών εντός της ελληνικής επικράτειας¹⁵⁸. Ορίζονται άλλοι πέντε (5) Βοηθοί Συνήγοροι του Πολίτη οι οποίοι επικουρούν τον Συνήγορο στο έργο του και προϊστανται ο καθένας στον κύκλο δραστηριότητας που του έχει ανατεθεί¹⁵⁹. Συγκεκριμένα, είναι ο κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ο κύκλος Κοινωνικής

¹⁵⁴ Βλ. Λαμπροπούλου Μ. – Διέλλας Γ., όπ. π. (υποσημ. 4), σελ. 53.

¹⁵⁵ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ.27επ.

¹⁵⁶ Βλ. Καμίνης Γ., όπ. π. (υποσημ. 29), σελ. 815.

¹⁵⁷ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ.45.

¹⁵⁸ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ.74.

¹⁵⁹ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ.55επ.

Προστασίας, ο κύκλος ποιότητας ζωής, ο κύκλος Σχέσεων Κράτους Πολίτη, ο κύκλος των Δικαιωμάτων του Παιδιού, όπως ήδη προαναφέρθηκε και ο κύκλος Ισότητας των Φύλων¹⁶⁰.

Με την αναθεώρηση του Συντ. το 2001 ο Συνήγορος του Πολίτη κατοχυρώνεται συνταγματικά ως ανεξάρτητη αρχή. Στο άρθρο 103, παρ. 9 του Συντ. αναφέρεται ότι «ο νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση και τις αρμοδιότητες του Συνηγόρου του Πολίτη». Το άρθρο 101Α του Συντ. τυποποιεί τη λειτουργία και την επιλογή των μελών όλων των Ανεξάρτητων αρχών, η συγκρότηση των οποίων προβλέπεται ρητά από το Συντ.¹⁶¹. Ακολούθησαν νομοθετικές τροποποιήσεις για τον Συνήγορο του Πολίτη το 2002 και το 2003 με τους ν. 3051 και ν. 3094, αντίστοιχα. Επίσης, τα άρθρα 101Α και 103, παρ.9 του Συντ., καθώς και τα άρθρα 14 και 138Α του Κ.τ.Β. αποτελούν τις πηγές δικαίου για την ίδρυση και λειτουργία της Αρχής.

Από το άρθρο 1 του ιδρυτικού νόμου καθώς και του ν.3094/2003 προκύπτει ότι «η κεντρική αποστολή του Συνηγόρου του Πολίτη είναι η διαμεσολάβηση μεταξύ πολιτών και δημοσίων υπηρεσιών», χωρίς να έχει, όμως, αποφασιστική αρμοδιότητα. Με τα πορίσματα του απλώς διατυπώνει τις προτάσεις του «σε πνεύμα χρηστής διοίκησης»¹⁶² για τα νόμιμα αιτήματα που έχουν υποβάλλει οι πολίτες σχετικά με εκκρεμείς διοικητικές διαφορές ανάμεσα σε αυτούς και τη δημόσια διοίκηση. Ο καθορισμός των δημοσίων υπηρεσιών, ως καθ' ύλην αντικείμενου της κύριας διαμεσολαβητικής λειτουργίας του Συνηγόρου, αναφέρεται στο άρθρο 3, παρ. 1, του ν. 3094/2003.

Ένα ερώτημα που προκύπτει στη βιβλιογραφία είναι το αν ο Συνήγορος του Πολίτη είναι ταυτόχρονα έμμεσα ή άμεσα και υπερασπιστής των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων¹⁶³. Σύμφωνα με δικαιοσυγκριτικές μελέτες που έγιναν διεθνώς αλλά και στην Ευρώπη, αναφέρεται σε πορίσματά τους ότι ο Ombudsman αν αναφέρεται στον τίτλο του ως υπερασπιστής των θεμελιωδών δικαιωμάτων ή αν αναφέρεται στο νομικό πλαίσιο ότι έχει ως αρμοδιότητα την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, έμμεσα έχει εμπλοκή με την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων¹⁶⁴, γιατί οι διαμεσολαβητικές προτάσεις του στις διοικητικές διαφορές

¹⁶⁰ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ.57.

¹⁶¹ www.synigoros.gr

¹⁶² Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ. 31.

¹⁶³ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ. 31.

¹⁶⁴ Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (10/01/2023) ο Συνήγορος του Πολίτη, Δρ. Ανδρέας Ποττάκης «Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι θα έλεγα δύο πράγματα. Από τη μία πλευρά ο

των πολιτών με τη δημόσια διοίκηση, ακόμα κι αν δεν έχουν αποφασιστικό και εκτελεστό χαρακτήρα, αποτελούν μέθοδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων¹⁶⁵.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω¹⁶⁶ οι πράξεις του Συνηγόρου του Πολίτη δεν είναι εκτελεστές. Σύμφωνα με την απόφαση 1041/2004 του Σ.τ.Ε αναφέρεται ότι «το πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη δεν αποτελεί εκτελεστή διοικητική πράξη ούτε οι προτάσεις που περιλαμβάνονται σε αυτό». Αναφέρεται όμως στην ίδια απόφαση και η άποψη ότι «εφ' όσον εκ του πορίσματος της ερεύνης του Συνηγόρου του Πολίτου προκύψουν διαπίστωση νέων ουσιωδών πραγματικών περιστατικών, τα οποία δεν είχαν συνεκτιμηθεί υπό των διοικητικών αρχών, γεννάται υποχρέωση της Διοικήσεως να προβεί εις νέαν ητιολογημένην έρευναν τούτων και κρίσιν επί του κατ' επίκλησιν τούτων υποβαλλομένου αιτήματος ανακλήσεως διοικητικής πράξεως».

Στην εισηγητική έκθεση του ν. 2477/1997 αναφέρεται ρητά ότι «η Αρχή δεν εκδίδει εκτελεστές διοικητικές πράξεις, όπως συμβαίνει και σε όλες τις χώρες που υπάρχει ο θεσμός του Συνηγόρου. Το γεγονός ότι δεν έχει αυτή την αρμοδιότητα η Αρχή δεν την αποδυναμώνει, αλλά αντιθέτως ισχυροποιεί την ανεξαρτησία της γιατί οι πράξεις της δεν χρειάζεται να υπαχθούν στην ελεγκτική αρμοδιότητα άλλων οργάνων». Όπως συνεχίζει να αναφέρει η εισηγητική έκθεση του νόμου, «ο ελεγκτικός μεσολαβητικός ρόλος του Συνηγόρου εγκαθιδρύει τον διάλογο και την αρχή των κατ' επιείκεια λύσεων στο εσωτερικό της δημόσιας διοίκησης».

Η διαμεσολαβητική λειτουργία του Συνηγόρου καθιερώνεται νομικά «στο τρίπτυχο α) προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, β) καταπολέμηση της κακοδιοίκησης, γ) τήρηση της νομιμότητας»¹⁶⁷. Η προστασία των δικαιωμάτων του

«παραδοσιακός Συνήγορος», αυτός ο οποίος ξεκίνησε από τις Σκανδιναβικές χώρες, τη βόρεια Ευρώπη και εξακολουθεί σε μεγάλο βαθμό να αποτελεί το μοντέλο στις περισσότερες χώρες της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης, (...). Σε αυτό προστέθηκε, κυρίως, στον Έλληνα Συνήγορο και κυρίως στις χώρες της ανατολικής Ευρώπης και της νότιας Ευρώπης ένα πολύ ευρύ πλαίσιο δράσης σε αυτό που λέμε προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Συνεπώς, ο Συνήγορος του Πολίτη δεν κάνει μόνο διαμεσολάβηση. Έχει και ελεγκτικές αρμοδιότητες και επιχειρησιακές αρμοδιότητες. Αυτό το είπα γιατί νομίζω ότι αδικεί τον Συνήγορο του Πολίτη να εστιάζουμε μόνο στον διαμεσολαβητικό του ρόλο. Έτσι λέει ο νόμος, ότι η αποστολή μας είναι η διαμεσολάβηση. Τότε, η διαμεσολάβηση ήταν κάτι πολύ καινοτόμο για την ελληνική πραγματικότητα. Δεν υπήρχαν διαμεσολαβητές. Οπότε θεωρείτο ως κάτι πολύ προχωρημένο η εξωδικαστική επίλυση διαφορών, η φιλική διαμεσολάβηση κ.λπ.. Πέραν αυτού, όμως έχουν προστεθεί κι άλλα εργαλεία στον Συνήγορο του Πολίτη όλα αυτά τα χρόνια».

¹⁶⁵ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ. 31-32.

¹⁶⁶ Βλ. όπ. π., (κεφ. 1, σελ. 16, παραπομπή 22).

¹⁶⁷ Βλ. Τζέμος Β., «Η σύννομη κακοδιοίκηση», Δημόσιο Δίκαιο, Επιστημονικό Περιοδικό Ένωσης Ελλήνων Δημοσιολόγων (ΕΕΔ), τεύχη 2-3, 2017, σελ. 99.

πολίτη, η καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και η τήρηση της νομιμότητας δεν είναι τρεις διαφορετικοί στόχοι, αλλά «είναι ο στόχος του ουσιαστικού κράτους δικαίου, που απαρτίζεται από τρεις αλληλοσυμπληρούμενους πόλους»¹⁶⁸. Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν επιλύει τις διαφορές, αλλά είναι αρμόδιος¹⁶⁹ να διαμεσολαβεί στην Διοίκηση σε περιπτώσεις σύννομης κακοδιοίκησης και παρανομίας-κακοδιοίκησης, να προτείνει λύσεις εντός της νομιμότητας, προς το συμφέρον των δικαιωμάτων και των έννομων συμφερόντων του πολίτη και με σταθερό γνώμονα την αρχή της «νομικά δυνατής επιείκειας». Εισηγείται, δηλαδή, στους ελεγχόμενους φορείς λύσεις εντός του πλαισίου νομιμότητας με στόχο να επιλυθεί η διαφορά μεταξύ του πολίτη και του φορέα¹⁷⁰.

Ο Συνήγορος έχει ως δεσμευτικό όριο των προτάσεών του την αρχή της νομιμότητας και ως διαμεσολαβητικό εργαλείο του έχει τις αρχές της επιείκειας απέναντι στα νόμιμα αιτήματα των πολιτών, της «νομικά δυνατής επιείκειας» και της χρηστής διοίκησης, αντικειμενικά θεωρούμενης»¹⁷¹.

3.2 Συνήγορος του Πολίτη στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης

Στις 14 Νοεμβρίου 2022 συνήλθε σε συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης με θέμα ημερήσιας διάταξης τη συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «Ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/884 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 για την τροποποίηση της απόφασης - πλαισίου 2009/315/ΔΕΥ του Συμβουλίου όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με υπηκόους τρίτων χωρών και όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου (ECRIS), και για την αντικατάσταση της απόφασης 2009/316/ΔΕΥ του Συμβουλίου (L 151) και λοιπές ρυθμίσεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης», κατά την οποία προσήλθε και εξέθεσε τις απόψεις της, η κυρία Θεώνη Κουφονικολάκου, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β. για την ακρόαση των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων.

¹⁶⁸ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 167), σελ. 99.

¹⁶⁹ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 167), σελ. 99 και Τζέμος Β. όπ. π. (υποσημ. 9), σελ. 108.

¹⁷⁰ Βλ. Τζέμος Β. όπ. π. (υποσημ. 9), σελ. 78.

¹⁷¹ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 166), σελ. 101.

Στις 15 Ιουλίου 2022 συνήλθε σε συνεδρίαση η εν λόγω Επιτροπή με αντικείμενο την επεξεργασία και εξέταση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου «Εθνικό Σύστημα Επιτροπείας και Πλαίσιο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων» κατά την οποία κλήθηκε να εκφράσει τις απόψεις του ο Συνήγορος του Πολίτη, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β., αλλά δεν προσήλθε και κατέθεσε υπόμνημα.

Στις 18 Μαΐου 2022 πραγματοποιήθηκε η «Συζήτηση επί της ετήσιας έκθεσης (2021) του Συνηγόρου του Πολίτη» κατά τη διάρκεια της οποίας τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσε ο Συνήγορος του Πολίτη, κύριος Ανδρέας Ποττάκης.

Στις 23 Μαρτίου 2022 συνήλθαν σε κοινή συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης και η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με θέμα ημερήσιας διάταξης: «Κυκλώματα εκμετάλλευσης. Προστασία των θυμάτων και αποτελεσματική δίωξη των δραστών» όπου στη συνεδρίαση συμμετείχε μέσω τηλεδιάσκεψης, μεταξύ άλλων, και ο κ. Ανδρέας Ποττάκης, Συνήγορος του Πολίτη.

Στις 8 Σεπτεμβρίου 2020 πραγματοποιήθηκε η «Συζήτηση επί της Ειδικής Έκθεσης του Συνηγόρου του Πολίτη (2019) «Επιστροφές Αλλοδαπών»».

Στις 28 Μαΐου 2020 πραγματοποιήθηκε η «Συζήτηση επί της Ετήσιας Έκθεσης (2019) του Συνηγόρου του Πολίτη και της Ειδικής Έκθεσης του Συνηγόρου του Πολίτη για «Ίση Μεταχείριση (2019)».

Στις 17 Δεκεμβρίου 2019 έγινε η «Συζήτηση επί της Ετήσιας Ειδικής Έκθεσης OPCAT 2018 του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης των Βασανιστηρίων και της Κακομεταχείρισης» και τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσε ο Συνήγορος του Πολίτη, κ. Ανδρέας Ποττάκης.

Στις 2 Δεκεμβρίου του 2019 συνήλθαν σε κοινή συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης και η Υποεπιτροπή για τα θέματα των ατόμων με αναπηρία της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με θέμα ημερήσιας διάταξης: «Ενημέρωση των μελών των Επιτροπών από τους κ.κ. Peter Svetina, Human Rights Ombudsman of the Republic of Slovenia, Ivan Šelih, Deputy Ombudsman of the Republic of Slovenia και Ανδρέα Ποττάκη, Συνήγορο του Πολίτη, σχετικά με τα θέματα των ατόμων με αναπηρία».

Στις 13 Μαρτίου του 2018 συνήλθαν σε κοινή συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης και η Ειδική

Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για την επεξεργασία και εξέταση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «I) Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας, II) Ενσωμάτωση της 2005/214/ΔΕΥ απόφασης – πλαίσιο, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση – πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ, σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης επί χρηματικών ποινών και III) Άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων». Στη συνεδρίαση προσήλθε και εξέθεσε τις απόψεις της επί του σχεδίου νόμου, σύμφωνα με το «άρθρο 38 του Κ.τ.Β.», η κυρία Χριστίνα Αγγέλη, Ειδική Επιστήμονας στον Κύκλο Ίσης Μεταχείρισης του Συνηγόρου του Πολίτη.

Στις 27 Σεπτεμβρίου του 2017 συνήλθε σε συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης με θέμα ημερήσιας διάταξης τη συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου – Εθνικός Μηχανισμός Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού» και κατά συνεδρίαση της ακρόασης εξωκοινοβουλευτικών προσώπων, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β., διατύπωσε τις απόψεις της επί του σχεδίου νόμου η κυρία Καλλιόπη Λυκοβαρδή, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για θέματα ίσης μεταχείρισης.

Στις 15 Ιουνίου 2017 συνήλθε σε συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, με θέμα ημερήσιας διάταξης την επεξεργασία και εξέταση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «I) Κύρωση και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στη Σύμβαση της Βαρσοβίας της 16ης Μαΐου 2005 του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη νομιμοποίηση, ανίχνευση, κατάσχεση και δήμευση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ενσωμάτωση της Α-Π 2003/577/ΔΕΥ, της Α-Π 2005/212/ΔΕΥ, της Α-Π 2006/783/ΔΕΥ, όπως τροποποιήθηκε με την Α-Π 2009/299/ΔΕΥ και της Οδηγίας 2014/42/ΕΕ, II) Προϋποθέσεις τοποθέτησης ανηλίκων σε ίδρυμα ή ανάδοχη οικογένεια από και προς κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει του άρθρου 56 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές

διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, ο οποίος καταργεί τον Κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000, III) Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2013/48/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2013 σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και διαδικασίας εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης καθώς και σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης τρίτου προσώπου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας του και με το δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτα πρόσωπα και με προξενικές αρχές κατά τη διάρκεια στέρησης της ελευθερίας, IV) Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2012/29/ΕΕ για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της Απόφασης - Πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου» και σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β. προσήλθαν και εξέθεσαν τις απόψεις τους οι κ.κ. Γεώργιος Νικολόπουλος, Βοηθός Συνήγορος του Κύκλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και Γεώργιος Μόσχος, Βοηθός Συνήγορος του Κύκλου για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Στις 15 Δεκεμβρίου 2015 συνήλθε σε συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης με θέμα ημερήσιας διάταξης την επεξεργασία και εξέταση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Σύμφωνο συμβίωσης, άσκηση δικαιωμάτων, ποινικές και άλλες διατάξεις», όπου σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β. προσήλθε και εξέθεσε τις απόψεις του ο κ. Γεώργιος Μόσχος, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Στις 10 Ιουνίου 2015 συνήλθε σε συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, με θέμα ημερήσιας διάταξης την επεξεργασία και εξέταση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης «Τροποποίηση διατάξεων Κώδικα Ελληνικής ιθαγένειας – Ενσωμάτωση στην ελληνική έννομη τάξη των Οδηγιών 2011/98/ΕΕ σχετικά με ενιαία διαδικασία υποβολής αίτησης για τη χορήγηση στους πολίτες τρίτων χωρών ενιαίας άδειας διαμονής και εργασίας στην επικράτεια κράτους μέλους και σχετικά με κοινό σύνολο δικαιωμάτων για τους εργαζομένους από τρίτες χώρες που διαμένουν νομίμως σε κράτος μέλος και 2014/36/ΕΕ σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής πολιτών τρίτων χωρών με σκοπό την εποχιακή εργασία και άλλες διατάξεις» και σύμφωνα με το «άρθρο 38 του Κ.τ.Β.» προσήλθε και εξέθεσε τις απόψεις του ο κ. Γεώργιος Μόσχος, Βοηθός Συνήγορος του Κύκλου για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Στις 8 Απριλίου 2015 συνήλθε σε συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, με θέμα ημερήσιας διάταξης την επεξεργασία και εξέταση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Μεταρρυθμίσεις ποινικών διατάξεων, κατάργηση των καταστημάτων κράτησης Γ΄ τύπου και άλλες διατάξεις και σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β. προσήλθε και εξέθεσε τις απόψεις της η κυρία Καλλιόπη Σπανού, Συνήγορος του Πολίτη με μία πολύ σύντομη τοποθέτηση, λέγοντας ότι ο Συνήγορος είχε αναλάβει μια ειδική αρμοδιότητα για την παρακολούθηση όλων των χώρων εγκλεισμού με βάση την κύρωση του προαιρετικού πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών για την πρόληψη των βασανιστηρίων. Και η άποψή της ήταν ότι το πρώτο και βασικό που έπρεπε να γίνει ήταν να υπάρξει μια μεσομακροπρόθεσμη πολιτική ουσιαστικών αλλαγών, έτσι ώστε να μην παίρνονται αποσπασματικά και κατ' ανάγκη μέτρα. Δίνοντας στη συνέχεια το λόγο να τοποθετηθούν επί του σχεδίου νόμου και οι κ.κ. Γεώργιος Μόσχος - Βοηθός Συνήγορος Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού, Βασίλειος Καρύδης - Βοηθός Συνήγορος Κύκλου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Στις 19 Ιουνίου 2014 συνήλθε σε συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, με θέμα ημερήσιας διάταξης την επεξεργασία και εξέταση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Ρυθμίσεις Ποινικού και Σωφρονιστικού Δικαίου και άλλες διατάξεις» και σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β. προσήλθε και εξέθεσε τις απόψεις του ο κ. Βασίλειος Καρύδης, Βοηθός Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Στις 28 Νοεμβρίου 2013 συνήλθε σε συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης με θέμα ημερήσιας διάταξης τη συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Τροποποίηση του ν.927/1979 (Α΄139) και προσαρμογή του στην απόφαση πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)». Κατά τη συνεδρίαση έγινε η ακρόαση εξωκοινοβουλευτικών προσώπων, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β και μεταξύ άλλων προσήλθε και εξέθεσε τις απόψεις του ο κ. Βασίλειος Καρύδης, Βοηθός Συνήγορος για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Στις 26 Σεπτεμβρίου 2013 συνήλθε σε συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης με θέμα ημερήσιας διάταξης τη συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Ηλεκτρονική επιτήρηση υποδίκων, καταδίκων και κρατουμένων σε άδεια» και σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β., μεταξύ άλλων προσήλθαν και εξέθεσαν τις απόψεις τους η κυρία Σταματίνα Πούλου, Ειδική Επιστήμονας στον Κύκλο για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Συνηγόρου του Πολίτη και ο κ. Βασίλης Καρύδης, Βοηθός Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Στις 28 Αυγούστου 2012 συνεδρίασε η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, με θέμα ημερήσιας διάταξης: Συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη «Κύρωση της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Ρύθμιση θεμάτων συμβάσεων που αφορούν Κέντρα Πρώτης Υποδοχής και εγκαταστάσεων Κράτησης παράνομα διαμενόντων στη χώρα αλλοδαπών και τρόπο φύλαξης αυτών» και άλλες διατάξεις». Κατά τη δεύτερη συνεδρίαση την ακρόαση εξωκοινοβουλευτικών προσώπων, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β., προσήλθε και εξέθεσε τις απόψεις του ο κ. Βασίλειος Καρύδης, Βοηθός Συνήγορος για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Στις 26 Νοεμβρίου 2008 συνήλθαν σε κοινή συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και η Διακομματική Επιτροπή «για την Εξέταση του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας και των συνθηκών διαβίωσης των κρατούμενων» με θέμα ημερήσιας διάταξης την επεξεργασία και εξέταση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών κατά της γενετήσιας εκμετάλλευσης και κακοποίησης, μέτρα για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και την αποσυμφόρηση των καταστημάτων κράτησης και άλλες διατάξεις» Κατά την κοινή αυτή συνεδρίαση έγινε η ακρόαση των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων και σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β. προσήλθε και διατύπωσε τις απόψεις του για το ως άνω σχέδιο νόμου ο κ. Γεώργιος Μόσχος, Βοηθός του Συνηγόρου του Πολίτη και Υπεύθυνος του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Στις 23 Μαΐου 2007 συνεδρίασε η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, με θέμα ημερήσιας διάταξης: Συνέχιση της

επεξεργασίας και εξέτασης της πρότασης νόμου αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης: «Ρυθμίσεις για την ενίσχυση της διαφάνειας και της αξιοκρατίας στο σύστημα προσλήψεων του ν.2190/1994, όπως ισχύει και άλλες διατάξεις». Παρέστησαν, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β. ο κ. Γεώργιος Καμίνης, Συνήγορος του Πολίτη και η κυρία Καλλιόπη Σπανού, Βοηθός Συνηγόρου του Πολίτη. Η ανωτέρω πρόταση νόμου δεν ετέθη σε ψηφοφορία, διότι ενέπιπτε στις διατάξεις του άρθρου 73 παρ. 3 του Συντ..

Στις 30 Αυγούστου 2006 συνεδρίασε η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης με θέμα ημερήσιας διάταξης: Επεξεργασία και εξέταση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας» για την ακρόαση εξωκοινοβουλευτικών προσώπων, όπου προσήλθε και εξέθεσε τις απόψεις του ο κ. Γεώργιος Μόσχος, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

α) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου Υπουργείου Εσωτερικών: «Νέο πλαίσιο για την ευζωία των ζώων συντροφιάς – πρόγραμμα «Άργος» και λοιπές διατάξεις Υπουργείου Εσωτερικών» Ν. 4808/2021

Ο Συνήγορος του Πολίτη, κ. Ανδρέας Ποττάκης, σύμφωνα με το Πρακτικό της συνεδρίασης¹⁷² της 13^{ης} Σεπτεμβρίου του 2021 ξεκίνησε την τοποθέτησή του λέγοντας ότι το υπό συζήτηση σχέδιο νόμου, στοχεύει στη διαμόρφωση ενός ολιστικού προγράμματος για τη διαχείριση και προστασία των ζώων και χαρακτήρισε πολύ σημαντική αυτήν την προσπάθεια για μια «θεσμοθετημένη συνεργασία των εμπλεκόμενων φορέων και των κοινωνικών εταίρων».

Για το άρθρο 4 του νομοσχεδίου τόνισε ότι χαιρετίζει τη δημιουργία Εθνικού Μητρώου Ζώων Συντροφιάς, αλλά και του Μητρώου Παραβατών που θα διαλειτουργούν και ότι είχε κάνει σχετικές προτάσεις από το 2017 στο τότε αρμόδιο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Σε ό,τι αφορούσε το άρθρο 10, για την κτηνιατρική εισήγηση που προβλέπεται στην παράγραφο 8, της πενταμελούς

---

¹⁷² Πρακτικό συνεδρίασης της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης που ανακτήθηκε στις 2/3/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&fromDate=13/09/2021&toDate=13/09/2021> και Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη <https://www.synigoros.gr/el/category/ethsies-ekdeseis/post/h-ethsia-ekdesh-toy-synhgoroy-toy-polith-gia-to-2021>

επιτροπής για την ευθανασία αδέσποτου ζώου, εξέφρασε την άποψη, ότι θα έπρεπε να αναφερόταν στον νόμο και να ήταν πλήρως τεκμηριωμένη και αναλυτική. Πρότεινε, επιπλέον, να δημοσιοποιείται μαζί με την ανάρτηση της σχετικής απόφασης ώστε να υπάρχει διαφάνεια.

Για το άρθρο 11 και τη χρηματοδότηση των δήμων ανέφερε ότι, όπως προέκυπτε από την πληθώρα αναφορών που έχει χειριστεί ο Συνήγορος του Πολίτη σε όλα τα χρόνια της λειτουργίας του, δημιουργούνταν πολλά προβλήματα χρηματοδότησης προς τους δήμους. Παλαιότερα, η χρηματοδότηση γινόταν κατόπιν απαιτούμενου ελέγχου ολοκλήρωσης του έργου, γεγονός που εύλογα αποθάρρυνε πολλούς δήμους να κινήσουν διαδικασίες ίδρυσης και λειτουργίας σχετικών χώρων. Η πρόταση του Συνηγόρου ήταν *«να αναγνωριστεί η αναγκαιότητα πρόβλεψης, σταδιακής εκταμίευσης του ποσού των επιχορηγήσεων, κατόπιν ελέγχων, για την πορεία των προβλεπόμενων έργων, προκειμένου οι δήμοι να έχουν τη δυνατότητα υλοποίησης των έργων αυτών»*.

Για το άρθρο 15, η άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη ήταν ότι *«είναι αναγκαίο να προβλέπει η νομοθεσία, περιορισμό ως προς το μέγιστο αριθμό των ζώων συντροφιάς που θα μπορεί να υπάρχει ανά κατοικία, με κριτήρια βάσει του είδους του ζώου και του τύπου της κατοικίας»* και παράλληλα πρότεινε *«να γίνει δεκτή η θέσπιση μέγιστου επιτρεπόμενου αριθμού ζώων συντροφιάς ανά κατοικία»*, και ζήτησε η διάταξη αυτή να μην είχε αναδρομική ισχύ. Για το άρθρο 28, περί καταφυγίων ανέφερε ότι *«θα έπρεπε να ήταν απολύτως σαφές ότι η διαχείριση των αδέσποτων ζώων θα εξακολουθούσε να ανήκει ως αρμοδιότητα στους δήμους και ότι η ίδρυση και η λειτουργία καταφυγίων από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου»*, όπως είπε: *«θα πρέπει να υπόκειται σε αυστηρότατο έλεγχο και να μην υπερβαίνει τις πραγματικές ανάγκες για τη διαχείριση των αδέσποτων ζώων ανά περιοχή»*.

Στο άρθρο 30, περί ίδρυσης και λειτουργίας περιφραγμένων πάρκων σκύλων, η πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη ήταν η θέσπιση υποχρέωσης των δήμων και όχι η δυνητική ευχέρεια, όπως προέβλεπε το συγκεκριμένο άρθρο και σε περίπτωση κάποιου αδρανούς δήμου να το αναλαμβάνει άλλος φορέας με δαπάνες του υπόχρεου δήμου. Κλείνοντας την τοποθέτηση του ο κ. Ποττάκης αναφέρθηκε στο άρθρο 38, επειδή γινόταν αναφορά στην Ανεξάρτητη Αρχή του Συνηγόρου του Πολίτη. Διευκρίνισε ότι ο Συνήγορος διαμεσολαβούσε για ζητήματα προστασίας αδέσποτων, αλλά και δεσποζόμενων ζώων, ήδη από την ίδρυσή του και ότι: *«η ρητή μνεία της*

αρμοδιότητας του Συνηγόρου του Πολίτη να διαμεσολαβεί σε τέτοια ζητήματα» όπως είπε δεν εισήγαγε μία νέα αρμοδιότητα για την Αρχή.

β) Σχέδιο νόμου Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου: «Αναμόρφωση διαδικασιών απελάσεων και επιστροφών πολιτών τρίτων χωρών, προσέλκυση επενδυτών και ψηφιακών νομάδων, ζητήματα αδειών διαμονής και διαδικασιών χορήγησης διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη» Ν. 4825/2021

Για το συγκεκριμένο σχέδιο νόμου ο Συνήγορος του Πολίτη, κ. Ανδρέας Ποττάκης, σύμφωνα με το Πρακτικό¹⁷³ της συνεδρίασης της 31^{ης} Αυγούστου του 2021, εξέφρασε τις απόψεις του, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β., στην ως άνω Επιτροπή και κατέθεσε και υπόμνημα σε αυτή αναφέροντας ότι: «οι συγκεκριμένοι στόχοι του σχεδίου νόμου, έτσι όπως αναδεικνύονται στην αιτιολογική έκθεση βρίσκουν σύμφωνο το Συνήγορο του Πολίτη».

Από τις κατ' άρθρο παρατηρήσεις του στο υπόμνημα που κατέθεσε στην Επιτροπή τονίστηκε «ως εξ ίσου κρίσιμη η ανάγκη εγρήγορσης προκειμένου εκείνες και άλλες αναγκαίες νομοθετικές προσαρμογές να μη έθεταν στον παραμικρό κίνδυνο τόσο τις θεμελιώδεις απαιτήσεις του κράτους δικαίου, όσο και τη συμμόρφωση της έννομης τάξης της χώρας στο ενωσιακό κεκτημένο», όπως είπε. Επιγραμματικά, για το άρθρο 2 που αφορούσε στα «Ζητήματα αποφάσεων επιστροφής» ζήτησε να απαλειφθεί η φράση «ή διακοπής εξέτασης του αιτήματος του άρθρου 81 του ν. 4636/2019 από το δεύτερο εδάφιο της προτεινόμενης για τροποποίηση παραγράφου 1 του άρθρου 21 ν. 3907/2011».

Για το άρθρο 3 που αναφερόταν στην «Οικειοθελή αναχώρηση» ο Συνήγορος πρότεινε «να διατηρηθεί η διάρκεια ενός έτους κατ' ανώτατο όριο, άλλως να τροποποιηθεί σε εννέα μήνες κατ' ανώτατο όριο προκειμένου να διασφαλίζεται η δυνατότητα ομαλής ολοκλήρωσης του σχολικού έτους». Στο άρθρο 7 «Παράταση προθεσμίας οικειοθελούς αναχώρησης» ο Συνήγορος πρότεινε την απόλειψη του «τεκμηρίου σιωπηρής απόρριψης». Και σχετικά με την αντικατάσταση του άρθρου 36 παρ.2 του ν. 3907/2011 «ως προς τις επιδόσεις αποφάσεων διακοπής ή απόρριψης

¹⁷³ Πρακτικό συνεδρίασης της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης που ανακτήθηκε στις 04/03/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&fromDate=31/08/2021&toDate=31/08/2021> και Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη <https://www.synigoros.gr/el/category/ethsies-ek8eseis/post/h-ethsia-ek8esh-toy-synhgoroy-toy-polith-gia-to-2021>

διεθνούς προστασίας κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 82 του ν. 4636/2020», όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 14 του ν. 4686/2020, ο Συνήγορος είπε ότι διατηρούσε την επιφύλαξη που είχε διατυπώσει και κατά την ψήφιση του ν. 4686/2020, ότι *«η επίδοση με ηλεκτρονικό τρόπο πρέπει να διασφαλίζει την πραγματική γνώση του ενδιαφερομένου»*. Την ίδια επιφύλαξη διατύπωσε και για το άρθρο 8 που αναφερόταν στις ηλεκτρονικές επιδόσεις των αδειών διαμονής και απορριπτικών αποφάσεων, λέγοντας ότι *«το τεκμήριο ημερομηνίας επίδοσης της απόφασης που πραγματοποιείται με ηλεκτρονικά μέσα, παρίστατο προβληματικό και αυστηρό για όσους αλλοδαπούς δεν ήταν εξοικειωμένοι με την χρήση της τεχνολογίας, ή να στερούνταν της δυνατότητας χρήσης των μέσων νέων τεχνολογιών»*.

Σε ό,τι αφορούσε το άρθρο 12, για την κατ' εξαίρεση χορήγηση άδειας διαμονής, τοποθετήθηκε λέγοντας ότι η πρόβλεψη περί άπαξ χορήγησης ήταν υπερβολικά, ανελαστική και ανεπιεικής και πρότεινε να απαλειφθεί από τη διάταξη η φράση *«η άδεια διαμονής χορηγείται άπαξ»* και να παραμείνει το άρθρο ως είχε με τις διευκρινίσεις που είχαν δοθεί με την εγκύκλιο 3/2018 του Υπουργείου, οι οποίες ήταν επαρκείς.

Για το άρθρο 16 *«Ανάκληση και άρνηση ανανέωσης του καθεστώτος του πρόσφυγα»* ο Συνήγορος του Πολίτη είπε πως *«η συγκεκριμένη διάταξη, αντί της δέσμιας αρμοδιότητας, έπρεπε να παρείχε τη δυνατότητα στην αποφαινόμενη αρχή, τόσο σε πρώτο, όσο και σε δεύτερο βαθμό, να χορηγούσε ή όχι το καθεστώς σε αυτές τις περιπτώσεις. Να μπορούσε η αποφαινόμενη αρχή να στάθμιζε αφ' ενός τον κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή την κοινωνία και αφ' ετέρου τη διεθνή υποχρέωση περί χορήγησης καθεστώτος διεθνούς προστασίας λόγω των εξατομικευμένων περιστάσεων, που συνέτρεχαν στο υπό αναγνώριση πρόσωπο»*. Ειδικά για λόγους εθνικής ασφαλείας η ερμηνεία αυτής της αόριστης νομικής έννοιας είπε ότι *«θα έπρεπε να ήταν ιδιαίτερα στενή, ώστε να αποφεύγονται καταχρήσεις»*. Πρότεινε η διατύπωση να γίνει ως εξής: *«η αποφαινόμενη αρχή δύναται να μη χορηγεί»*.

Όσον αφορούσε στο πρόστιμο και το παράβολο στα άρθρα 17 και 23 εξέφρασε την εκτίμηση ότι η πρόβλεψη, η οποία εισαγόταν προς νομοθέτηση, ήταν μάλλον ανεπιεικής για μια κατηγορία ανθρώπων, οι οποίοι ήταν οικονομικά ευάλωτοι και ότι το προτεινόμενο πρόστιμο ήταν δυσανάλογο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό. Σχετικά με τη ρύθμιση του άρθρου 20, διατύπωσε την άποψη ότι *«ακόμα και αν δεν αναφερόταν ρητά, ότι δεν πρόκειται να πραγματοποιηθεί απομάκρυνση, το πρόσωπο λόγω της μη χορήγησης βεβαίωσης θα βρισκόταν σε μια κατάσταση νομικής*

αβεβαιότητας και δεν θα μπορούσε να εργαστεί, δεν θα μπορούσε να συναλλάσσεται νόμιμα με τις αρχές, δεν θα είχε περίθαλψη και ασφαλιστική προστασία, καθώς δεν θα του αναγνωριζόταν κάποιο καθεστώς προστασίας για ανθρωπιστικούς λόγους». Πρότεινε να ξαναδεί το Υπουργείο τη συγκεκριμένη ρύθμιση.

Για τις κλειστές ελεγχόμενες δομές που ρυθμίζονταν με το άρθρο 28, ανέφερε ότι είχαν γίνει από την Αρχή επανειλημμένες επισημάνσεις και παρεμβάσεις προς το αρμόδιο Υπουργείο και είχε εκφραστεί ο προβληματισμός για την έκθεση των ευάλωτων ομάδων σε τέτοιες συνθήκες και ειδικά των ανηλίκων. Τόνισε, ότι «θα έπρεπε να διασφαλιζόνταν η υγειονομική περίθαλψη, οι εγκαταστάσεις για ψυχαγωγία ιδίως για τα παιδιά και η πρόσβαση στην εκπαίδευση».

Σε ό,τι αφορούσε το άρθρο 40, για το πλαίσιο, το οποίο διέπει τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών, μη κυβερνητικές οργανώσεις, αρμοδιότητες του Λιμενικού Σώματος και της Ελληνικής Ακτοφυλακής, επανέλαβε ότι ήταν γνωστό στην Κυβέρνηση, στο Σώμα και στα μέλη της Επιτροπής, ότι οι κατευθύνσεις τις οποίες έχει δώσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο νέο Σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο, αναφερόταν ρητά ότι: «η εκπλήρωση της νομικής υποχρέωσης διάσωσης ανθρώπων που βρίσκονται σε κίνδυνο στη θάλασσα δεν θα πρέπει και δεν μπορεί να ποινικοποιείται». Ο Συνήγορος του Πολίτη είπε ότι το πλαίσιο δράσης των ΜΚΟ πρέπει να διέπεται από την αρχή της αναλογικότητας και να διασφαλίζει τον πυρήνα του στόχου διάσωσης.

γ) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου Υπουργείου Εσωτερικών «Θεσμικό πλαίσιο τηλεργασίας, διατάξεις για το ανθρώπινο δυναμικό του δημοσίου τομέα και άλλες ρυθμίσεις του Υπουργείου Εσωτερικών» Ν. 4807/2021

Ο Συνήγορος του Πολίτη, σύμφωνα με το Πρακτικό της συνεδρίασης¹⁷⁴, της 7^{ης} Ιουνίου του 2021 ξεκίνησε την τοποθέτησή του, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β., για το υπό επεξεργασία σχέδιο νόμου χαιρετίζοντας την πρωτοβουλία του Υπουργείου Εσωτερικών προς αυτήν την κατεύθυνση. Ανέφερε, ότι, «δυστυχώς, ήμασταν από τις τελευταίες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που νομοθετούσαμε για το σύστημα τηλεργασίας».

¹⁷⁴ Πρακτικό συνεδρίασης της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης που ανακτήθηκε στις 01/03/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&commission=9739559c-3495-43cc-98f7-9e892bc9b28d&pageNo=19> και Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη <https://www.synigoros.gr/el/category/ethsies-ek8eseis/post/h-ethsia-ek8esh-toy-synhgoroy-toy-polith-gia-to-2021>

Από το άρθρο 1 και από τα άρθρα 7 και 8 του σχεδίου νόμου, φαινόταν ότι το Υπουργείο αναγνώριζε κάποιες μορφές τηλεργασίας, οι οποίες περιγράφονταν ως «κανονική» και «έκτακτη» τηλεργασία. Ανέφερε, ότι *«αυτό που περιγραφόταν ως κανονική τηλεργασία προσιδίαζε στο μοντέλο τηλεργασίας που υπήρχε σε άλλα κράτη μέλη, αλλά και σε όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων διεθνών Οργανισμών, που ήταν η περιστασιακή τηλεργασία και αυτό γιατί ο συνδυασμός των ρυθμίσεων του άρθρου 7 και 8, παρέπεμπαν σε κάτι περιστασιακό σε αυτό που θα λέγαμε παροχή έργου και όχι εργασίας»*.

Αντιθέτως, *«περιγραφόταν η κανονική τηλεργασία με ανώτατο αριθμό ημερών τηλεργασίας τις σαράντα τέσσερις, οι οποίες όμως θα έπρεπε να ληφθούν από τον εργαζόμενο εντός τριμήνου και μάλιστα συνεχόμενου μόνο»*. Η άποψη του Συνηγόρου ήταν ότι θα δημιουργούσε πρακτικά προβλήματα και τόνισε ότι αυτό, όπως αναφερόταν στις διατάξεις του σχεδίου νόμου, δεν ήταν η κανονική τηλεργασία, αλλά η περιστασιακή τηλεργασία, κατά την οποία ανατίθενται συγκεκριμένα καθήκοντα και έργα στον εργαζόμενο που ενδεχομένως καλύτερα να τα επιτελέσει σε ένα διαφορετικό περιβάλλον εργασίας.

Επιπλέον, διατύπωσε την άποψη ότι αυτός *«ο χρονικός περιορισμός του τριμήνου δεν θα εξυπηρετούσε τους εργαζόμενους που είχαν μόνιμα προβλήματα υγείας. Και, επίσης, θα μπορούσε να προκαλέσει αρρυθμίες στη λειτουργία των υπηρεσιών και διοικητικό βάρος στα όργανα που θα κληθούν να ρυθμίσουν το πλαίσιο τηλεργασίας στην κάθε υπηρεσία»*. Πρότεινε η κανονική τηλεργασία να εκτείνεται στο χρονικό διάστημα ενός έτους και η δυνατότητα συνεχόμενων ημερών τηλεργασίας να είναι εντός περιορισμένου χρονικού διαστήματος.

Για το άρθρο 3 και για το άρθρο 19 που αναφέρονταν στους φορείς και τις εξουσιοδοτικές διατάξεις, αντίστοιχα, εξέφρασε την άποψη ότι: *«θα έπρεπε να υπάρχει μια διάκριση στις εξουσιοδοτικές διατάξεις, κυρίως στην παράγραφο 5 και στην παράγραφο 6 του άρθρου 19, μεταξύ του Υπουργού και άλλων επικεφαλής υπηρεσιών ή φορέων για τους οποίους είτε ο κοινός νομοθέτης έχει επιφυλάξει μία αυτοτέλεια στον τρόπο λειτουργίας είτε ο συνταγματικός νομοθέτης έχει προβλέψει λειτουργική ανεξαρτησία»*. Για το άρθρο 9 εκτίμησε ότι υπήρχε μία ασάφεια ως προς το 25% των υπαλλήλων που δύναται να τηλεργάζονται αν θα ήταν σε ημερήσια βάση ή σε ετήσια και ζήτησε μια σχετική διευκρίνιση, μία νομοτεχνική βελτίωση για το ποσοστό τηλεργασίας σε ημερήσια βάση.

Ολοκληρώνοντας την ομιλία του ο κ. Ποττάκης είπε ότι αυτό που έλειπε από τις διατάξεις ήταν μια εξουσιοδοτική διάταξη στους διάφορους φορείς, που απολαμβάνουν κάποιας λειτουργικής αυτοτέλειας να συντάσσουν και να εκδίδουν σχετικό κανονισμό λειτουργίας της τηλεργασίας στον φορέα τους και «ένα παράδειγμα ήταν οι ρυθμίσεις των στοιχείων δ' και ε' του άρθρου 15, ειδικά εκεί όπου τίθεται το ζήτημα καθορισμού της τήρησης του ωραρίου εργασίας και για την βεβαίωση της υπερωριακής εργασίας. Αυτά θα έπρεπε να ρυθμίζονται, όπως τόνισε ο Συνήγορος του Πολίτη, από τον κανονισμό λειτουργίας, διότι επρόκειτο για οριζόντιες ρυθμίσεις, οι οποίες θα πρέπει να αφορούν στο σύνολο των εργαζομένων που δικαιούνται και επιθυμούν να κάνουν χρήση του δικαιώματος της τηλεργασίας».

δ) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου Υπουργείου Δικαιοσύνης «Μεταρρυθμίσεις αναφορικά με τις σχέσεις γονέων και τέκνων και αλλά ζητήματα οικογενειακού δίκαιου» Ν. 4800/2021

Στις 12 Μαΐου 2021 συνήλθαν σε κοινή συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημοσίας Διοίκησης, Δημοσίας Τάξης και Δικαιοσύνης και η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με θέμα ημερήσιας διάταξης τη συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του ως άνω σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την ακρόαση εξωκοινοβουλευτικών προσώπων, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β..

Ο κ. Ανδρέας Ποττάκης, Συνήγορος του Πολίτη, ενημέρωσε τα μέλη των Επιτροπών ότι είχε καταθέσει υπόμνημα με πολύ αναλυτική παράθεση των παρατηρήσεων που είχε η Ανεξάρτητη Αρχή επί του σχεδίου νόμου και παράλληλα ζήτησε να διανεμηθεί και η επιστολή που είχε αποστείλει στον Υπουργό Δικαιοσύνης, η οποία ανέπτυξε με αρκετά αναλυτικό τρόπο, τις θέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη συνολικά επί του θέματος, ανεξαρτήτως των συγκεκριμένων και επί μέρους διατάξεων και διατυπώσεων του σχεδίου νόμου. Σύμφωνα με το Πρακτικό της συνεδρίασης¹⁷⁵ προχώρησε στην τοποθέτησή του λέγοντας ότι το σχέδιο νόμου ήταν θεμελιώδους σημασίας γιατί θα επηρέαζε τις συνθήκες ζωής γονέων και παιδιών στο μέλλον.

¹⁷⁵ Πρακτικό συνεδρίασης της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης που ανακτήθηκε στις 06/03/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&fromDate=12/05/2021&toDate=12/05/2021> και Ετήσια Έκθεση της Αρχής <https://www.synigoros.gr/el/category/ethsies-ekdeseis/post/h-ethsia-ekdesh-toy-synhgoroy-toy-polith-gia-to-2021>

Ανέφερε ότι η διεθνής σύμβαση των δικαιωμάτων του παιδιού δεν αναφερόταν πουθενά στο σχέδιο νόμου και ζήτησε, τουλάχιστον, στο άρθρο 17 όπου γινόταν αναφορά στην επιμόρφωση των δικαστών να μην λησμονηθεί ότι το βασικό κείμενο, το οποίο καθόριζε τα δικαιώματα των παιδιών, ήταν η διεθνής σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, της οποίας την παρακολούθηση για τη συμμόρφωση της χώρας με αυτή έχει την ευθύνη ο Συνήγορος του Πολίτη. Διατύπωσε την άποψη ότι η προσέγγιση του σχεδίου νόμου ήταν εν πολλοίς από την πλευρά των δικαιωμάτων των γονέων και όχι από την πλευρά του δικαιώματος του παιδιού. Διευκρίνισε ότι το άρθρο 1519 δεν ήρθε για να περιορίσει την ελευθερία κυκλοφορίας ενός εκ των γονέων, αλλά για να κατοχυρώσει το δικαίωμα του παιδιού, στην απόλαυση της επικοινωνίας και των δύο γονέων του.

Επίσης, επεσήμανε ότι άλλη μία σύγχυση που προκαλείτο και δεν αντιμετωπιζόταν επαρκώς από το σχέδιο νόμου, ήταν το αν προτάσσεται το δικαίωμα του παιδιού ή του γονέα ή αν προτάσσεται το καθήκον, η υποχρέωση του γονέα έναντι του παιδιού. Ο προβληματισμός του ήταν ιδίως σε συγκεκριμένα άρθρα όπως το 1514 και το 1441, όπως αυτά τροποποιούνταν με το σχέδιο νόμου, ότι σχετικοποιείται υπέρ του δέοντος, το δικαίωμα του γονέα, να το διαθέσει έναντι του τέκνου. Διευκρίνισε, όμως, ότι σύμφωνα με το άρθρο 1510 του Αστικού Κώδικα, η γονική μέριμνα αποτελεί πρωτίστως καθήκον του γονέα και ότι από το καθήκον, δεν μπορεί κάποιος να παραιτηθεί και δεν μπορεί χωρίς σπουδαίο λόγο να το διαθέσει σε έτερον. Δηλαδή, καθήκον χωρίς δεσμευτικότητα δεν υφίσταται.

Ολοκληρώνοντας την ομιλία του ανέφερε ότι υπήρχαν καταδίκες της χώρας μας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ότι έστειλε επιστολή στον Υπουργό της Δικαιοσύνης, με αφορμή άλλη μια προσφυγή, η οποία κατατέθηκε στο Δικαστήριο του Στρασβούργου και η οποία αφορούσε στο ζήτημα της τήρησης των όρων επικοινωνίας μεταξύ των γονέων. Η χώρα μας είχε διεθνείς δεσμεύσεις και όφειλε να τις τηρήσει, όπως είπε και ότι θα έπρεπε να εναρμονιστούμε με τα προτάγματα του 21^{ου} αιώνα να εναρμονιστούμε με το νόμο.

ε) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου του Υπουργού Επικρατείας, κ. Γ. Γεραπετρίτη «Εθνική αρχή προσβασιμότητας, Εθνική επιτροπή για τα δικαιώματα του ανθρώπου και Εθνική επιτροπή Βιοηθικής και Τεχνοηθικής» Ν. 4780/2021

Στις 10 Φεβρουαρίου του 2021 εξέθεσε τις απόψεις του επί του σχεδίου νόμου, σύμφωνα με το άρθρο 38, παρ. 9, του Κ.τ.Β., μέσω υπηρεσιών τηλεδιάσκεψης, μεταξύ άλλων και ο κ. Ανδρέας Ποττάκης, Συνήγορος του Πολίτη.

Τοποθετήθηκε, σύμφωνα με το Πρακτικό της συνεδρίασης¹⁷⁶, επί της αρχής λέγοντας ότι ήταν «θετικός σε κάθε πρωτοβουλία ενίσχυσης οργάνων, που θα είχαν ως κύρια αποστολή την προστασία και τον σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αλλά και του κράτους δικαίου είτε ήταν πρωτοβουλίες συμβουλευτικού χαρακτήρα είτε πολιτειακοί θεσμοί».

Χαρακτήρισε «πολύ σημαντική την πρωτοβουλία να υπάρχει συμβουλευτικό όργανο στο επίπεδο της Προεδρίας της Κυβέρνησης, του Πρωθυπουργού, που θα εξετάζει και θα συμβουλεύει επί θεμάτων Τεχνοηθικής». Ανέφερε ότι ήταν ένα ζήτημα που απασχολούσε τους Συνηγόρους του Πολίτη σε όλη την Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο. Και επεσήμανε ότι υπήρχε πρόβλεψη στην Λευκή Βίβλο, που εκδόθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση τον Φεβρουάριο του 2020, όπου εκεί γινόταν συγκεκριμένη αναφορά στα μέτρα που θα έπρεπε να λάβουν τα κράτη μέλη για τη διαμόρφωση κατάλληλων μηχανισμών ελέγχου των νέων τεχνολογιών.

Σχετικά με τις αρμοδιότητες, αναφέρθηκε καταρχήν, σε αυτές της Αρχής Προσβασιμότητας και συγκεκριμένα, στο άρθρο 2 και στις περιπτώσεις α, β και ε, όπου σχετιζόνταν με την πρόθεση της Κυβέρνησης να ήταν όσο το καλύτερο δυνατόν γινόταν προετοιμασμένη σε ζητήματα εναρμόνισης του θεσμικού πλαισίου με το Ενωσιακό Δίκαιο και με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών. Ζήτησε διευκρίνιση για τις αρμοδιότητες της Αρχής Προσφυγών, που αφορούσαν στο άρθρο 2θ, όπου προβλεπόταν ότι η Αρχή Προσφυγών θα εκπροσωπούσε τη χώρα. Αντίστοιχη πρόβλεψη δεν υπήρχε για τις Επιτροπές, που καταλάμβανε το σχέδιο νόμου και ζήτησε τη διευκρίνιση, για το ποια ήταν η αντίληψη επί του συγκεκριμένου ζητήματος, με δεδομένη και τη σύνθεση της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας.

Σε ότι αφορούσε την ασυλία, είπε ότι επρόκειτο για μια διάταξη, η οποία υφίστατο σε συνταγματικά κατοχυρωμένες Αρχές. Και με το υπό συζήτηση σχέδιο νόμου εισαγόταν για την Αρχή Προσβασιμότητας στο άρθρο 3 παρ. 6, για την Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στο άρθρο 14 παρ. 6 και για την Επιτροπή Βιοηθικής και Τεχνοηθικής στο άρθρο 32 παρ.7.. Ζήτησε διευκρίνιση για ποιο λόγο κρίθηκε σκόπιμο να υπάρχει αυτή η διάταξη στους συγκεκριμένους φορείς, αφού επρόκειτο για συμβουλευτικό ρόλο.

---

¹⁷⁶ Πρακτικό συνεδρίασης της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης που ανακτήθηκε την 1^η/3/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&commission=9739559c-3495-43cc-98f7-9e892bc9b28d&pageNo=22>

Σε ότι αφορούσε στα εργαλεία και τις εξουσίες, επικεντρώθηκε στο άρθρο 21, το οποίο αφορούσε στην Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Εκεί γινόταν η αναφορά ότι η Επιτροπή θα μπορούσε να ασκεί έλεγχο και ζήτησε να διευκρινιστεί πώς μπορούσε να συνδεθεί με την άσκηση ελέγχου επί δημοσίων υπηρεσιών. Για το άρθρο 21, με την συγκεκριμένη διάταξη που επαναλαμβανόταν στο άρθρο 36 για την Επιτροπή Βιοηθικής και Τεχνοηθικής, δινόταν η δυνατότητα στις δύο Επιτροπές να έχουν πρόσβαση σε απόρρητα. Και γι' αυτή τη διάταξη ζήτησε διευκρίνιση από τον Υπουργό.

Επεσήμανε τη ρύθμιση, για την οποία ζήτησε περισσότερες διευκρινίσεις, με δεδομένο ότι ήταν ο μόνος εκπρόσωπος συνταγματικής Αρχής, που είχε κληθεί στη συνεδρίαση, και μάλιστα, ο επικεφαλής Αρχής με τον μεγαλύτερο αριθμό Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού, τουλάχιστον μεταξύ των συνταγματικών. Επιφυλάχθηκε για το σύνολο των Ανεξαρτήτων Αρχών, αλλά ζήτησε μεταξύ των συνταγματικών αρχών, ο Συνήγορος του Πολίτη να έχει τον μεγαλύτερο αριθμό ΕΕΠ.

Κλείνοντας την τοποθέτησή του, ζήτησε διευκρίνιση «για τη διάταξη που αναφερόταν και στους τρεις φορείς και την Αρχή Προσβασιμότητας και την Επιτροπή Δικαιωμάτων και την Επιτροπή Βιοηθικής και Τεχνοηθικής», στα άρθρα 9 παρ. 4, άρθρο 28 παρ.6 και άρθρο 38 παρ.3, αντιστοίχως, όπου γινόταν αναφορά για κατά παρέκκλιση ρύθμιση του μισθολογικού καθεστώτος του ΕΕΠ. Και πώς θα μπορούσε να υποστηριχθεί το να υπάρχουν δύο κατηγορίες ΕΕΠ σε μισθολογικό επίπεδο.

στ) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου Υπουργείου Εσωτερικών «Εκσυγχρονισμός του συστήματος προσλήψεων στον δημόσιο τομέα και ενίσχυση του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.)» Ν. 4765/2021

Για το ως άνω σχέδιο νόμου εξέθεσε τις απόψεις του, σύμφωνα με το άρθρο 38, παρ. 9, του Κ.τ.Β., μέσω υπηρεσιών τηλεδιάσκεψης, ο κ. Ανδρέας Ποττάκης, Συνήγορος του Πολίτη, στις 21 Δεκεμβρίου 2020, έχοντας καταθέσει και υπόμνημα στην Επιτροπή. Σύμφωνα με τα πρακτικό της συνεδρίασης¹⁷⁷, ξεκίνησε την τοποθέτησή του κάνοντας λόγο για τις περιπτώσεις, οι οποίες δεν ενέπιπταν στον

¹⁷⁷ Πρακτικό συνεδρίασης της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης που ανακτήθηκε την 1^η/3/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/KoinovouleftikesEpitropes/Synedriaseis?search=on&commission=9739559c-3495-43cc-98f7-9e892bc9b28d&pageNo=23> και την Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη <https://www.synigoros.gr/el/category/ethsies-ek8eseis/post/nomo8etikes-kai-organwtikes-protaseis-parathrhseis-epi-sxediw-nomoy-eidikes-ek8eseis>

έλεγχο διαδικασιών του ΑΣΕΠ, εκτιμώντας ότι θα ήταν χρήσιμο για όλες αυτές τις δικαιολογημένες, εξαιρετικές διαδικασίες να διαμορφώνονται υποδείγματα προκηρύξεων ανά κατηγορίες προσωπικού. Πρότεινε την έγκαιρη ανάρτηση αυτών των προκηρύξεων σε μια κοινή ιστοσελίδα, ώστε να υπάρχει εύκολη πρόσβαση.

Για τα θέματα των ατόμων με αναπηρία και των ποσοστώσεων διατύπωσε την άποψη να προβλέπεται η λήψη μέτρων προσβασιμότητας ή εύλογων προσαρμογών και κατά τις πρόσθετες διαγωνιστικές διαδικασίες του άρθρου 10 και όχι μόνο για αυτές, οι οποίες προβλέπονταν στο άρθρο 9, σε συνδυασμό με το άρθρο 16 του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, καθώς και τη λήψη μέριμνας να σταθμίζεται η διάρκεια και το ποσοστό της αναπηρίας, από την οποία προκύπτει το δικαίωμα σε σύγκριση με την αναπηρία των συνυποψηφίων.

Ανέφερε ότι το σχέδιο νόμου δεν καθόριζε όριο ηλικίας για τους διορισμούς ή τις προλήψεις στον δημόσιο τομέα. Επεσήμανε ότι η Αρχή είχε κληθεί να χειριστεί πλήθος αναφορών σχετικές με τα όρια ηλικίας σε προκηρύξεις. Πρότεινε *«να υπάρξει μια ρητή αναφορά σε διάταξη του σχεδίου νόμου, ενδεχομένως, στο άρθρο 19, στη δυνατότητα αποτελεσματικού διοικητικού ελέγχου της νομιμότητας των ορίων ηλικίας στο πλαίσιο υποβολής αντιρρήσεων ή ένστασης των υποψηφίων»*.

Σε ό,τι αφορούσε το άρθρο 13, περί ειδικών κατηγοριών υποψηφίων και ειδικά των πολυτέκνων, ανέφερε μια παλαιότερη παρατήρηση της Αρχής, για την απόδειξη της ιδιότητας του πολυτέκνου. Πρότεινε *«την επανεξέταση της ανάθεσης της πιστοποίησης πολυτεχνικής ιδιότητας που συνιστά, όπως ήταν σαφές, άσκηση δημόσιας εξουσίας, όχι σε ένα Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, λέγοντας ότι η αυτοματοποίηση και η μηχανοργάνωση των υπηρεσιών της διοίκησης μπορεί να δώσει τη δυνατότητα στη διοίκηση, με ευχέρεια και με ασφάλεια, να διαπιστώνει την πολυτεχνική ιδιότητα των συμπολιτών μας»*.

Σε ό,τι αφορούσε το άρθρο 18 για τα παράβολα που θα πλήρωναν οι υποψήφιοι για τη συμμετοχή στους διαγωνισμούς, αλλά και για την άσκηση διαφόρων δικαιωμάτων που προβλέπονταν, επεσήμανε ότι αυτά καταβάλλονταν, ως επί το πλείστον, από ανέργους σε μία χρονική περίοδο που αναζητούσαν εργασία. Υπενθύμισε στα μέλη της Επιτροπής ότι, με παρέμβαση της Αρχής, το 2016, υπήρξε μια σημαντικότερη μείωση του ποσού των παραβόλων. Αλλά, τόνισε, ότι *«θα έπρεπε να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη διαδικασία πληρωμής και καταβολής του παραβόλου»*. Πρότεινε η διαδικασία να ήταν απλή και σαφής, ώστε να μην προκαλείται σύγχυση στους υποψηφίους και να μην αποκλείονται, εξαιτίας αυτού του λόγου, από τις

διαγωνιστικές διαδικασίες, όπως έγινε σε μεγάλο βαθμό στην προκήρυξη των εκπαιδευτικών.

Επίσης, έκανε ένα σχόλιο για το άρθρο 21 που αφορούσε στους προσωρινούς πίνακες κατάταξης. Η άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη ήταν ότι *«οι προσλήψεις από προσωρινούς πίνακες παρουσίαζαν προβλήματα, τα οποία ήταν πολύ πιο έντονα ακόμα και ανεπίλυτα, σε περιπτώσεις πρόσληψης με συμβάσεις ορισμένου χρόνου»*.

Σε ό,τι αφορούσε το άρθρο 22, περί ενστάσεων και αιτήσεων θεραπείας, επεσήμανε ότι θα έπρεπε να παρέχεται το δικαίωμα ένστασης σε κάθε περίπτωση, με εξαίρεση όταν υπάρχουν δύο βαθμολογητές και αναβαθμολογητής.

Τέλος, σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, προτάθηκε για το άρθρο 60: *«ο επανασχεδιασμός της διαδικασίας πιστοποίησης της υγειονομικής καταλληλότητας των υποψηφίων για τις θέσεις που πρόκειται να αναλάβουν, κατά τρόπο ώστε αυτή να καταστεί ομοιόμορφη και ενιαία για το σύνολο των υποψηφίων»*.

ζ) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη «Ρυθμίσεις σωφρονιστικής νομοθεσίας, διατάξεις για το ταμείο πρόνοιας απασχολούμενων στα σώματα ασφαλείας και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη» Ν. 4760/2020

Στις 4 Δεκεμβρίου του 2020 εξέθεσε τις απόψεις του για το ως άνω σχέδιο νόμου, σύμφωνα με το άρθρο 38, παρ.9, του Κ.τ.Β., μέσω υπηρεσιών τηλεδιάσκεψης, ο κ. Ανδρέας Ποττάκης, Συνήγορος του Πολίτη. Και σύμφωνα με το Πρακτικό της συνεδρίασης και το Υπόμνημα που κατέθεσε στην Επιτροπή, καθώς και την Ετήσια Έκθεση της Αρχής διατύπωσε τα εξής¹⁷⁸. Η τοποθέτησή του ξεκίνησε με τις διατάξεις που αφορούσαν στην υγειονομική περίθαλψη και υγειονομική μέριμνα των κρατουμένων.

Συγκεκριμένα αναφέρθηκε στο άρθρο 1, παρ. 1 και 3, αλλά και στα άρθρα 13 και 30 του σχεδίου νόμου. Σε ό,τι αφορούσε το άρθρο 1, παρ. 2, χαρακτήρισε θετική τη ρύθμιση την οποία εισήγαγε το επισπεύδον Υπουργείο και πρότεινε να διευρυνόταν η συγκεκριμένη διάταξη και στις περιπτώσεις που χρειάζονταν

¹⁷⁸ Πρακτικό συνεδρίασης της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης που ανακτήθηκε την 1^η/3/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/KoinovouleftikesEpitropes/Synedriaseis?search=on&commission=9739559c-3495-43cc-98f7-9e892bc9b28d&pageNo=23> και Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη <file:///C:/Users/k.loukatou/Downloads/ee2020-p06-145-184-nomoth-organ-protaseis.pdf>

συγκεκριμένες ιατρικές εξετάσεις και δεν υπήρχε η απαραίτητη ιατρική ειδικότητα στο Κατάστημα Κράτησης και τότε γινόταν προσωπική επιλογή του γιατρού από τον κρατούμενο και το κόστος της επίσκεψης επιβάρυνε τον ίδιο. Σε ό,τι αφορούσε την παρ. 3 του άρθρου 1, η οποία είχε σκοπό *«την αποσυμφόρηση των θεραπευτικών Καταστημάτων Κράτησης από ασθενείς κρατούμενους για εξέταση ή νοσηλεία»*, είπε ότι βρισκόταν σε θετική κατεύθυνση και πρότεινε την παραπομπή τους στα δημόσια νοσηλευτικά ιδρύματα του τόπου κράτησης ή όμορης περιφερειακής ενότητας.

Χαρακτήρισε, επίσης, θετική την τροποποίηση του άρθρου 30, παρ. 1 και 2, για *«διαβαθμισμένη αντιμετώπιση των περιστατικών ασθενείας, και την μεταγωγή σε ειδική θεραπευτική ή ψυχιατρική μονάδα του πλησιέστερου νοσοκομείου»*. Επεσήμανε, ως ιδιαιτέρως σημαντικό, το ζήτημα της μεταγωγής των κρατουμένων για εξετάσεις και νοσηλεία σε δημόσια νοσοκομεία να μην εξαρτάται μόνο από την απόσταση αυτών από την έδρα του Καταστήματος Κράτησης, *«αλλά να γίνεται σε συνδυασμό με την ύπαρξη της απαιτούμενης κλινικής ή ιατρικής ειδικότητας στο νοσηλευτικό ίδρυμα»*.

Σε ό,τι αφορούσε το άρθρο 13, διατύπωσε την άποψη ότι η προτεινόμενη τροποποίηση του άρθρου 16 του ν. 4509/2017, για την πρόβλεψη μεταφοράς θεραπευόμενου - κρατούμενου από ειδικά εκπαιδευμένους νοσηλευτές ήταν προς στη σωστή κατεύθυνση.

Σχετικά με τις διατάξεις που αφορούσαν στις άδειες των κρατουμένων ανέφερε ότι, σύμφωνα με έρευνα που είχε πραγματοποιήσει η Αρχή για τα έτη 2015 έως και 2020, κατόπιν συλλογής ερωτηματολογίων από όλα τα Καταστήματα Κράτησης της χώρας, προέκυψε ότι σε μεγάλο ποσοστό που άγγιζε το 98%, οι όροι των αδειών που είχαν χορηγηθεί είχαν τηρηθεί. Και το μεγαλύτερο ποσοστό παραβίασης των όρων ανά κατάστημα άγγιζε μόλις το 4% επί του συνόλου των αδειών, και συναντήθηκε μόνο στο 6% των καταστημάτων κράτησης. Ενώ η αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου επικαλείτο αυξημένα ποσοστά παραβιάσεων των αδειών. Ζήτησε την τοποθέτηση του αρμόδιου Υπουργού επί του συγκεκριμένου ζητήματος και διατύπωσε την άποψη ότι *«δεν φαινόταν πλήρως αιτιολογημένη η αυστηροποίηση των διατάξεων για τη χορήγηση αδειών»*.

Σε ό,τι αφορούσε τις διατάξεις για τις αγροτικές φυλακές, ανέφερε ότι *«σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής, για τα τέσσερα αγροτικά καταστήματα κράτησης της χώρας, φαινόταν ότι παρέμεναν σταθερά με πληθυσμό σημαντικά λιγότερο του ορίου χωρητικότητάς τους»* και γι' αυτόν τον λόγο η πρόταση της Αρχής ήταν *«ο εξορθολογισμός των όρων*

μεταγωγής στα καταστήματα αγροτικών φυλακών», με τον ορισμό συγκεκριμένων και ιδιαίτερος σοβαρών πειθαρχικών παραπτωμάτων, τα οποία θα αποτελούσαν κώλυμα για τη μεταγωγή σε αυτές.

Επίσης, ανέφερε ότι στην προσθήκη εδαφίου του άρθρου 3, γινόταν αναφορά για «απαγόρευση μεταγωγής σε αγροτικές φυλακές σε όσους κρατούμενους είχαν καταδικαστεί για εγκλήματα τρομοκρατίας». Και είπε ότι «εισαγόταν εξαίρεση στις προϋποθέσεις μεταγωγής κρατουμένων σε αγροτικές φυλακές με κριτήριο το αδίκημα που έχουν διαπράξει». Εξέφρασε τον προβληματισμό του ως προς τη συμβατότητα της συγκεκριμένης διάταξης με τη «γενική αρχή της ισότητας στη μεταχείριση των κρατουμένων», που θεσπιζόταν στο άρθρο 3 του ισχύοντος Σωφρονιστικού Κώδικα, ως γενική αρχή της έκτισης των στερητικών της ελευθερίας ποινών. Ζήτησε να εξεταστεί η ως άνω προσθήκη υπό το πρίσμα του άρθρου 3 του ισχύοντος Σωφρονιστικού Κώδικα.

Σε ό,τι αφορούσε τις ρυθμίσεις για τα ζητήματα της κοινωνικής επανένταξης, τοποθετήθηκε θετικά και ανεπιφύλακτα προς το ενδιαφέρον της πολιτείας για ενίσχυση της κοινωνικής επανένταξης των κρατουμένων. Το ίδιο θετικά τοποθετήθηκε και για την αύξηση των οργανικών θέσεων του ΝΠΔ «Επάνοδος» που ήταν ο επίσημος φορέας της πολιτείας για την κοινωνική επανένταξη. Σχολίασε θετικά και το άρθρο 41, που αφορούσε στην «κατάργηση της προστατευτικής φύλαξης των ασυνόδευτων ανηλίκων», λέγοντας ότι «ήταν πάγιο το αίτημα του Συνηγόρου του Πολίτη, αλλά και άλλων φορέων διεθνών και εγχώριων για την κατάργηση της στέρησης της ελευθερίας των ασυνόδευτων ανηλίκων». Εξέφρασε μόνο έναν μικρό προβληματισμό σε ό,τι αφορούσε στη διατύπωση της διάταξης και πρότεινε μια πιο διευρυμένη διατύπωση: «με τη γενικότερη απαγόρευση της στέρησης ελευθερίας των ασυνόδευτων ανηλίκων, είτε λόγω έλλειψης νομιμοποιητικών εγγράφων, είτε λόγω έλλειψης ασφαλούς/γνωστής διαμονής», όπως αναφέρεται στην Ετήσια Έκθεση της Αρχής.

Στη συνέχεια αναφέρθηκε στο άρθρο 28, διατυπώνοντας την άποψη ότι «η συγκεκριμένη διάταξη ήταν ικανοποίηση μιας δέσμευσης που είχε αναλάβει η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου ήδη, κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου και εν τέλει ψήφιση του ν. 4662/2020». Θύμιζε στα μέλη της Επιτροπής ότι «με το άρθρο 188 του ως άνω νόμου είχαν διευρυνθεί σημαντικά τα εργαλεία και το πεδίο αρμοδιότητας του Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας των Σωμάτων Ασφαλείας και των Υπαλλήλων των Καταστημάτων Κράτησης, Μηχανισμού που

λειτουργεί στον Συνήγορο του Πολίτη». Ο σκοπός της διεύρυνσης ήταν να καταστεί ο Μηχανισμός αυτός περισσότερο λειτουργικός, αποτελεσματικός, ουσιαστικός και ποιοτικός στη δουλειά του. Με αυτή τη διάταξη που ενίσχυε το κατάλληλο στελεχιακό δυναμικό, ανέφερε ότι θα υπήρχε η δυνατότητα να περάσει σε μια νέα φάση λειτουργίας ο Μηχανισμός να υποστηριχθούν οι νέες αρμοδιότητες που δόθηκαν με τον ν. 4662/2020 και να διευρυνθεί το πεδίο δράσης του. Για τις νέες αυτές οργανικές θέσεις της Γενικής Γραμματείας, ο Συνήγορος πρότεινε «τον προσδιορισμό επιστημονικών ειδικοτήτων».

η) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου Υπουργείου Εσωτερικών «Τροποποίηση Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, νέο πλαίσιο επιλογής διοικήσεων στον δημόσιο τομέα, ρύθμιση οργανωτικών θεμάτων της Γενικής Γραμματείας Ιθαγένειας και της Γενικής Γραμματείας Ανθρώπινου Δυναμικού Δημόσιου Τομέα του Υπουργείου Εσωτερικών, ρυθμίσεις για την αναπτυξιακή προοπτική και την εύρυθμη λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης» Ν. 4735/2020

Στις 2 Οκτωβρίου 2020 ο κ. Ανδρέας Ποττάκης, Συνήγορος του Πολίτη, συμμετείχε στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 38, παρ. 9, του Κ.τ.Β., μέσω υπηρεσιών τηλεδιάσκεψης και διατύπωσε τις απόψεις του για το ως άνω σχέδιο νόμου. Κατέθεσε, επίσης στην Επιτροπή και το υπόμνημα, το οποίο είχε υποβάλει στον Υπουργό η Αρχή, κατά την ολοκλήρωση της διαδικασίας διαβούλευσης. Οι παρατηρήσεις του, σύμφωνα με το Πρακτικό¹⁷⁹ της συνεδρίασης της Επιτροπής και την Ετήσια Έκθεση της Αρχής¹⁸⁰, είχαν ως εξής.

Εξέφρασε επιφύλαξη ως προς το άρθρο 6 του νομοσχεδίου, το οποίο τροποποιούσε το άρθρο 7 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ως κατά πόσο θα εξυπηρετούσε το σκοπό της ενίσχυσης της διαφάνειας και την αύξηση της ταχύτητας των διαδικασιών απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας, αφού διατηρείτο η πρόβλεψη της συνέντευξης και θα υπήρχε δυσκολία στον καθορισμό ραντεβού λόγω καθυστερήσεων. Πρότεινε κάποια από τα ζητήματα που καταλαμβάνει η συνέντευξη να ενταχθούν στο προβλεπόμενο τεστ.

¹⁷⁹ Πρακτικό συνεδρίασης της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης που ανακτήθηκε την 1^η/3/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/KoinovouleftikesEpitropes/Synedriaseis?search=on&commission=9739559c-3495-43cc-98f7-9e892bc9b28d&pageNo=23>

¹⁸⁰ Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη για το έτος 2020 <https://www.synigoros.gr/el/category/ethsies-ek8eseis/post/nomo8etikes-kai-organwtikes-protaseis-parathrhseis-epi-sxediw-nomoy-eidikes-ek8eseis>

Επίσης, στο άρθρο 6 και στη διάταξη *«περί συνεκτίμησης λόγων εθνικής ασφάλειας»* ζήτησε να προστεθεί η διευκρίνιση: *«στο πρόσωπο του αιτούντα»*, ώστε να αποφεύγονται οι διακρίσεις με βάση την υπαγωγή σε ευρύτερες κατηγορίες, όπως θρησκεία, καταγωγή και άλλες. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση η βούληση του νομοθέτη ήταν *«η απλούστευση και η επιτάχυνση της διαδικασίας του καθορισμού της ιθαγένειας»*. Η κατάργηση, όμως των διαδικαστικών εγγυήσεων του άρθρου 26 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας σε σχέση με τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά, σύμφωνα με την άποψη της Αρχής και οι ρυθμίσεις, οι οποίες εισάγονταν με το άρθρο 10, ενδεχομένως, να δημιουργούσαν στη διοίκηση σύγχυση αρμοδιοτήτων με αποτέλεσμα να προκαλούνταν καθυστερήσεις.

Για το άρθρο 11 αναφέρθηκε στη νομολογία του Σ.τ.Ε. και των γνωμοδοτήσεων του Συμβουλίου Ιθαγένειας που προστάτευαν τους, καλόπιστα, αποκτώντες την ελληνική ιθαγένεια. Ανέφερε τις αποφάσεις από το 1945 και 1948, οι οποίες δεν είχαν ανατραπεί και εφαρμόζονταν με πάγιο τρόπο. Συγκεκριμένα: *«Δεν αμφισβητείται η ελληνική ιθαγένεια προσώπου που, καλή τη πίστη, τακτοποιείται δημοτολογικά από μακρού χρόνου ως Έλληνας πολίτης»*. Σε ό,τι αφορούσε την ανιθαγένεια, αναφέρθηκε στη μη κύρωση της συνθήκης του ΟΗΕ για τη μείωση της ανιθαγένειας του 1961. Επιπλέον, ανέφερε ότι *«παρέμενε αρρύθμιστο, μετά την κατάργηση του άρθρου 46 του ν. 4604/2019, με το άρθρο 40 του ν. 4674/2020, το πρόβλημα του καθορισμού ιθαγένειας των ανιθαγενών Ρομά, οι οποίοι, λόγω της έλλειψης δικαιολογητικών, δεν μπορούσαν να υπαχθούν στη γενική διαδικασία της απόδειξης ανιθαγένειας»* και πρότεινε τη θέσπιση ειδικής διάταξης.

Επίσης, ο Συνήγορος υπέβαλε παρατηρήσεις επί του άρθρου 43 για τις Υπηρεσίες Δόμησης – Υ.ΔΟΜ.. Ανέφερε ότι *«υπήρχε σημαντική υποστελέχωση των υπηρεσιών αυτών σε όλη την επικράτεια και σύγχυση των αρμοδιοτήτων μεταξύ της νέας δομής των Παρατηρητηρίων Δομημένου Περιβάλλοντος και των Υπηρεσιών Δόμησης»* και τόνισε, ότι θα έπρεπε να υπάρξει μια ριζική εξέταση του ζητήματος.

θ) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου «Βελτίωση μεταναστευτικής νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α' 169), 4375/2016 (Α' 51), 4251/2014 (Α' 80) και άλλες διατάξεις» Ν. 4686/2020

Στη δεύτερη συνεδρίαση της Επιτροπής στις 6 Μαΐου 2020 για το ως άνω σχέδιο νόμου παρέστη και εξέθεσε τις απόψεις του, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β., μεταξύ άλλων, και ο κ. Ανδρέας Ποττάκης, Συνήγορος του Πολίτη, ο οποίος υπέβαλε και υπόμνημα με τις παρατηρήσεις του. Ξεκίνησε την τοποθέτησή του

λέγοντας, σύμφωνα με το Πρακτικό της συνεδρίασης¹⁸¹, ότι οι τροποποιήσεις των άρθρων του Κώδικα Μετανάστευσης άρθρα 32 – άρθρα 42 κινούνταν προς μια θετική κατεύθυνση.

Έκανε πρόταση για αναδιατύπωση του άρθρου 36, που αφορούσε στους «καταχρηστικούς όρους εργασίας» ως εξής: «...ώστε να συνάγεται ερμηνευτικά ότι δεν αναφέρεται μόνο σε διακρίσεις λόγω φύλου, αλλά περιλαμβάνονται όλοι οι υπόλοιποι λόγοι διάκρισης που επιφέρουν προστασία, όπως εθνική καταγωγή, αναπηρία ή χρόνια πάθηση, ηλικία κ.ο.κ....». Στο κεφάλαιο Α΄ του σχεδίου νόμου υπήρχε μια σειρά διατάξεων με σκοπό τη διευκόλυνση της διοίκησης στο έργο της, αλλά έθεταν, κατά τη γνώμη της Αρχής, ζητήματα σεβασμού βασικών εγγυήσεων σε θεμελιώδη δικαιώματα.

Παρατήρησε, ότι κάποιες ρυθμίσεις που υπήρχαν στο κείμενο του νομοσχεδίου, όταν είχε τεθεί από το Υπουργείο σε δημόσια διαβούλευση, δεν αναφέρονταν στο τελικό κείμενο του σχεδίου νόμου που κατατέθηκε στη Βουλή, ενώ ήταν ρυθμίσεις που κινούνταν σε θετική κατεύθυνση κατοχύρωσης δικαιωμάτων και εγγυήσεων. Μεταξύ αυτών, δεν αναγραφόταν στο κείμενο του σχεδίου νόμου «η δυνατότητα παράτασης της κράτησης ανηλίκων λόγω αδυναμίας έγκαιρης παραπομπής σε κατάλληλο χώρο φιλοξενίας», καθώς, επίσης, δεν αναγραφόταν η διάταξη για την «εξαίρεση των ευάλωτων προσώπων από την ταχύρρυθμη διαδικασία εξέτασης του αιτήματος διεθνούς προστασίας».

Σε ό,τι αφορούσε τις διατάξεις για τη γλώσσα ενημέρωσης εξέφρασε την άποψη ότι η διατήρηση της διατύπωσης «περί εύλογης αντίληψης» ή «περί εύλογης κατανόησης της γλώσσας», θα δημιουργούσε ομαδικές ενστάσεις σχετικά με την ερμηνευτική εφαρμογή τους από τα όργανα της διοίκησης. Στο άρθρο 2, παρ. 3, πρότεινε «να υπάρξει ρητή αναφορά στα θύματα βίας λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου». Σε ό,τι αφορούσε την «ευαλωτότητα» πρότεινε «να γίνει μια καλύτερη αντιστοίχιση του κειμένου του νομοσχεδίου με την αιτιολογική του έκθεση και να εναρμονιστούν τα δύο κείμενα, προς αποφυγή άλλων ερμηνειών».

---

¹⁸¹ Πρακτικό συνεδρίασης της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης που ανακτήθηκε την 1^η/3/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/KoinovouleftikesEpitropes/Synedriaseis?search=on&commission=9739559c-3495-43cc-98f7-9e892bc9b28d&pageNo=28> και την Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη <https://old.synigoros.gr/resources/docs/ee2020-p06-145-184-nomoth-organ-protaseis.pdf>

Επεσήμανε τρεις συγκεκριμένες διατάξεις, το άρθρο 2 παρ. 6, το άρθρο 20 παρ. 2, αλλά και το άρθρο 50. Επρόκειτο για παράταση της κράτησης και ιδίως στο άρθρο 2, παρ. 6, για τα αιτήματα των ευάλωτων υπό κράτηση. Αφορούσε στην κατάργηση της πρόβλεψης για κατά προτεραιότητα εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας από τα ευάλωτα πρόσωπα που τελούν σε καθεστώς περιορισμού. Ο Συνήγορος πρότεινε την απαλοιφή του άρθρου 2 παρ.6 του σχεδίου νόμου. Το άρθρο 20, παρ. 2, που προέβλεπε ότι *«δεν αναστέλλεται η κράτηση επί ενδίκων μέσων, με μόνη εξαίρεση στην περίπτωση των ασυνόδευτων ανηλίκων»*. Πρότεινε να επανεξετασθεί το πλαίσιο κράτησης προς επαύξηση και όχι μείωση των εγγυήσεων του δικαιώματος προσωπικής ελευθερίας. Ο Συνήγορος πρότεινε να απαλειφθεί η προτεινόμενη τροποποίηση της παρ.1, του άρθρου 30 του ν. 3907/2011 με το άρθρο 50, του υπό εξέταση σχεδίου νόμου, ως αντίθετη με το ενωσιακό δίκαιο, δηλαδή το άρθρο 15 της Οδηγίας Επιστροφών, και την αρχή της αναλογικότητας στους περιορισμούς της προσωπικής ελευθερίας.

Σε ό,τι αφορούσε το άρθρο 11 και την παρ. 3, σχετικά με το τεκμήριο σιωπηρής ανάκλησης, ανέφερε, ότι ήδη είχε κάνει κριτική η Αρχή στην προηγούμενη τροποποίηση που είχε επέλθει με τον ν. 4636/2019 και είχε επισημάνει ότι *«αυτό που προβλεπόταν από το υφιστάμενο δίκαιο ήταν οι κυρώσεις και όχι η ουσιαστική εξαίρεση των προσώπων αυτών από τη διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων»*. Η διάταξη του υπό συζήτηση σχεδίου νόμου έκανε λόγο για σιωπηρή ανάκληση της αίτησης, μία ακόμα πιο *«οξύτερη»* διαδικασία, όπως τη χαρακτήρισε. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, *«η παραβίαση του καθήκοντος συνεργασίας συνεπάγεται τη σιωπηρή ανάκληση της αίτησης»* και όχι την απόρριψή της ως προδήλως αβάσιμης και επομένως *«αναμένεται να αποσυμφορηθεί σε αρκετά σημαντικό αριθμό ο όγκος των προς εξέταση αιτήσεων»*, όπως αναφερόταν.

Ο Συνήγορος διατύπωσε τις επιφυλάξεις του για την προβλεπόμενη εκείνη διαδικασία, η οποία, όπως είπε *«αποσκοπώντας στη μείωση του διοικητικού βάρους, εμπεριείχε τον κίνδυνο αποκλεισμού από τη διαδικασία του ασύλου, ατόμων που έχρηζαν διεθνούς προστασίας»*.

1) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη «Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων, αναδιάρθρωση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση συστήματος εθελοντισμού πολιτικής προστασίας, αναδιοργάνωση του Πυροσβεστικού Σώματος και άλλες διατάξεις» Ν. 4662/2020

Στις 29 Ιανουαρίου 2020 συνήλθαν σε κοινή συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης και η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος με θέμα την επεξεργασία και εξέταση του ως άνω σχεδίου νόμου με την ακρόαση εξωκοινοβουλευτικών προσώπων, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β. και, μεταξύ άλλων, εκλήθη και κατέθεσε τις απόψεις του επί του σχεδίου νόμου, ο κ. Ανδρέας Ποττάκης, Συνήγορος του Πολίτη.

Σύμφωνα με το πρακτικό της συνεδρίασης¹⁸² ο Συνήγορος ξεκίνησε την τοποθέτησή του θυμίζοντας στα μέλη των Επιτροπών, ότι με την ανάθεση της διερεύνησης περιστατικών αστυνομικής αυθαιρεσίας στον Συνήγορο του Πολίτη, που έγινε με τον νόμο του 2016, η χώρα μας είχε ενταχθεί σε μια περιορισμένη ομάδα ευρωπαϊκών κρατών, με βεβαρημένο ιστορικό αστυνομικής αυθαιρεσίας. Αναφέρθηκε στην αποστολή του εθνικού μηχανισμού διερεύνησης περιστατικών αυθαιρεσίας, λέγοντας ότι ήταν πολύ κρίσιμη αρμοδιότητα και αυτό αποτυπωνόταν στην πρώτη έκθεση που είχε δημοσιευθεί ως εξωτερικός μηχανισμός πειθαρχικού ελέγχου. Επίσης, ενημέρωσε τις Επιτροπές, ότι είχαν αναπτύξει δίκτυα συνεργασίας με ομολόγους θεσμούς των κρατών μελών της Ευρώπης.

Σε ό,τι αφορούσε τις προτεινόμενες από το μηχανισμό τροποποιήσεις του νομοθετικού πλαισίου, η αρχή προέβη σε διατύπωση προτάσεων, οι οποίες βρίσκονταν στην ειδική έκθεση που δημοσιοποιήθηκε το 2018. Διευκρίνισε ότι η αρμοδιότητα της Αρχής, όπως και στις υπόλοιπες χώρες που υπήρχε ανάλογη αρμοδιότητα σε Συνήγορο του Πολίτη, δεν αντικαθιστούσε και δεν υποκαθιστούσε τον εσωτερικό πειθαρχικό έλεγχο. Ο μηχανισμός διατύπωνε γνώμη με τη μορφή παρατηρήσεων επί του εσωτερικού πορίσματος, είτε με τη μορφή αυτοτελούς πορίσματος, αλλά και οι δύο περιπτώσεις δεσμεύουν την εσωτερική πειθαρχική διαδικασία.

Συγκεκριμένα, στη δεύτερη περίπτωση εστίαζε στο άρθρο 188 του υπό συζήτηση σχεδίου νόμου με το οποίο αναθεωρείτο «*το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του μηχανισμού*» κατά τρόπο με τον οποίο η δυνατότητα για διεξαγωγή ίδιας έρευνας γινόταν πραγματική. Όριζε «*η έρευνα του Συνηγόρου του Πολίτη να διέπεται από τις*

---

¹⁸² Πρακτικό της κοινής συνεδρίασης της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης και της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος που ανακτήθηκε την 1^η Μαρτίου 2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&commission=9739559c-3495-43cc-98f7-9e892bc9b28d&pageNo=30>

ίδιες εγγυήσεις και να είναι εξοπλισμένη με τα ίδια εργαλεία έρευνας που ισχύουν και για τα εσωτερικά όργανα των σωμάτων ασφαλείας και των υπαλλήλων των καταστημάτων κράτησης» και παράλληλα, εισάγονταν και ρυθμίσεις για «τη διευκόλυνση της ειδικής αρμοδιότητας του μηχανισμού του Συνηγόρου του Πολίτη σε περιπτώσεις που θα επιλαμβάνονταν επί καταδικαστικών αποφάσεων του δικαστηρίου του Στρασβούργου».

Απευθυνόμενος στον αρμόδιο Υπουργό κατά τη συζήτηση ανέφερε ότι υπήρχε και ένας άλλος άξονας κρίσιμος και καθοριστικός για την αποτελεσματικότητα του μηχανισμού και αυτό ήταν η επάρκεια σε κατάλληλο στελεχιακό δυναμικό. Έχοντας, πλέον, την εμπειρία της αρμοδιότητας και γνωρίζοντας τον όγκο της δουλειάς που απαιτούσε, έχοντας εικόνα για τις αυξημένες απαιτήσεις που οι προτεινόμενες ρυθμίσεις του νομοσχεδίου θα επέφεραν στον μηχανισμό επανέλαβε το αίτημα της Αρχής «για περαιτέρω ενίσχυσή της με στελέχη με ειδικές γνώσεις από τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, αλλά και την κατοχύρωση της θέσης όσων στελεχών της Αρχής απασχολούνταν στον μηχανισμό με καθεστώς απόσπασης, ώστε να αρθεί η αβεβαιότητα και η ανασφάλεια, που τους διακατείχε».

ια) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη «Περί Διεθνούς Προστασίας και άλλες διατάξεις» Ν. 4636/2019

Στις 24 Οκτωβρίου 2019 ο κ. Ανδρέας Ποττάκης, Συνήγορος του Πολίτη, παρέστη στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β., διατύπωσε τις απόψεις του για το ως άνω σχέδιο νόμου και κατέθεσε υπόμνημα με αυτές. Οι παρατηρήσεις του, σύμφωνα με το Πρακτικό της συνεδρίασης και την Ετήσια Έκθεση της αρχής¹⁸³ είχαν ως ακολούθως. Διατύπωσε την άποψη ότι «το νομοσχέδιο αποτελούσε μία απόπειρα συστηματοποίησης των διατάξεων και ότι προήγαγε την ασφάλεια του δικαίου η ύπαρξη ενός ενιαίου σχεδίου νόμου με τη συμπερίληψη όλων των επιμέρους διατάξεων».

Ανέφερε ότι υπήρχαν επιφυλάξεις στο πρώτο μέρος του νομοσχεδίου σε ό,τι αφορούσε τους ορισμούς που παρέχονταν εκεί. Συγκεκριμένα, στον ορισμό «των μελών οικογένειας», το σχέδιο νόμου δεν περιελάμβανε «τα ενήλικα τέκνα που

---

¹⁸³ Πρακτικό της συνεδρίασης της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης που ανακτήθηκε την 1^η Μαρτίου 2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&commission=9739559c-3495-43cc-98f7-9e892bc9b28d&pageNo=32>

πάσχουν από πνευματική ή σωματική αναπηρία και δεν δύνανται να υποβάλουν αυτοτελώς αίτηση».

Στη συνέχεια εξέφρασε τον προβληματισμό του για το μέτρο της διοικητικής κράτησης. Αναφέρθηκε στη διατύπωση ότι οι κλειστές δομές υποδοχής οργανώνονταν κατά τα πρότυπα των Προαναχωρησιακών Κέντρων Κράτησης Αλλοδαπών, τα οποία αποτελούσαν μονάδες που ιδρύονταν με προδιαγραφές της Οδηγίας επιστροφών, υπαγόμενες στην ΕΛ.ΑΣ. και έθεσε το ερώτημα εάν η ίδρυση και η λειτουργία των κλειστών δομών υποδοχής θα διεπόταν από τις ίδιες διατάξεις. Ως προς την παράταση του χρόνου κράτησης διατύπωσε την άποψη ότι η προτεινόμενη διάταξη, έτσι όπως διατυπωνόταν στο σχέδιο νόμου *«άφηνε ανοιχτό το ενδεχόμενο διοικητικής κράτησης για 18 συν 18 μήνες, δηλαδή στο σύνολο 36 μήνες».* Ο Συνήγορος επεσήμανε ότι *«δεν ήταν σύννομη η παράκαμψη του ορίου των 18 μηνών της Οδηγίας 2008/115/EK169 και επιπλέον ανεπίτρεπτο για ένα κράτος δικαίου».*

Σε ό,τι αφορούσε τα *«ζητήματα της επέκτασης της κράτησης»* στην προτεινόμενη περίπτωση γ' του άρθρου 46, παράγραφος 2 του νομοσχεδίου όπως διατυπωνόταν η διάταξη, ανέφερε ότι *«ήταν αντίθετα προς τις πρόνοιες της σχετικής οδηγίας».* Σε ό,τι αφορούσε το άρθρο 46, παράγραφος 4, διαπίστωσε ότι υπήρχε απάλειψη διαδικαστικής εγγύησης που αφορούσε την πρόβλεψη για εισήγηση της Υπηρεσίας Ασύλου για την κράτηση προς τον οικείο αστυνομικό διευθυντή. Αυτή με τη συγκεκριμένη διάταξη μετατρεπόταν σε απλή ενημέρωση και σύμφωνα και με τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, δεν θα απαιτείτο αιτιολογία.

Για την κράτηση των ανηλίκων είπε ότι *«η πάγια θέση του Συνηγόρου του Πολίτη ήταν ότι ακόμη και ως έσχατη ανάγκη θα πρέπει να αποφεύγεται η κράτησή τους».* Σε ό,τι αφορούσε το άρθρο 51 για *«την εκπαίδευση των ανηλίκων»*, διατύπωσε προβληματισμούς, διότι φαινόταν ότι *«με τις διατυπώσεις του νομοσχεδίου περιοριζόταν το δικαίωμα σε ανηλίκους αιτούντες και ανήλικα τέκνα αιτούντων και όχι σε όλα τα ανήλικα».* Ένα επιπλέον πρόβλημα προερχόταν και από τη διατύπωση *«περί υποχρέωσης προς εκπαίδευση των αιτούντων».* Εξέφρασε την επιφύλαξη και τον προβληματισμό αν, για παράδειγμα, η μη υποχρεωτική φοίτηση στο λύκειο, δεν θα ήταν δυνατή και για ανήλικους που θα ζητούσαν άσυλο.

Για το ζήτημα της εργασίας που αναφερόταν το άρθρο 53 ανέφερε ότι υπήρχε μία αντιστροφή του πνεύματος της οικείας οδηγίας, η οποία ανέφερε *«ανώτατο όριο εντός του οποίου η πολιτεία οφείλει να παρέχει πρόσβαση σε αιτούντες άσυλο έχουν*

στην αγορά εργασίας». Ενώ η διατύπωση της σχετικής διάταξης του υπό εξέταση σχεδίου νόμου ανέφερε «ελάχιστο χρόνο διαμονής άνευ δυνατότητας εργασίας» τους 6 μήνες. Τοποθετήθηκε ότι αυτό θα δημιουργούσε και προβλήματα ως προς την ενσωμάτωση και θα διαιώνιζε το ισχύον σύστημα εξάρτησης από χρηματική ενίσχυση.

Για το τρίτο μέρος του νομοσχεδίου σε ό,τι αφορούσε τις «καινοτόμες» διατάξεις «περί μη συνεργασίας του αιτούντος», επεσήμανε ότι «η υποχρέωση συνεργασίας επιβάλλεται μόνο κατά το μέτρο που αυτό ήταν αναγκαίο και οι σχετικές κυρώσεις θα έπρεπε να ελέγχονταν από πλευράς αναλογικότητας». Ως προς τον φορέα της συνέντευξης εξέφρασε την επιφύλαξη για τον τρόπο και τον βαθμό που αυτό θα ήταν εφικτό από την Αστυνομία και τις Ένοπλες Δυνάμεις, αν και υπήρχε η σχετική διατύπωση ότι «το προσωπικό το οποίο θα ασχολείται με τις συνεντεύξεις θα έχει την κατάλληλη κατάρτιση».

Στη συνέχεια της ομιλίας του εξέφρασε προβληματισμό για την κοινοποίηση αποσπασμάτων του διατακτικού των αποφάσεών, για το ανασταλτικό αποτέλεσμα της προσφυγής, αλλά και για τα ζητήματα άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής με δικόγραφο, λέγοντας ότι - εκείνη τη χρονική στιγμή που συζητούταν το νομοσχέδιο στην Επιτροπή – υπήρχαν μόνο 47 δικηγόροι για τη νομική υποστήριξη των προσφυγόντων και ένας μόνο στα περιφερειακά γραφεία ασύλου Λέσβου, Χίου, Κω και Σάμου. Διατύπωσε την άποψη ότι «θα ήταν σοβαρό το πρόβλημα και θα μπορούσε να οδηγούσε σε περιορισμό του σχετικού δικαιώματος». Επίσης, πρότεινε να υπάρξει μια προσθήκη στο άρθρο 115 παρ. 6, «περί προσωρινής δικαστικής προστασίας σε πρώτο στάδιο στις ακυρωτικές διαφορές για την αναγνώριση προσφυγικής ιδιότητας».

ιβ) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Επείγουσες ρυθμίσεις για την υποβολή δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης και άλλες διατάξεις» Ν.4571/2018

Στις 16 Οκτωβρίου 2018 κατά τη δεύτερη συνεδρίαση της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β., διατύπωσε τις απόψεις του για το ως άνω σχέδιο νόμου ο Συνήγορος του Πολίτη, κ. Ανδρέας Ποττάκης. Σύμφωνα με το Πρακτικό της συνεδρίασης¹⁸⁴ ξεκίνησε την τοποθέτησή του λέγοντας ότι με τον ν. 4389/2016

¹⁸⁴ Πρακτικό της συνεδρίασης της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης που ανακτήθηκε την 1^η Μαρτίου 2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&fromDate=16/10/2018&toDate=16/10/2018>

ψηφίστηκε η σχετική διάταξη για την ανασύνθεση της Επιτροπής του άρθρου 3Α, σύμφωνα με την οποία προστέθηκαν δύο νέα μέλη και συγκεκριμένα ένας εκπρόσωπος και ένας σύμβουλος από το Συμβούλιο της Επικρατείας και τον Συνήγορο του Πολίτη. Είπε ότι στην αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου για τη συγκεκριμένη διάταξη αναφερόταν, ότι η επιλογή των προσώπων γινόταν, γιατί *«έχουν αυξημένο κύρος και είναι απολύτως ανεξάρτητα από οποιαδήποτε πολιτική επιρροή, καθιστώντας την ήδη καταξιωμένη σύνθεση της Επιτροπής ακόμα περισσότερο αξιόπιστη ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία της»*.

Το ως άνω σχέδιο νόμου δύομισι χρόνια μετά έφερε μια νέα πρόταση για ανασύνθεση της Επιτροπής στην οποία δεν περιλαμβανόταν ο Συνήγορος του Πολίτη. Διατύπωσε την άποψη ότι ο λόγος για τον οποίο είχε επιλεγεί ο Συνήγορος του Πολίτη τότε, είχε να κάνει με τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του, στο πλαίσιο των οποίων ήταν να μεριμνά για την προάσπιση των δικαιωμάτων όλων των ελεγχόμενων πολιτών και, προφανώς, είχε να εισφέρει στην προστασία των δικαιωμάτων των υπόχρεων πολιτών σε δήλωση «Πόθεν έσχες». Ο Συνήγορος του Πολίτη με τη συμμετοχή του στην Επιτροπή του «Πόθεν έσχες» δεν είχε ρόλο προς την εξέταση, την αξιολόγηση και τη διερεύνηση των δηλώσεων του «Πόθεν έσχες», αλλά είχε να κάνει με τον θεσμικό του ρόλο ως θεσμός της Πολιτείας για την προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών όλων των πολιτών.

Συγκεκριμένα, τοποθετήθηκε λέγοντας ότι υπήρχε εξορθολογισμός του εύρους των υπόχρεων πολιτών σε δήλωση «Πόθεν έσχες», διότι υπήρχαν περιπτώσεις που δεν είχαν προβλεφθεί σε προηγούμενες νομοθετικές τροποποιήσεις του σχετικού νόμου και με το υπό συζήτηση σχέδιο νόμου συμπεριλαμβάνονταν και εκείνες. Επίσης, στο πλαίσιο του εξορθολογισμού των υπόχρεων υπήρχε μια πολύ θετική διάταξη για τον περιορισμό των υπόχρεων σε δήλωση «Πόθεν έσχες» σε ό,τι αφορούσε τις σχολικές Επιτροπές των Δήμων, διότι θα υποχρέωνε μόνο τους Προέδρους και τους διαχειριστές των τραπεζικών λογαριασμών, των σχολικών επιτροπών σε υποβολή δήλωσης «Πόθεν έσχες», και όχι όλα τα μέλη των σχολικών Επιτροπών, δηλαδή γονείς και κηδεμόνες.

Διατύπωσε, επίσης, την άποψη ότι σε θετική κατεύθυνση ήταν και η διεύρυνση του πεδίου υπόχρεων προς δήλωση «Πόθεν έσχες» συμπεριλαμβάνοντας και όσους έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης. Γινόταν, όμως με το σχέδιο νόμου και η ένταξη, σε υπόχρεους σε δήλωση «Πόθεν έσχες», των ζευγαριών που βρίσκονταν σε διάσταση και όπως είπε αυτή η ρύθμιση, θα δημιουργούσε

προβλήματα στις προσωπικές σχέσεις των ζευγαριών που πραγματικά βρίσκονται σε διάσταση, αν και δεν ήταν στην πρόθεση του νομοθέτη. Θεώρησε ότι η προτεινόμενη ρύθμιση που ερχόταν από την πλευρά του νομοθέτη για να αντιμετωπίσει μάλλον το ενδεχόμενο εικονικής διάστασης, υπερέβαινε τον σκοπό της. Πρότεινε, αν η συγκεκριμένη ρύθμιση υπερψηφιζόταν να εξεταζόταν και η συνάφεια της με άλλες ρυθμίσεις που υπήρχαν στο Δίκαιο και κυρίως, ρυθμίσεις του Φορολογικού Δικαίου, αλλά και του Ασφαλιστικού και Προνοιακού, οι οποίες εξομοίωναν τρόπο τινά την κατάσταση του διαζυγίου με τη διάσταση.

ιγ) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2000/43/EK περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής, της Οδηγίας 2000/78/EK για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία και της Οδηγίας 2014/54/EE περί μέτρων που διευκολύνουν την άσκηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, II) λήψη αναγκαίων μέτρων συμμόρφωσης με τα αρ. 22, 23, 30, 31 παρ. 1, 32 και 34 του Κανονισμού 596/2014 για την κατάχρηση της αγοράς και την κατάργηση της Οδηγίας 2003/6/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και των οδηγιών της Επιτροπής 2003/124/EK, 2003/125/EK και 2004/72/EK και ενσωμάτωση της Οδηγίας 2014/57/EE περί ποινικών κυρώσεων για την κατάχρηση αγοράς και της εκτελεστικής Οδηγίας 2015/2392, III) ενσωμάτωση της Οδηγίας 2014/62 σχετικά με την προστασία του ευρώ και άλλων νομισμάτων από την παραχάραξη και την κιβδηλεία μέσω του ποινικού δικαίου, και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2000/383/ΔΕΥ του Συμβουλίου και IV) Σύσταση Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας στα σώματα ασφαλείας και τους υπαλλήλους των καταστημάτων κράτησης» Ν. 4443/2016

Στις 16 Νοεμβρίου 2016 συνήλθε σε συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, με θέμα ημερήσιας διάταξης τη συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του ως άνω σχεδίου νόμου με τη 2^η Συνεδρίαση και την ακρόαση εξωκοινοβουλευτικών προσώπων, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β., όπου προσήλθε και εξέθεσε τις απόψεις του επί του σχεδίου νόμου, μεταξύ άλλων και ο κ. Ανδρέας Ποττάκης που τοποθετήθηκε στους δύο άξονες του νομοσχεδίου που αφορούσαν στον Συνήγορο του Πολίτη. Συγκεκριμένα, για την «ενσωμάτωση των Οδηγιών που αφορούσαν στην ίση μεταχείριση και τον

ορισμό του Συνηγόρου του Πολίτη ως εθνικού μηχανισμού για την αυθαιρεσία των σωμάτων ασφαλείας και την αντιμετώπιση φαινομένων αυθαιρεσίας των σωμάτων ασφαλείας και των σωφρονιστικών υπαλλήλων».

Σύμφωνα με το πρακτικό της συνεδρίασης¹⁸⁵ τοποθετήθηκε για την ίση μεταχείριση, αναφέροντας ότι «η Επιτροπή του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας του Συμβουλίου της Ευρώπης επεσήμαναν ότι ο Συνήγορος του Πολίτη ήταν το ενδεδειγμένο όργανο ως το μόνο ανεξάρτητο Σώμα να αναλάβει αυτή την αρμοδιότητα στον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα».

Σε ό,τι αφορούσε τις συγκεκριμένες διατάξεις του νομοσχεδίου, επεσήμανε ότι στο άρθρο 15 θα ήταν σκόπιμο να συμπεριλαμβανόταν και η αναφορά στις Αρχές, γιατί γινόταν αναφορά μόνο στις υπηρεσίες και, επιπλέον, πρότεινε να γινόταν μια διευκρίνιση, ότι επρόκειτο για τις συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές και να γινόταν παράλληλη αναφορά στην ανάγκη συνεργασίας, όχι μόνο των υπηρεσιών που αναφέρονται στο άρθρο 15, αλλά και των Ανεξαρτήτων Αρχών.

Για την «απαίτηση ειδικώς αιτιολογημένης απόκλισης» σε περιπτώσεις που αφορούσαν διαφορετική μεταχείριση λόγω ιθαγένειας, πρότεινε: «να γίνει ειδική μνεία στο ειδικό καθεστώς των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο, αλλά και στα αυξημένα δικαιώματα, που διέπουν το καθεστώς των επί μακρόν διαμενοντών αλλοδαπών τρίτων χωρών». Σχετικά με την υποχρέωση της Διοίκησης να αιτιολογεί επαρκώς, και σύμφωνα με τις αυστηρές προϋποθέσεις του νόμου, τυχόν δικαιολογημένη διαφορετική μεταχείριση, ο κ. Ποττάκης μετέφερε την εμπειρία του Συνηγόρου του Πολίτη, ότι συχνά οι ηλικιακές διακρίσεις θεωρούνταν σχεδόν αυτονόητες και δεν έχρηζαν αιτιολόγησης.

Επίσης, επεσήμανε ότι «στη συγκεκριμένη νομοθετική πρωτοβουλία όσον αφορούσε στην οριζόντια επέκταση των πεδίων εφαρμογής της Οδηγίας 78/2000, δεν υπήρχε μια ενιαία αντιστοίχιση της παρεχόμενης προστασίας για όλους τους λόγους διάκρισης». Και έδωσε το παράδειγμα, για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω αναπηρίας, θρησκείας, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή

---

¹⁸⁵ Πρακτικό της συνεδρίασης της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης που ανακτήθηκε στις 14/3/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&fromDate=16/11/2016&toDate=16/11/2016>

χαρακτηριστικών φύλου στην απασχόληση ότι αποτελούσε σημαντικό πεδίο το οποίο έχρηζε προστασίας και αντιμετωπιζόταν με το νομοσχέδιο. Τόνισε, ότι η εστίαση μόνο σε αυτό το πεδίο υποβάθμιζε μια σειρά άλλων εμποδίων, όπως για παράδειγμα εκείνο της εκπαίδευσης και διατηρούσε το έλλειμμα μιας ολιστικής προσέγγισης των διακρίσεων σε εκκρεμότητα. Διατύπωσε την άποψη να διευρυνόταν το πεδίο των διακρίσεων στο συγκεκριμένο νομοσχέδιο και να συμπεριλαμβάνονταν και διακρίσεις που ενέπιπταν στο πεδίο ελέγχου ομόλογων θεσμών, πολιτικές πεποιθήσεις γενετήσια χαρακτηριστικά, με εμφάνιση, με τόπο διαμονής κ.ο.κ..

Στη συνέχεια της τοποθέτησής του αναφέρθηκε στην αυθαιρεσία των Σωμάτων Ασφαλείας και των Σωφρονιστικών Υπαλλήλων, διότι ο Συνήγορος του Πολίτη καθίστατο εθνικός μηχανισμός διερεύνησης περιστατικών αυθαιρεσίας για τα Σώματα Ασφαλείας και τους Υπαλλήλους των Καταστημάτων Κράτησης. Τόνισε, ότι *«η συγκεκριμένη ρύθμιση γινόταν μετά από πολλά χρόνια που είχε επισημανθεί και ξεκαθαριστεί από το ευρωπαϊκό δικαστήριο των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ότι υπήρχε ζήτημα σε ό,τι αφορούσε τον πειθαρχικό έλεγχο των σωμάτων ασφαλείας, αλλά και των σωφρονιστικών υπαλλήλων και σύμφωνα με στατιστική αποτίμηση φαινόταν ότι δεν ήταν επαρκής ο έλεγχος, με τον τρόπο που γινόταν από τις Υπηρεσίες Εσωτερικών Υποθέσεων των Σωμάτων αυτών»*.

Διατύπωσε θετική άποψη για τις συγκεκριμένες διατάξεις του σχεδίου νόμου και πρότεινε μία προσθήκη στην παράγραφο 3 του συγκεκριμένου άρθρου, με την οποία θα δινόταν η δυνατότητα στο Συνήγορο του Πολίτη με σχετική απόφασή του να ρυθμίζει τη διαδικασία που θα έπρεπε να ακολουθεί για τη νέα του αρμοδιότητα καθώς και να του έδινε το περιθώριο να συγκροτηθεί στελεχιακά, για να μπορέσει η Αρχή να είναι έτοιμη να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της.

ιδ) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης «Ρυθμίσεις για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, την οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών οργάνων και λοιπές διατάξεις» Ν. 4320/2015

Στις 10 Μαρτίου 2015 συνήλθαν σε κοινή συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων, η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης και η Διαρκής Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων με θέμα ημερήσιας διάταξης την συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του ως άνω σχεδίου νόμου και σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β., μεταξύ άλλων, προσήλθε η κυρία Καλλιόπη Σπανού, Συνήγορος του Πολίτη. Σύμφωνα με το Πρακτικό της κοινής

συνεδρίασης και την Ετήσια Έκθεση της Αρχής για το έτος 2015¹⁸⁶ διατύπωσε τις απόψεις της ως ακολούθως.

Κατ' αρχήν σε σχέση με *«τη λήψη άμεσων μέτρων αντιμετώπισης της ανθρωπιστικής κρίσης»* διατύπωσε θετική άποψη, λέγοντας ότι ο Συνήγορος του Πολίτη είχε αντιμετωπίσει αναφορές πολιτών με πολλά από τα ζητήματα τα οποία έθετε το νομοσχέδιο. Στόχος του νομοσχεδίου ήταν *«η άμεση στήριξη των ευπαθών ομάδων που κινδύνευαν να χάσουν την πρόσβαση σε βασικά αγαθά»*, όπως η στέγη, η σίτιση και η ηλεκτρική ενέργεια. Σχετικά με τον όρο της *«ακραίας φτώχειας»* είπε ότι αν και υπήρχε επιστημονικός ορισμός, θα έπρεπε να προσδιοριστεί και στο νομοσχέδιο όπου θα αναφέρονταν οι ρυθμίσεις του και οι ειδικότερες προϋποθέσεις των παροχών, ώστε να υπήρχε το ακριβές πλαίσιο εντός του οποίου θα εξειδικεύονταν τα κριτήρια και θα προσδιορίζονταν τα πρόσωπα που θα εμπίπτουν στον ορισμό της ακραίας φτώχειας. Πρότεινε *«να αξιοποιηθεί για την εφαρμογή αυτών των μέτρων, ο μηχανισμός παροχής του κοινωνικού μερίσματος με ηλεκτρονική υποβολή των αιτημάτων και η αξιοποίηση των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών»*, γιατί δεν είχαν όλοι τη δυνατότητα πρόσβασης σε ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Για το πρώτο άρθρο που αφορούσε στη *«δωρεάν επανασύνδεση της παροχής ηλεκτρικού ρεύματος»*, πρότεινε *«οι ληξιπρόθεσμες οφειλές που ρυθμίζονταν να ενταχθούν στο κοινωνικό τιμολόγιο αναδρομικά»*. Ο Συνήγορος του Πολίτη μάλιστα είχε, ήδη, προτείνει ως τρόπο ρύθμισης ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τη Δ.Ε.Η., τη διαγραφή των προσαυξήσεων. Για το δεύτερο άρθρο, που αφορούσε στον αριθμό των αποδεκτών των ρυθμίσεων, εξέφρασε την απορία ως προς το πώς θα αντιμετωπιζόταν η απόκλιση (προς τα πάνω ή προς τα κάτω), διότι κατανοούσε ότι ήταν δύσκολο να προσδιοριστεί ο ακριβής αριθμός. Επίσης, για το ίδιο άρθρο, ανέφερε ότι προέκυπτε ζήτημα η προϋπόθεση *«να μην έχουν δυνατότητα στέγασης σε ιδιόκτητο ακίνητο εντός του Δήμου της κύριας κατοικίας»*. Η έννοια του Δήμου ίσως δεν ήταν κατάλληλη για μεγάλα πολεοδομικά συγκροτήματα, όπως η περιοχή της Αθήνας.

Διατύπωσε την άποψη ότι *«ίσως θα έπρεπε να ληφθεί μέριμνα για τις περιπτώσεις παραχώρησης στέγης και φιλοξενίας, δωρεάν»*. Η παροχή αυτή αφορούσε

---

¹⁸⁶ Σύμφωνα με το Πρακτικό της κοινής συνεδρίασης το οποίο ανακτήθηκε στις 2/3/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&fromDate=10/03/2015&toDate=10/03/2015> και σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη για το έτος 2015 <https://old.synigoros.gr/resources/docs/ee2015-17-nomoth-protaseis.pdf>

και τις νέες μισθώσεις ή ανανεώσεις μισθώσεων και υπήρχε ένα ζήτημα το τι θα γινόταν για τις υπάρχουσες μισθώσεις και αν θα έπρεπε να αλλάξουν για να μπορέσει να τύχουν αυτών των ευεργετημάτων οι ενδιαφερόμενοι. Το επόμενο θέμα που έθεσε ήταν «η φορολογική ενημερότητα των εκμισθωτών». Έπρεπε να διευκρινιστεί πρώτα απ' όλα, το συμφωνητικό μίσθωσης που θα δηλωνόταν στη ΔΟΥ, η διαδικασία δήλωσης και αποδοχής, αλλά και στην περίπτωση που ο εκμισθωτής δεν θα ήταν φορολογικά ενήμερος, αν ο μισθωτής θα αποκλειόταν από το επίδομα ή θα έπρεπε να έβρισκε άλλο σπίτι. Ζήτησε να ρυθμιστούν αυτά τα ζητήματα.

Σε ότι αφορούσε το άρθρο 5, είπε ότι «υπήρχε μία ασάφεια στη διατύπωση για το πόσο οι επιδοτήσεις θα μπορούσαν να συμψηφίζονταν με βεβαιωμένες και ρυθμισμένες οφειλές προς το δημόσιο και τους ασφαλιστικούς οργανισμούς» και ζήτησε μία διευκρίνιση για το αν αφορούσε στον εκμισθωτή ή τον μισθωτή. Είπε ότι «αν θα ίσχυε ο συμψηφισμός, ο εκμισθωτής δεν θα είχε το κίνητρο να νοικιάσει ακίνητο ευεργετούμενο αυτών των διατάξεων και θα ήταν ένα αντικίνητρο».

Όσον αφορούσε στο άρθρο 3, για τους δικαιούχους που δεν υποχρεούνταν σε υποβολή δηλώσεως εισοδήματος είπε ότι θα έπρεπε να δουν ποιοι ήταν αυτοί οι υπόχρεοι και ότι ο έλεγχος μέσω φορολογικής δήλωσης ήταν ο πιο ενδεδειγμένος τρόπος, παρά η υποβολή της υπεύθυνης δήλωσης για το σύνολο των εισοδημάτων, αρκεί οι ρυθμίσεις αυτές να μην ενεργοποιούνταν πριν την υποβολή των φορολογικών δηλώσεων και επομένως να μην αναφέρονταν σε εισοδήματα ενός και δύο ετών πριν, γιατί έτσι υπήρχε ο κίνδυνος να υπήρχαν άνεργοι που πριν από δύο χρόνια είχαν εισόδημα και να αποκλείονταν από τις παροχές.

ιε) Συζήτηση για το σχέδιο νόμου Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης «Σύγχρονες διατάξεις για την ελληνική ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών και άλλες ρυθμίσεις» Ν. 3838/2010

Στις 3 Μαρτίου 2010 κατά τη δεύτερη συνεδρίαση της Επιτροπής για το ως άνω σχέδιο νόμου προσήλθε και διατύπωσε τις απόψεις του, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κ.τ.Β., μεταξύ άλλων, ο κ. Γεώργιος Καμίνης, Συνήγορος του Πολίτη. Σύμφωνα με το Πρακτικό της συνεδρίασης¹⁸⁷ ξεκίνησε την τοποθέτησή του λέγοντας

¹⁸⁷ Το πρακτικό της συνεδρίασης της 3^{ης} Μαρτίου του έτους 2002 δεν υπήρχε αναρτημένο στην ιστοσελίδα της Βουλής. Βρίσκεται στο έντυπο αρχείο και συγκεκριμένα «Βουλή των Ελλήνων, Περίοδος ΙΓ' (2009-2012), Πρακτικά και Εκθέσεις της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, 8^{ος} τόμος Α', Σύνοδος Α', σελ. 1323επ.

ότι ο Συνήγορος του Πολίτη είχε κατ' επανάληψη ασχοληθεί με θέματα απονομής ιθαγένειας, από το 1998 που άρχισε να λειτουργεί. Η Αρχή είχε τονίσει και εξακολουθούσε να επισημαίνει ότι η διαδικασία απονομής ιθαγένειας από δικαιοκρατική άποψη έπασχε σε δύο τομείς.

Ο πρώτος ήταν ότι δεν υπήρχε καμία προθεσμία που να έθετε χρονικά όρια στη διαδικασία με αποτέλεσμα ότι υπήρχαν διαδικασίες σε εκκρεμότητα επί σειρά ετών. Κατά δεύτερο λόγο ήταν η μοναδική πράξη που με ρητή διάταξη ξέφευγε μιας θεμελιώδους αρχής του κράτους δικαίου, η οποία επέβαλλε δυσμενείς πράξεις για τον διοικούμενο χωρίς να αιτιολογούνται. Αυτό δεν ήταν μία ελληνική αποκλειστικότητα. Υπήρχε και σε άλλες έννομες τάξεις το ανατιολόγητο στον ευρωπαϊκό χώρο. Και ανέφερε ότι από μια πρόχειρη έρευνα που έκανε, έτεινε να εξαφανιστεί το ανατιολόγητο όσο και η έλλειψη χρονικής προθεσμίας. Η χορήγηση της ιθαγένειας, ανέφερε, ότι αποτελούσε κυριαρχική πράξη, αλλά σε σχέση με τις διεθνείς σχέσεις της χώρας, δηλαδή κυριαρχική πράξη ως προς την εξωτερική κυριαρχία.

Δεν υπήρχαν οι κανόνες του διεθνούς δημοσίου δικαίου, οι οποίοι υπαγόρευαν το πώς χορηγείτο ή το πώς αφαιρείτο η ιθαγένεια. Υπήρχε η σύμβαση περί ιθαγένειας, αλλά εξαρτιόταν, πως το κάθε κράτος θα την ενσωμάτωνε στην έννομη τάξη του. Σε ό,τι αφορούσε το εσωτερικό δίκαιο, η απονομή της ιθαγένειας ή η αφαίρεσή της, όπως ανέφερε, ήταν μια πράξη, η οποία χορηγείτο σε καθεστώς διακριτικής ευχέρειας, αλλά θα έπρεπε να υπακούει σε θεμελιώδεις αρχές του κράτους δικαίου. Διευκρίνισε ότι δεν θα μιλούσε ως προς τη σκοπιμότητα του νομοσχεδίου αλλά κατά βάση σε θέματα νομιμότητας και επεσήμανε ότι στο βαθμό που υπήρχαν αλλοδαποί, οι οποίοι αποδεδειγμένα είχαν συνάψει δεσμούς μόνιμους με την κοινωνία, το πνεύμα του άρθρου 5, παρ. 1, του Συντ. ήταν αυτοί οι άνθρωποι να οδηγούνταν σε πλήρη ενσωμάτωση και να τους παρεχόταν η ευκαιρία πλήρους συμμετοχής στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας.

Για το δεύτερο θέμα που αφορούσε στην ψήφο για τις δημοτικές εκλογές, είπε ότι αυτό ήταν ένα θέμα στο οποίο υπήρχαν ειδικές αναφορές και από τον τότε Εισηγητή της Πλειοψηφίας στην Αναθεώρηση του 2001 και από άλλες πτέρυγες της Βουλής και από μια συστηματική ερμηνεία του Συντ. Το άρθρο 51, που αναφερόταν στο δικαίωμα ψήφου στις βουλευτικές εκλογές, ανέφερε αρχή της λαϊκής κυριαρχίας, για πολίτες.

Το άρθρο 102, παρ. 2, του Συντ., που αφορούσε στις εκλογές των οργάνων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν αναφερόταν σε όλους τους πολίτες. Ο συντακτικός

και αναθεωρητικός νομοθέτης το είχε υπόψη του, ότι κάποια στιγμή θα ψηφίζουν και οι κοινοτικοί αλλοδαποί. Διατύπωσε την άποψη ότι η επέκταση που έκανε το νομοσχέδιο και στους μη κοινοτικούς αλλοδαπούς, είχε τα επιχειρήματά της. Και ότι θα έπρεπε πολύ σοβαρά να σκεφτούν ποια ήταν τα μέσα εκείνα που παρείχε το Συντ. προκειμένου να ενισχυόταν η κοινωνική συνοχή στη χώρα μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η παρούσα εργασία ασχολήθηκε με το χρονικό διάστημα 2000 - 2023, από την αρχή της Ι΄ Βουλευτικής Περιόδου (20/04/2000 - 10/02/2004) μέχρι και το τέλος της ΙΗ΄ Βουλευτικής Περιόδου (17/07/2019 - 22/04/2023).

Σύμφωνα με τις Εκθέσεις της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, τα Πρακτικά των συνεδριάσεων και τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στα σχετικά κεφάλαια της μελέτης, το ΑΣΕΠ έχει κληθεί στην Επιτροπή εμφανώς λιγότερες φορές από αυτές του Συνηγόρου του Πολίτη, διότι η δεύτερη Ανεξάρτητη Αρχή είναι σαφώς επιφορτισμένη με θέματα¹⁸⁸ που αποτελούν αντικείμενο περισσότερων Υπουργείων και άρα, διατυπώνει γνώμη σε πλήθος νομοσχεδίων. Συγκεκριμένα, από τον Συνήγορο του Πολίτη¹⁸⁹, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1, εδ. α. του ν.3094/2003 ελέγχονται θέματα των υπηρεσιών: «α) του Δημοσίου, β) των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού, γ) των λοιπών Ν.Π.Δ.Δ., δ) των κρατικών Ν.Π.Ι.Δ., των δημοσίων επιχειρήσεων, των επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιχειρήσεων των οποίων τη διοίκηση ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ως μέτοχος».

4.1 Συμπεράσματα

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να παρατηρήσουμε μέσα από την ερευνά μας αν λήφθηκαν υπόψη οι προτάσεις των φορέων και οι αντιρρήσεις τους στη Διαρκή Επιτροπή και αν αυτές μεταφέρθηκαν στις νομοθετικές διατάξεις οι οποίες αφορούσαν στα αντικείμενα για τα οποία κλήθηκαν να διαφωτίσουν τα μέλη της Επιτροπής.

Συγκεκριμένα, η ερευνητική διαδικασία, από την οποία προέκυψαν τα συμπεράσματά μας, στηρίχθηκε στη μελέτη των πρακτικών των συνεδριάσεων, των συνεντεύξεων που μας παραχωρήθηκαν από τους εκπροσώπους των δύο

---

¹⁸⁸ Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (10/0120/2023) ο Συνήγορος του Πολίτη, Δρ. Ανδρέας Ποττάκης «Είναι έντονη η παρουσία του Συνηγόρου στη συγκεκριμένη Διαρκή Επιτροπή γιατί η Κυβέρνηση έχει πόσα χαρτοφυλάκια και ο Συνήγορος καλύπτει όλο το κυβερνητικό φάσμα, την Τοπική Αυτοδιοίκηση α΄ και β΄ βαθμού και όλο τον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα».

¹⁸⁹ Τζέμος Βασίλης, «Διοικητικό δίκαιο και δημόσιες επιχειρήσεις», σε Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου, τεύχος 6, έτος 2006, Εκδόσεις Σάκκουλας Αθήνα-Θεσσαλονίκη.

Ανεξαρτήτων Αρχών και των ερωτήσεων που απευθύναμε στους Βουλευτές/Μέλη της Επιτροπής.

Οι περιορισμοί που προέκυψαν στην παρούσα εργασία είναι ότι κατά τη διάρκεια της έρευνας πρώτον, δυστυχώς, δε λάβαμε κάποια απάντηση από Βουλευτές/Μέλη της Επιτροπής που ανήκουν στις κοινοβουλευτικές ομάδες του Κ.Κ.Ε, της Ελληνικής Λύσης – Κυριάκος Βελόπουλος και του ΜέΡΑ25 και η απουσία της γνώμης τους αποτελεί έλλειμμα στη μελέτη. Δεύτερον, ότι δεν υπάρχει στη Βουλή ευρητηρίαση για το αρχείο των πρακτικών των συνεδριάσεων των Επιτροπών που βρίσκονται μόνο σε έντυπη μορφή. Το ηλεκτρονικό αρχείο της Διεύθυνσης Διαρκών Επιτροπών της Βουλής ξεκίνησε από τη Β΄ Σύνοδο της Ι΄ Βουλευτικής Περιόδου και δεν ήταν εφικτό να βρεθούν στοιχεία για την προηγούμενη περίοδο. Συνεπώς, παραθέσαμε μόνο τις παρουσίες των εκπροσώπων των δύο Ανεξαρτήτων Αρχών όπως προέκυψαν από τις Εκθέσεις της Επιτροπής που βρίσκονται στο ηλεκτρονικό αρχείο.

Τα δύο ερωτήματα που θέσαμε προς διερεύνηση με δεδομένο τον σκοπό της μελέτης ήταν τα ακόλουθα:

α) Η διαδικασία της ακρόασης των εκπροσώπων δύο Ανεξαρτήτων Αρχών, του Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) και του Συνηγόρου του Πολίτη, στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης είναι ουσιώδης και επωφελής;

β) Έγιναν δεκτές και ενσωματώθηκαν στα κείμενα των σχεδίων νόμων οι απόψεις που εξέφρασαν και οι παρατηρήσεις τους για τις υπό επεξεργασία και εξέταση νομοθετικές διατάξεις;

Σχετικά με το πρώτο (α) ερώτημα:

Σύμφωνα με την έρευνα των πρωτογενών πηγών, τις συνεντεύξεις που παραχωρήθηκαν από τον Πρόεδρο του ΑΣΕΠ (Παράρτημα Ι) και τον Συνήγορο του Πολίτη (Παράρτημα ΙΙ), καθώς και από τις απαντήσεις των Βουλευτών/Μελών στο ερωτηματολόγιο (Παράρτημα ΙΙΙ) που τους εστάλη, συμπεραίνουμε ότι η διαδικασία της ακρόασης εξωκοινοβουλευτικών προσώπων είναι επωφελής και ουσιώδης¹⁹⁰ για τους Βουλευτές/Μέλη της Επιτροπής. Συγκεκριμένα λάβαμε θετικές απαντήσεις στο σύνολό τους.

---

¹⁹⁰ Στην σχετική ερώτηση όλοι οι Βουλευτές/Μέλη της Επιτροπής απάντησαν θετικά.

«Ναι», κρίνεται επωφελής και ουσιώδης η συγκεκριμένη διαδικασία¹⁹¹.

«Σε κάθε περίπτωση έχουν θετική συμβολή στις συζητήσεις της επιτροπής, πέρα από κάποιες συντεχνιακές θέσεις που μπορεί να εκφραστούν όταν τα θέματα άπτονται της ίδιας της λειτουργίας τους»¹⁹².

«Είναι ξεκάθαρο μετά τη διαχρονική παρουσία των εκπροσώπων, τόσο του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ), όσο και του Συνηγόρου του Πολίτη, στις συζητήσεις της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, που αφορούσαν στην επεξεργασία και εξέταση των νομοσχεδίων για τα οποία κλήθηκαν να διατυπώσουν τη γνώμη τους, ότι αυτό συνέβαλε μόνο θετικά στο τελικό αποτέλεσμα. Η εμπειρία των παραπάνω στελεχών, σε συνδυασμό με τις γνώσεις και την κατάρτισή τους, προσέφεραν σε πολύ μεγάλο βαθμό, στην υποβολή του κοινοβουλευτικού έργου και την ενίσχυση της καλής νομοθέτησης»¹⁹³.

«Η γνώση και η εμπειρία στελεχών και εκπροσώπων του ΑΣΕΠ είναι πάντοτε χρήσιμη και αναγκαία και πρέπει να λαμβάνεται πάντα σοβαρά υπόψη για καλύτερο αποτέλεσμα»¹⁹⁴.

«Η συμμετοχή των ανεξαρτήτων αρχών στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες πάντοτε βοηθά, με δεδομένο ότι εκφράζουν αποκομματικοποιημένες θέσεις, οι οποίες πηγάζουν από την καθημερινή διαχειριστική εμπειρία τους»¹⁹⁵.

«Αναμφισβήτητα, οι ακροάσεις των εκπροσώπων τόσο του ΑΣΕΠ όσο και του Συνηγόρου του Πολίτη στα νομοσχέδια τα οποία συζητούνται στην Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, είναι όχι απλά ουσιώδεις και χρήσιμες αλλά και επιβεβλημένες. Οι κρίσιμες και αντικειμενικές παρατηρήσεις των εκπροσώπων των δύο αυτών Ανεξάρτητων Αρχών, κατά τη διαδικασία της ακρόασης των φορέων, αποτελούν εχέγγυο για την τήρηση της νομιμότητας, της αξιοκρατίας και της προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών σε κάθε νομοθετική πρωτοβουλία

---

¹⁹¹ Σύμφωνα με τη γνώμη του Βουλευτή της Αντιπολίτευσης, κ. Γεώργιου Καμίνη και πρώην Συνηγόρου του Πολίτη, όπως διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο (09/01/2023), καθώς και τη γνώμη της Βουλευτού της συμπολίτευσης, κυρίας Διονυσίας – Θεοδώρας Αυγερινοπούλου, όπως διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο (02/01/2023).

¹⁹² Σύμφωνα με τη γνώμη του Βουλευτή της συμπολίτευσης, κ. Θεοχάρη Θεοχάρη, όπως διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο (10/01/2023)

¹⁹³ Σύμφωνα με τη γνώμη του Βουλευτή της συμπολίτευσης, κ. Δημητρίου Κούβελα, όπως διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο (18/01/2023).

¹⁹⁴ Σύμφωνα με τη γνώμη του Βουλευτή της συμπολίτευσης, κ. Ιωάννη Λαμπρόπουλου, όπως διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο (28/12/2022).

¹⁹⁵ Σύμφωνα με τη γνώμη της Βουλευτού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, κυρίας Κυριακής Μάλαμα, όπως διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο (09/01/2023).

της εκάστοτε Κυβέρνησης που εισάγεται προς επεξεργασία στην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή»¹⁹⁶.

«Συνήθως έχουν τεκμηριωμένη άποψη, αποστέλλουν γραπτό υπόμνημα με τις απόψεις τους, οι οποίες είναι τεκμηριωμένες»¹⁹⁷.

Προκύπτει, όμως, από την άλλη μεριά, αυτή των καλούμενων Αρχών ότι υπάρχουν κάποιες δυσχέρειες κατά τη συνεδρίαση της ακρόασης εξωκοινοβουλευτικών προσώπων. Συγκεκριμένα:

Κατά την άποψη του Προέδρου του ΑΣΕΠ και του Συνηγούρου του Πολίτη ο χρόνος που τους διατίθεται δεν επαρκεί να αναπτύξουν διεξοδικά τις απόψεις τους είναι πάρα πολύ λίγος, ασφυκτικός στις περισσότερες περιπτώσεις και χρειάζονται περισσότερο χρόνο¹⁹⁸.

Προκύπτει, από τις ίδιες πηγές¹⁹⁹ ότι ο αριθμός των εκπροσώπων των φορέων που καλούνται στις συνεδριάσεις από την Επιτροπή κάποιες φορές ίσως είναι λίγο μεγαλύτερος. Έχουν, επίσης, διαφορετική ιδιότητα, γιατί καλούνται και οι θεσμικοί φορείς και οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών, γεγονός που δεν βοηθάει σε μία επωφελή και ουσιώδη συζήτηση²⁰⁰ στη διαδικασία της ακρόασης των

¹⁹⁶ Σύμφωνα με τη γνώμη της Βουλευτού της Συμπολίτευσης και Αντιπροέδρου της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, κυρίας Άννας Μάνη-Παπαδημητρίου, όπως διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο (21/12/2022).

¹⁹⁷ Σύμφωνα με τη γνώμη του Βουλευτή της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, κ. Θεόφιλου Ξανθόπουλου, όπως διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο (21/12/2022).

¹⁹⁸ Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (14/12/2022) ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, Δρ. Αθ. Παπαϊωάννου «Θα σας μιλήσω περισσότερο ως πρόην Γενικός Γραμματέας της Βουλής και λιγότερο ως Πρόεδρος του ΑΣΕΠ. Η απάντηση είναι όχι. Σε μεγάλο βαθμό όχι. Υπάρχει η τάση τα κόμματα να καλούν πολλούς φορείς για ένα θέμα και ο χρόνος είναι κάποια λεπτά της ώρας, οι ερωτήσεις των Βουλευτών είναι κι αυτές αρκετές αν πούμε ότι έχει 57-58 μέλη η κάθε Διαρκής Επιτροπή και όλα αυτά μέσα στη διάρκεια μίας συνεδρίασης, άρα ο διάλογος δεν είναι ουσιαστικός» και σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (10/01/2023) ο Συνηγός του Πολίτη, Δρ. Ανδρέας Ποττάκης «Ο χρόνος είναι ασφυκτικός. Δεν είναι αρκετός ο χρόνος σε πολλές περιπτώσεις. (...) Σε τρία λεπτά λες τις επικεφαλίδες (...)πιστεύω ότι χρειαζόμαστε περισσότερο χρόνο στις συνεδριάσεις της Επιτροπής και ποιοτικά αυτό θα διευκόλυνε και τη Βουλή».

¹⁹⁹ Τα Πρακτικά των συνεδριάσεων της Επιτροπής, τις Εκθέσεις των συνεδριάσεων της Επιτροπής και τις συνεντεύξεις: Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, Δρ. Αθ. Παπαϊωάννου (14/12/2022) και Συνηγός του Πολίτη Δρ. Ανδρέα Ποττάκη (10/01/2023).

²⁰⁰ Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (14/12/2022) ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, Δρ. Αθ. Παπαϊωάννου «...Και, ιδιαίτερα, όταν πρόκειται για φορείς που εκπροσωπούν με την πολιτική έννοια του όρου οργανωμένα συμφέροντα, εργαζομένους, εργοδοτικούς φορείς είναι λίγο παράλληλοι μονόλογοι» και σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (10/01/2023) ο Συνηγός του Πολίτη, Δρ. Ανδρέας Ποττάκης «Η λογική του να καλούν όσους περισσότερους φορείς δεν εξυπηρετεί την εμβάθυνση σε ζητήματα ενδιαφέροντος των Βουλευτών/Μελών. Έχω υπάρξει σε συνεδριάσεις της Επιτροπής που γίνονταν διαδικτυακά εν μέσω της πανδημίας που ήταν πολύ δύσκολο μέσα σε τρία λεπτά που είχε στη διάθεσή του ο κάθε φορέας να αναπτύξει τις απόψεις του, αλλά και για τους Βουλευτές να μπορέσουν να παρακολουθήσουν αυτό που ήθελε ο κάθε φορέας να πει. (...) Ο Κανονισμός, προβλέπει μέχρι 10, το οποίο δεν τηρείται. Φθάνουν και τους 20 κάποιες φορές».

εξωκοινοβουλευτικών προσώπων, επειδή είναι διαφορετικός ο τρόπος προσέγγισης των κειμένων των νομοσχεδίων μεταξύ των δύο κατηγοριών φορέων. Οι θεσμικοί φορείς προσεγγίζουν το σχέδιο νόμου από τη νομική πλευρά, ενώ ²⁰¹ οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών από κοινωνική ή πολιτική ή από την πλευρά των συμφερόντων της ομάδας που εκπροσωπούν.

Σχετικά με το δεύτερο (β) ερώτημα:

Το δεύτερο ερώτημα αποτελεί το κομμάτι της έρευνας της παρούσας εργασίας, για το αν η κατάθεση των απόψεων των εκπροσώπων του ΑΣΕΠ και του Συνηγόρου του Πολίτη, συμπεριλαμβανομένων και των αντιρρήσεων τους, σε άρθρα ή διατυπώσεις των σχεδίων νόμων, λαμβάνονται υπ' όψιν της Επιτροπής και των αρμόδιων Υπουργών και συμβάλλουν σε πιθανές νομοτεχνικές βελτιώσεις στα υπό συζήτηση νομοσχέδια. Οι απαντήσεις που λάβαμε από το ερωτηματολόγιο των Βουλευτών/Μελών ήταν στην πλειοψηφία θετικές.

Συγκεκριμένα οι απαντήσεις των Βουλευτών Μελών στην συγκεκριμένη ερώτηση είναι ότι «ναι»²⁰², «λαμβάνονται υπ' όψιν οι απόψεις και οι αντιρρήσεις των δύο Ανεξαρτήτων Αρχών και πολύ συχνά οδηγούν σε ουσιαστικές και κρίσιμες νομοτεχνικές βελτιώσεις των νομοσχεδίων»²⁰³.

«Πολλές νομοθετικές διατάξεις βελτιώνονται από τις παρατηρήσεις των δύο Αρχών καθώς συνδυάζουν την εμπειρική γνώση και τη νομική επάρκεια»²⁰⁴. «Η

---

²⁰¹ Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (14/12/2022) ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, Δρ. Αθ. Παπαϊωάννου «(...) άρα ο διάλογος δεν είναι ουσιαστικός. Και, ιδιαίτερα, όταν πρόκειται για φορείς που εκπροσωπούν με την πολιτική έννοια του όρου οργανωμένα συμφέροντα, εργαζομένους, εργοδοτικούς φορείς είναι λίγο παράλληλοι μονόλογοι» και σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (10/01/2023) ο Συνήγορος του Πολίτη, Δρ. Ανδρέας Ποττάκης «Καλό είναι να ακούει η Βουλή την κοινωνία, εννοείται, αλλά έχουν άλλη προσέγγιση. Εγώ όταν θα πάω στη Βουλή δεν θα μιλήσω όπως θα μιλήσει ο εκπρόσωπος μιας ένωσης ή ενός συλλόγου. Εγώ θα πω ο νόμος λέει αυτό και η Ευρωπαϊκή νομοθεσία λέει αυτό. Εδώ δεν είμαστε πλήρως εναρμονισμένοι και θα πρέπει να το δείτε. Δεν θα κάνω πολιτική. Κινούμαι μέσα στον νόμο και θα διατυπώσω τις επιφυλάξεις μου για το αν αυτή η διατύπωση ή η τάδε διάταξη είναι σύμφωνη με την τάδε σύμβαση που έχουμε κυρώσει, ή με την νομολογία του Στρασβούργου, για παράδειγμα, δεν θα κάνω πολιτική ότι θα ήθελα να γίνει αυτό. Δεν είναι ο ρόλος μου να κάνω πολιτική. Έχει άλλο ρόλο ο Συνήγορος, ενώ ο εκπρόσωπος του συνδικαλιστικού φορέα ή μίας ΜΚΟ η οποία προασπίζεται δικαιώματα μιας ομάδας ανθρώπων έχει άλλο ρόλο».

²⁰² Σύμφωνα με τη γνώμη του Βουλευτή της Αντιπολίτευσης, κ. Γεώργιου Καμίνη και πρώην Συνηγόρου του Πολίτη, όπως διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο (09/01/2023) και τη γνώμη της Βουλευτού της συμπολίτευσης, κυρίας Διονυσίας – Θεοδώρας Αυγερινού, όπως διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο (02/01/2023).

²⁰³ Σύμφωνα με τη γνώμη της Βουλευτού της συμπολίτευσης και Αντιπροέδρου της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, κυρίας Άννας Μάνη-Παπαδημητρίου, όπως διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο (21/12/2022).

²⁰⁴ Σύμφωνα με τη γνώμη του Βουλευτή της συμπολίτευσης, κ. Θεοχάρη Θεοχάρη, όπως διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο (10/01/2023).

διαδικασία αποτελεί δείγμα ορθής νομοθέτησης και συμβάλλει στο σωστό τελικό νομοθετικό αποτέλεσμα»²⁰⁵.

Καταγράφηκαν και δύο (2) ενδιάμεσες απόψεις ότι «Δεν συμβαίνει με βεβαιότητα, διότι η κυβερνητική πλειοψηφία συνήθως ακολουθεί το κείμενο του σχεδίου νόμου όπως συζητείται και μόνο κατ' εξαίρεση αποδέχεται προτάσεις φορέων και στην συγκεκριμένη ερώτηση των εν λόγω Ανεξαρτήτων Αρχών»²⁰⁶.

«Πολλές φορές συμβαίνει, ενώ άλλες όχι, ανάλογα με το πώς τα κόμματα ερμηνεύουν ή στοχεύουν σε επιμέρους θέματα»²⁰⁷.

Διατυπώθηκε και η αρνητική άποψη ότι «ενώ θα έπρεπε οι τοποθετήσεις τους να μετατρέπονται σε νομοτεχνικές παρεμβάσεις, λόγω αλλότριων κριτηρίων πολιτικών ή κομματικών δεν συμβαίνει»²⁰⁸.

Σύμφωνα, με τις απαντήσεις των εκπροσώπων των δύο Ανεξαρτήτων Αρχών, υπήρξε λίγο διαφοροποιημένη άποψη από εκείνη των Βουλευτών. Μας είπαν ότι η συγκεκριμένη διαδικασία της ακρόασης των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων έχει ιδιαίτερη σημασία για τους Βουλευτές που είναι μέλη της Επιτροπής για να αποσαφηνίσουν κάποια πράγματα σχετικά με το αντικείμενο του σχεδίου ή της πρότασης νόμου και τους φορείς²⁰⁹. Και ότι κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης είναι η καίρια στιγμή για να διατυπώσουν τις απόψεις τους γιατί κατά τη συνεδρίαση της ακρόασης εξωκοινοβουλευτικών προσώπων στην Επιτροπή, τις περισσότερες περιπτώσεις δεν υπάρχουν μεγάλες ή σημαντικές αλλαγές στο κείμενο του νομοσχεδίου²¹⁰.

---

²⁰⁵ Σύμφωνα με τη γνώμη του Βουλευτή της συμπολίτευσης, κ. Δημητρίου Κούβελα, όπως διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο (18/01/2023).

²⁰⁶ Σύμφωνα με τη γνώμη του Βουλευτή της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, κ. Θεόφιλου Ξανθόπουλου, όπως διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο (21/12/2022)

²⁰⁷ Σύμφωνα με τη γνώμη του Βουλευτή της συμπολίτευσης, κ. Ιωάννη Λαμπρόπουλου, όπως διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο (28/12/2022).

²⁰⁸ Σύμφωνα με τη γνώμη της Βουλευτού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, κυρίας Κυριακής Μάλαμα, όπως διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο (09/01/2023).

²⁰⁹ Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (14/12/2022) ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, Δρ. Αθ. Παπαϊωάννου «Αυτή η διαδικασία έχει νόημα, κυρίως, για τους Βουλευτές που θέλουν να αποσαφηνιστούν κάποια πράγματα στο μυαλό τους, δηλαδή να ακούσουν κάποιες απόψεις για να τα ξεκαθαρίσουν στο μυαλό τους. Αυτό είναι χρήσιμο».

²¹⁰ Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (14/12/2022) ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, Δρ. Αθ. Παπαϊωάννου «(...) Το κρίσιμο σημείο είναι να ακούσεις τις απόψεις κατά τη σύνταξη του νομοσχεδίου. Από τη στιγμή που το νομοσχέδιο κατατεθεί στη Βουλή είναι δύσκολο, λίγα πράγματα αλλάζουν. Καμιά φορά, βέβαια, εξαρτάται και από τον χαρακτήρα του εκάστοτε Υπουργού, δεν λέω της εκάστοτε κυβέρνησης, του εκάστοτε Υπουργού. Αν θέλουμε να κάνουμε σοβαρή διαβούλευση με αποτελέσματα αυτή πρέπει να γίνεται στο στάδιο της κατάρτισης του νομοσχεδίου».

Όσον αφορά στο ερώτημα, αν από το σύνολο των προτάσεων που έχει ήδη διατυπώσει, διαχρονικά το ΑΣΕΠ για τα υπό επεξεργασία και εξέταση σχέδια νόμων, στην Επιτροπή, στην πλειοψηφία τους έγιναν δεκτές από τους αρμόδιους Υπουργούς, η απάντηση που λάβαμε ήταν θετική²¹¹.

Επιπλέον, από την μελέτη των πρακτικών των συνεδριάσεων²¹² προκύπτει ότι στα περισσότερα σχέδια νόμων είχαν γίνει δεκτές προτάσεις που διατύπωσε η Αρχή. Συγκεκριμένα:

Στη συζήτηση για το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών «Εκσυγχρονισμός του συστήματος προσλήψεων στον δημόσιο τομέα και ενίσχυση του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.)» ν. 4765/2021 οι περισσότερες προτάσεις του ΑΣΕΠ για το εν λόγω σχέδιο νόμου είχαν γίνει αποδεκτές²¹³ και είχαν ενσωματωθεί στο κείμενο του νομοσχεδίου.

Στη συζήτηση για το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης «Ενδυνάμωση Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.), ενίσχυση και αναβάθμιση Δημόσιας Διοίκησης και άλλες διατάξεις», ν. 4590/2019 ο κ. Ιωάννης Καραβοκύρης, διατύπωσε την άποψη, ότι αυτή η επισήμανση που είχε γίνει από την Αρχή για τον ετήσιο και τον μακροχρόνιο προγραμματισμό των προσλήψεων με το υπό συζήτηση σχέδιο νόμου θεσπίζεται.

Στη συζήτηση για το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης «Αναμόρφωση συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και άλλες διατάξεις» ν. 3812/2009 ο κ. Γεώργιος Βέης, είπε ότι όσον αφορά στις παρατηρήσεις για το εν λόγω νομοσχέδιο το ΑΣΕΠ είχε από την αρχή μεγάλη συνεργασία με το Υπουργείο στη διατύπωση αυτού του νομοσχεδίου και, επομένως, ουσιαστικά οι όποιες παρατηρήσεις είχαν επ' αυτού είχαν ήδη κατατεθεί και ότι είχαν όλες συμπεριληφθεί. Υπήρξαν, μόνο δύο προτάσεις που είχε κάνει το ΑΣΕΠ, οι οποίες, μετά από τη διαβούλευση, θεωρήθηκαν ότι δεν έπρεπε να περιληφθούν στο νομοσχέδιο αυτό.

---

²¹¹ Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (14/12/2022) ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, Δρ. Αθ. Παπαϊωάννου «Ναι, νομίζω πως ναι».

²¹² Βλ. Κεφάλαιο 2, υποκεφάλαιο 2.2.

²¹³ Όπως μας είπε για το συγκεκριμένο σχέδιο νόμου ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, Δρ. Αθ. Παπαϊωάννου στη συνέντευξη (14/12/2022) «Είχαμε συμμετάσχει στην κοινή επιτροπή με το Υπουργείο, όπου προηδρνε ο αρχαιότερος Αντιπρόεδρος του ΑΣΕΠ και μετείχε και το Υπουργείο Εσωτερικών, η Γενική Γραμματέας, υπηρεσιακά στελέχη και άλλοι. Αυτά που είχαμε πει ενσωματώθηκαν στο νομοσχέδιο, οπότε όταν κατατέθηκε στη Βουλή το νομοσχέδιο οι προτάσεις μας ήταν λίγες. Είχαμε μετάσχει στη σύνταξη του νομοσχεδίου, οπότε δεν υπάρχει κάτι που να είπαμε στη συζήτηση στην Διάρκη Επιτροπή επιπλέον και να πούμε ότι ενσωματώθηκε ή δεν ενσωματώθηκε στο κείμενο».

Για το κείμενο του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης «Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις», ν. 3051/2002, ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, κ. Μιχαήλ Παπαδάκης, είπε ότι οι περισσότερες διατάξεις του νομοσχεδίου έγιναν κατόπιν εισηγήσεως του ΑΣΕΠ και ήταν εισηγήσεις οι οποίες προέκυψαν από την πείρα τους.

Όσον αφορά στο ερώτημα αν από το σύνολο των προτάσεων που έχει διατυπώσει, διαχρονικά ο Συνήγορος του Πολίτη για τα υπό επεξεργασία και εξέταση σχέδια νόμων, στην Επιτροπή, στην πλειοψηφία τους έγιναν δεκτές από τους αρμόδιους Υπουργούς, η απάντηση που λάβαμε ήταν θετική²¹⁴. Επιπλέον, και από την μελέτη των πρακτικών των συνεδριάσεων²¹⁵ και των Ετήσιων Εκθέσεων της Αρχής προκύπτει ότι στα περισσότερα σχέδια νόμων είχαν γίνει δεκτές οι προτάσεις που διατύπωσε η Αρχή. Συγκεκριμένα:

Στο κείμενο του σχεδίου νόμου Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη «Ρυθμίσεις σωφρονιστικής νομοθεσίας, διατάξεις για το ταμείο πρόνοιας απασχολουμένων στα σώματα ασφαλείας και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη» (ν. 4760/2020) το άρθρο 28 ήταν ικανοποίηση μιας δέσμευσης που είχε αναλάβει η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου ήδη, κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου και εν τέλει ψήφιση του ν. 4662/2020, όπως είπε στη συνεδρίαση. Και σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη²¹⁶, μετά από τις προτάσεις της Αρχής, το νομοσχέδιο ψηφίστηκε από τη Βουλή με τροποποιήσεις στα δύο κρίσιμα σημεία, πρώτον, «στις προϋποθέσεις χορήγησης άδειας» το άρθρο 55 παρ.1 περ. 1 – 2, Σωφρονιστικού Κώδικα, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 4 ν.4760/2020 και δεύτερον, «της μεταγωγής σε αγροτικά καταστήματα κράτησης» το άρθρο 41, παρ. 1, ν.4356/2015 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3, ν. 4760/2020, ορισμένα από τα κατά περίπτωση όρια εκτεθείσας ποινής μεταβλήθηκαν προς το ευμενέστερο.

²¹⁴ Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (10/01/2023) ο Συνήγορος του Πολίτη, Δρ. Ανδρέας Ποττάκης «Ναι, πιστεύω ότι ειδικά στη συγκεκριμένη Επιτροπή ναι. Έχουμε κληθεί σε πολλά ζητήματα στα οποία έχουμε αρμοδιότητα και άποψη, όχι σε όλα, αλλά έχουμε κάνει πολλές προτάσεις». «Είναι έντονη η παρουσία του Συνηγόρου στη συγκεκριμένη Διαρκή Επιτροπή γιατί η Κυβέρνηση έχει πόσα χαρτοφυλάκια και ο Συνήγορος καλύπτει όλο το κυβερνητικό φάσμα, την Τοπική Αυτοδιοίκηση α΄ και β΄ βαθμού και όλο τον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα».

²¹⁵ Βλ. Κεφάλαιο 3, υποκεφάλαιο 3.2.

²¹⁶ Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη <https://www.synigoros.gr/el/category/ethsies-ek8eseis?page=2> ανακτήθηκε στις 01/03/2023

Στο κείμενο του σχεδίου νόμου Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου «Βελτίωση μεταναστευτικής νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α' 169), 4375/2016 (Α' 51), 4251/2014 (Α' 80) και άλλες διατάξεις» (Ν. 4686/2020) τα άρθρα 38 και 39 είχαν αποτελέσει στο παρελθόν συγκεκριμένες προτάσεις της ανεξάρτητης αρχής²¹⁷.

Στο κείμενο του σχεδίου νόμου Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη «Περί Διεθνούς Προστασίας και άλλες διατάξεις», ν. 4636/2019 το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη έκανε δεκτή²¹⁸ την πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη και η διάταξη που είχε απαλειφθεί επανήλθε στο άρθρο 2 του Α' μέρους περ. δδ «ως προς ενήλικα άγαμα τέκνα». Επίσης, ελήφθη υπόψη από το Υπουργείο όσον αφορούσε στους ασυνόδευτους ανηλίκους, «η ανάγκη ομογενοποίησης των ορισμών» και δεν επαναλαμβάνονται στο άρθρο 41 και το άρθρο 63.

Επιπλέον, έγινε δεκτή και η πρόταση του Συνηγόρου «για σαφή καθορισμό μιας Αρχής η οποία θα είναι υπεύθυνη για τα ασυνόδευτα παιδιά, ανεξαρτήτως του καθεστώτος διαμονής, από την υποδοχή τους μέχρι την αποχώρησή τους από την δομή φιλοξενίας». Και συγκεκριμένα όπως αναφέρθηκε στο άρθρο 32 και το άρθρο 60 «η αρχή θα είναι η Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων». Επίσης, η παρατήρηση που είχε υποβάλλει η Αρχή τον Απρίλιο του 2018 ενόψει της ψήφισης του ν. 4540 για την ορθή μεταφορά του Ενωσιακού Δικαίου για την πρόβλεψη γεωγραφικού περιορισμού, αποκαθίσταται η ορθή διατύπωση της οικείας Οδηγίας, με το άρθρο 45 του υπό συζήτηση σχεδίου νόμου. Στο άρθρο 55 του νόμου για τη διεθνή προστασία ν.4636/2019, όπως ψηφίστηκε από την Ολομέλεια μετά την επεξεργασία και εξέταση από την Επιτροπή, προβλέφθηκε «η έκδοση Προσωρινού Αριθμού Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού», όπως είχε προτείνει ο Συνήγορος του Πολίτη.

Επίσης, παρότι παρέμειναν οι κυρώσεις για μη συνεργασία, έγινε προσπάθεια προσδιορισμού της υποχρέωσης συνεργασίας στο άρθρο 78 παρ. 9 του νόμου. Στο άρθρο 39, παρ.10, περ. β απαλείφθηκε το τεκμήριο ότι «ο αιτών δεν επιθυμεί την υπαγωγή σε διεθνή προστασία όταν δεν συμμορφώνεται προς την απόφαση μεταφοράς»

²¹⁷ Πρακτικό συνεδρίασης της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης που ανακτήθηκε την 1^η/3/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/KoinovouleftikesEpitropes/Synedriaseis?search=on&commission=9739559c-3495-43cc-98f7-9e892bc9b28d&pageNo=28>

²¹⁸ Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση της Αρχής για το έτος 2019 <https://old.synigoros.gr/resources/ee2019-p00-plires-keimeno.pdf>

προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία υποδοχής και ταυτοποίησης. Ελήφθη υπόψη από τον νομοθέτη η γνώμη της Αρχής ότι «η κοινοποίηση του αποσπάσματος του διατακτικού αντί των αποφάσεων ενείχε κινδύνους για τα δικαιώματα των αιτούντων» (άρθρο 82 παρ. 3 και 4). Και τελικά, το χρονικό διάστημα αποχώρησης των αναγνωρισμένων προσφύγων από τις δομές φιλοξενίας αυξήθηκε σε 6 μήνες και προβλέφθηκε ότι «από την υποχρέωση αυτή εξαιρούνται οι ασυνόδευτοι ανήλικοι». Είχε διατυπώσει την άποψη ο Συνήγορος του Πολίτη ότι το χρονικό διάστημα των δύο μηνών που ανέφερε το σχέδιο νόμου θα μπορούσε να προκαλέσει αστεγία και τόνισε την ανάγκη μιας συνεκτικής στρατηγικής ένταξης.

Στο κείμενο του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη «Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων, αναδιάρθρωση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση συστήματος εθελοντισμού πολιτικής προστασίας, αναδιοργάνωση του Πυροσβεστικού Σώματος και άλλες διατάξεις», ν. 4662/2020 ό,τι αφορούσε τις προτεινόμενες τροποποιήσεις του πειθαρχικού δικαίου της ελληνικής αστυνομίας από τον Μηχανισμό του Συνηγόρου του Πολίτη, πολλές από αυτές είχαν ήδη ενσωματωθεί και συγκεκριμένα με το «Προεδρικό Διάταγμα 111 της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2019».

Στο κείμενο του σχεδίου νόμου Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης «Ρυθμίσεις για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, την οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών οργάνων και λοιπές διατάξεις», ν. 4320/2015, θίγονταν θέματα, όπως οι μεταφορές μαθητών και ανασφάλιστων για τα οποία είχαν διατυπωθεί σχετικές προτάσεις²¹⁹ από τον Συνήγορο του Πολίτη.

Στο κείμενο του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης «Ρυθμίσεις για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, την οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών οργάνων και λοιπές διατάξεις», ν. 4320/2015 πολλές από τις παρατηρήσεις της Αρχής

---

²¹⁹ Σύμφωνα με το Πρακτικό της κοινής συνεδρίασης το οποίο ανακτήθηκε στις 2/3/2023 από την ιστοσελίδα της Βουλής <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&fromDate=10/03/2015&toDate=10/03/2015> και σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη για το έτος 2015 <https://old.synigoros.gr/resources/docs/ee2015-17-nomoth-protaseis.pdf>

«συνεκτιμήθηκαν κατά την τελική διατύπωση των διατάξεων του ν. 4320/2015», σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση της Αρχής του έτους 2015²²⁰.

Συμπεραίνουμε, ότι από τη διαδικασία της ακρόασης των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων, παράγεται μία συζήτηση κατά την οποία δύναται να υπάρξουν νομοτεχνικές βελτιώσεις, με βάση τις απόψεις των φορέων που ακούστηκαν, σχετικά με το κείμενο του νομοσχεδίου προς το συμφέρον του αντικειμένου που αυτό θέτει προς θέσπιση νόμου ή βελτίωση νομοθεσίας, πάντα μέσα στο πλαίσιο των όσων ορίζει ο Κ.τ.Β..

Ένα ακόμη συμπέρασμα που προέκυψε από την έρευνα είναι ότι σε αρκετές περιπτώσεις η νομοθεσία αλλάζει κατά τακτά χρονικά διαστήματα. Για παράδειγμα ο ν.4765/2021 του ΑΣΕΠ, προτού προλάβουν να εφαρμοστούν όλες οι διατάξεις του υπέστη, ήδη, αλλαγές με τους ν.4795/2021, ν.4940/2022, ν.4954/2022, ν.4975/2022, 4985/2022, ν.5001/2022, ν.5003/2022, ν.5013/2023 και ν.5027/2023²²¹. Συνολικά ο ιδρυτικός ν. 2190/1994 έχει υποστεί περίπου 320 τροποποιήσεις που έχουν υπονομεύσει τον αρχικό νόμο²²², ενώ θα έπρεπε να είναι απλές, γρήγορες και με ενιαίους κανόνες οι διαδικασίες για τις προσλήψεις στο δημόσιο τομέα²²³.

4.2 Προτάσεις

Οι διαπιστώσεις που κάναμε με τη συγκεκριμένη μελέτη, πάντα με βάση τις πηγές που χρησιμοποιήθηκαν, υποδεικνύουν την ανάγκη να γίνουν δύο διορθωτικές παρεμβάσεις στη διαδικασία της ακρόασης των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων στη Διαρκή Επιτροπή, προκειμένου να γίνει πιο αποτελεσματική η διαδικασία της συζήτησης. Επιπρόσθετα, παραθέτουμε δύο προτάσεις για τις πέντε (5) Συνταγματικά

²²⁰ Ετήσια Έκθεση του Συνηγούρου του Πολίτη για το έτος 2015, <https://old.synigoros.gr/resources/docs/ee2015-00-stp.pdf>

²²¹ Βλ. Τζέμος Β. όπ. π. (υποσημείωση 111), σελ. 21.

²²² Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε ο κ. Παναγιώτης Μαντζούφας, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου και Διευθυντής του τομέα Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής Επιστήμης της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στην παρουσίαση του βιβλίου: «ΑΣΕΠ και Δίκαιο Ανθρώπινου Δυναμικού στο Δημόσιο (Νέος Νόμος ΑΣΕΠ (Ν.4765/2021))», στις 10.05.2023 στην Νομική Βιβλιοθήκη, <https://www.youtube.com/watch?v= wdXZLXggJ4> ανακτήθηκε στις 12/05/2023.

²²³ Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε ο κ. Βασίλης Τζέμος, Επίκουρος Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου και Οικονομικών Θεσμών Τμήματος Οικονομικών Επιστημών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στην παρουσίαση του βιβλίου: «ΑΣΕΠ και Δίκαιο Ανθρώπινου Δυναμικού στο Δημόσιο (Νέος Νόμος ΑΣΕΠ (Ν.4765/2021))», στις 10.05.2023 στην Νομική Βιβλιοθήκη, <https://www.youtube.com/watch?v= wdXZLXggJ4> ανακτήθηκε στις 12/05/2023.

κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές και την ενίσχυση της ανεξαρτησίας τους από την εκτελεστική εξουσία.

α) Σύμφωνα με το άρθρο 38, παρ.4., του Κ.τ.Β., όπου ορίζεται ότι η διάρκεια της συνεδρίασης της ακρόασης εξωκοινοβουλευτικών προσώπων δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των τεσσάρων (4) ωρών, λαμβάνοντας υπόψη και την παρ. 6 του ίδιου άρθρου το οποίο ορίζει ότι: *«Τα καλούμενα για ακρόαση πρόσωπα απαντούν σε συγκεκριμένες ερωτήσεις του Προέδρου της επιτροπής, των εισηγητών, των ειδικών αγορητών και μέχρι τριών Βουλευτών από το πρώτο σε δύναμη κόμμα, δύο Βουλευτών από το δεύτερο και ανά ενός Βουλευτή από τα υπόλοιπα σε δύναμη κόμματα, καθώς και του Υπουργού»*, Αν πάρουμε, ως παράδειγμα, την τρέχουσα κοινοβουλευτική περίοδο που η Βουλή αποτελείται από έξι (6) κόμματα, σύμφωνα με την παρ.6, λαμβάνουν τον λόγο δεκαεπτά (17) ομιλητές από την επιτροπή και αν προσθέσουμε το μέγιστο αριθμό των δέκα (10) εξωκοινοβουλευτικών προσώπων, σύμφωνα με την παρ. 5, του ίδιου άρθρου, στη διάρκεια των τεσσάρων (4) ωρών θα λάβουν τον λόγο είκοσι επτά (27) ομιλητές. Άρα, συμπεραίνουμε ότι ο χρόνος που δίνεται στον κάθε φορέα για διατυπώσει τις απόψεις του είναι πράγματι πολύ λίγος.

Θα προτείναμε την αύξηση του χρόνου της συνεδρίασης της ακρόασης εξωκοινοβουλευτικών προσώπων, ώστε να μπορούν να διατυπώσουν τις απόψεις τους και να εμβαθύνουν επί της ουσίας του αντικειμένου. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα οι Βουλευτές/Μέλη της Επιτροπής ²²⁴ να έχουν περισσότερη πληροφόρηση για το αντικείμενο των φορέων που εμπίπτει στο κείμενο του νομοσχεδίου που επεξεργάζεται και εξετάζει η Επιτροπή.

β) Σχετικά με τα άρθρα 38, παρ. 8 και 90 που ορίζουν τις ακροάσεις των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων και τον αριθμό των συνεδριάσεων, αντίστοιχα, προτείνεται η ακρόαση των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων να μην εξαντλείται σε μία και μοναδική συνεδρίαση. Θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο να πραγματοποιούνται δύο συνεδριάσεις για την ακρόαση των φορέων και το ενδεχόμενο του διαμοιρασμού τους σε δύο συνεδριάσεις ανάλογα με την νομική φύση τους. Οι θεσμικοί φορείς να καλούνται σε μία συνεδρίαση και οι φορείς της

---

²²⁴ Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (10/01/2023) ο Συνήγορος του Πολίτη, Δρ. Ανδρέας Ποττάκης *«Πιστεύω ότι χρειαζόμαστε περισσότερο χρόνο στις συνεδριάσεις της Επιτροπής και ποιοτικά αυτό θα διευκόλυνε και τη Βουλή»* και Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (14/12/2022) ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, Δρ. Αθ. Παπαϊωάννου ό.π. (υποσημ.198 -199).

κοινωνίας των πολιτών σε δεύτερη συνεδρίαση²²⁵. Αυτό θα διευκολύνει περισσότερο τα μέλη της Επιτροπής, διότι η μία συζήτηση θα γίνεται στο πλαίσιο της νομικής πλευράς του θέματος και η δεύτερη συνεδρίαση θα γίνεται στο πλαίσιο της κοινωνικής και πολιτικής πλευράς του.

γ) Μία ακόμη πρόταση που προκύπτει από την έρευνα είναι ο θεσμός του «Κοινοβουλευτικού Διαμεσολαβητή («Parliamentary ombudsman»), όπως και σε άλλες χώρες ονομάζεται ο Συνήγορος του Πολίτη και είναι όργανο της Βουλής²²⁶. Θα μπορούσε, ίσως, αυτό να αποτελέσει υπόδειγμα και για τις πέντε (5) συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές, γιατί με αυτό τον τρόπο θα ολοκληρωνόταν η σχέση τους με τη Βουλή και θα διαχωριζόταν εξ ολοκλήρου η σχέση από την εκτελεστική εξουσία. Θα αναδεικνυόταν το πνεύμα συνεργασίας, ισορροπίας, αντικειμενικότητας και των ίσων αποστάσεων της Διοίκησης και του Πολίτη, αποφεύγοντας την ταύτιση με κάποιο από αυτά τα δύο μέρη. Ο θεσμός αυτός στις χώρες όπου υπάρχει φαίνεται να είναι περισσότερο το «μακρύ χέρι» του Κοινοβουλίου, παρά όργανο της εκτελεστικής εξουσίας²²⁷.

Συγκεκριμένα για τον «Κοινοβουλευτικού Διαμεσολαβητή» στην πράξη αυτό θα σήμαινε ότι, όπως εκλέγονται τα μέλη του από τη Βουλή, όπως υπόκειται στον κοινοβουλευτικό έλεγχο και όπως αναφέρεται στη Βουλή, θα υπάγεται και ο προϋπολογισμός του στον προϋπολογισμό της Βουλής και το διοικητικό του μέρος,

---

²²⁵ Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (10/01/2023) ο Συνήγορος του Πολίτη, Δρ. Ανδρέας Ποττάκης «*Ενδεχομένως, θα έπρεπε να υπάρχει μία διάκριση και να γίνονται δύο συνεδριάσεις ακρόασης φορέων, διότι άλλο οι φορείς της κοινωνίας των Πολιτών και άλλο οι φορείς που εκπροσωπούν το Κράτος, όπως ο Συνήγορος του Πολίτη, ή άλλες Ανεξάρτητες αρχές ή το Ελεγκτικό Συνέδριο που καλείται μερικές φορές να μιλήσει για θέματα δημοσιονομικά. Εμείς δεν είμαστε Κοινωνία των Πολιτών. Δηλαδή, έχω υπάρξει σε συνεδριάσεις για παράδειγμα για θέματα ισότητας με καμιά δεκαριά ΜΚΟ, οι οποίες εντάζει η κάθε μία έχει τον ρόλο της.... Να υπήρχε, δηλαδή, μία συνεδρίαση για τους πιο θεσμικούς φορείς και άλλη μία για την κοινωνία των πολιτών. Καλό είναι να ακούμε και την κοινωνία των πολιτών και τους συνδικαλιστικούς φορείς. Απλά, νομίζω ότι για τους Βουλευτές θα διευκόλυνε περισσότερο αν υπήρχε αυτή η διάκριση. Να ακούσουμε αυτούς τους οποίους εκπροσωπούν κάποιους θεσμούς και να ακούσουμε και την κοινωνία των πολιτών, τους συνδικαλιστικούς φορείς, τις ενώσεις εργοδοτών, εργαζομένων κ.λπ. οι οποίοι είναι κοινωνία, όμως. Σας το επαναλαμβάνω, όμως, ότι όλα αυτά είναι σκέψεις και προτάσεις μου εκτός της εμπειρίας του Συνηγόρου. Είναι θέματα του Κανονισμού της Βουλής και τα καταθέτω ως την εμπειρία μου».*

²²⁶ Στην Φινλανδία υπάρχει «Parliamentary ombudsman» και Βλ. Μακρυδημήτρης Αντ. Πραβίτα Ηλ., όπ. π. (υποσημ. 3), σελ. 604 και σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (10/01/2023) ο Συνήγορος του Πολίτη, Δρ. Ανδρέας Ποττάκης «*Σε πάρα πολλές χώρες ο Συνήγορος του Πολίτη είναι όργανο της Βουλής και λέγεται parliamentary ombudsman*».

²²⁷ Βλ. Μακρυδημήτρης Αντ. Πραβίτα Ηλ., όπ. π. (υποσημ. 3), σελ. 604 και ²²⁷ σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (10/01/2023) ο Συνήγορος του Πολίτη, Δρ. Ανδρέας Ποττάκης «*Πιστεύω, ότι αυτό πραγματικά θα ενισχύσει την ανεξαρτησία των Συνταγματικά κατοχυρωμένων Αρχών και του Συνηγόρου. Δηλαδή, η πλήρης αποδέσμευσή από οποιαδήποτε έστω και μικρή σχέση με την εκτελεστική εξουσία»*

επίσης, θα ανήκει κι αυτό στη διοίκηση της Βουλής²²⁸. Σε αντίθεση με τη «διοικητική διευκόλυνση»²²⁹ που γίνεται από το αρμόδιο Υπουργείο, δηλαδή την εκτελεστική εξουσία. Ο «Κοινοβουλευτικός Διαμεσολαβητής θα είναι πλήρως αποδεσμευμένος από την εκτελεστική εξουσία του κράτους²³⁰.

Κατ' επέκταση το ίδιο αποδεσμευμένες θα είναι και οι υπόλοιπες συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές αν υπαχθούν στη Βουλή και αυτό θα ενισχύσει ακόμα περισσότερο την ανεξαρτησία των Αρχών, όπως συμβαίνει και σε άλλα κράτη. Για την υλοποίηση της πρότασης για τον «Κοινοβουλευτικό Διαμεσολαβητή» απαιτείται Συνταγματική Αναθεώρηση.

δ) Η πρόταση συγχώνευσης Προέδρου της Δημοκρατίας και Ανεξαρτήτων Αρχών, η οποία διατυπώθηκε προ ετών (Τζέμος Β., 2012) στηρίζεται στους εξής δύο πυλώνες: πρώτος, «Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να εκλέγεται από τον λαό» και δεύτερος, «να εκλέγονται και οι επικεφαλής των 5 συνταγματικά κατοχυρωμένων Ανεξαρτήτων Αρχών», οι οποίοι θα είναι «Αντιπρόεδροι της Δημοκρατίας»²³¹. Η συγκεκριμένη πρόταση, η οποία χρήζει και αυτή Συνταγματικής Αναθεώρησης για την εφαρμογή της, επιτυγχάνει ταυτόχρονα τον εκσυγχρονισμό και των δύο θεσμών, τόσο του Π.τ.Δ. όσο και των Ανεξαρτήτων Αρχών, των οποίων η συνταγματική τους κατοχύρωση δεν αρκεί και με αυτόν τον τρόπο θα ενισχυθεί η δημοκρατική νομιμοποίησή τους²³². Επίσης, οι Ανεξάρτητες Αρχές θα συνδεθούν οργανικά με τον

²²⁸ Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (10/01/2023) ο Συνήγορος του Πολίτη, Δρ. Ανδρέας Ποττάκης «Στο παρελθόν, όταν ανέλαβα Συνήγορος του Πολίτη, είχα κάνει μία συζήτηση με τον τότε Πρόεδρο της Βουλής, τον κ. Νίκο Βούτση και στην συνέχεια την έκανα και με τον νυν Πρόεδρο, τον κ. Κωνσταντίνο Τασούλα, με θέμα την μεταφορά των Ανεξαρτήτων Αρχών που είναι Συνταγματικά κατοχυρωμένες στη Βουλή. Ξεκινώντας από τον Συνήγορο, γιατί δεν θέλω να μιλάω για άλλους και γνωρίζοντας ότι σε πάρα πολλές χώρες ο Συνήγορος του Πολίτη είναι όργανο της Βουλής και λέγεται *parliamentary ombudsman*. (...) Άλλωστε, αναφερόμαστε στη Βουλή. Και εκλεγόμαστε από τη Βουλή και αναφερόμαστε «λογοδοτούμε». Εμείς με τη Βουλή μιλάμε και τη Βουλή εξυπηρετούμε, νομίζω. Γι' αυτό επιμένω πάρα πολύ στη σχέση μας με τη Βουλή».

²²⁹ Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (10/01/2023) ο Συνήγορος του Πολίτη, Δρ. Ανδρέας Ποττάκης «Δηλαδή, τώρα όταν ο Συνήγορος κάνει αποσπάσεις ή μετατάξεις τις υπογράφει ο Υπουργός Εσωτερικών, ενώ στον *parliamentary ombudsman* θα τα κάνει η Βουλή. Το status των υπαλλήλων είναι status υπαλλήλων Βουλής. Άρα, είναι πλήρως αποδεσμευμένος – δεν λέω εξάρτηση από οποιαδήποτε σχέση με την εκτελεστική εξουσία, αυτή που έχουμε τώρα. Στη νομοθεσία ή τέλος πάντων στην πρακτική λέγεται, νομίζω «Διοικητική διευκόλυνση» ότι μας παρέχει το Υπουργείο Εσωτερικών γιατί προφανώς δεν μας ασκεί εποπτεία, επειδή είμαστε Ανεξάρτητη Αρχή».

²³⁰ Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε στη συνέντευξη (10/01/2023) ο Συνήγορος του Πολίτη, Δρ. Ανδρέας Ποττάκης «Πιστεύω, ότι αυτό πραγματικά θα ενισχύσει την ανεξαρτησία των Συνταγματικά κατοχυρωμένων αρχών και του Συνηγόρου. Δηλαδή, η πλήρης αποδέσμευσή από οποιαδήποτε έστω και μικρή σχέση με την εκτελεστική εξουσία».

²³¹ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 9), σελ. 23επ. και Τζέμος Βασίλης, «Οι Ανεξάρτητες Αρχές και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας - Οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές στην Ελλάδα. Συστηματοποίηση, Αξιολόγηση, Προοπτικές» σε <https://dee.gr>

²³² Βλ. Τζέμος Β. όπ. π. (υποσημείωση 231), σελ. 25.

Π.τ.Δ. και θα υποστηριχθεί και θεσμικά «η ανεξαρτησία τους από την εκτελεστική εξουσία», την Κυβέρνηση²³³, αφού τα τελευταία χρόνια γίνεται αποδεκτό και από τη νομολογία ότι οι Ανεξάρτητες Αρχές δραστηριοποιούνται στον χώρο της εκτελεστικής εξουσίας, ως όργανα της εκτελεστικής λειτουργίας, ανεξαρτήτως ιεραρχικού ελέγχου ή διοικητικής εποπτείας²³⁴.

Παράλληλα, με την εκλογή του Π.τ.Δ. από τον λαό ενδυναμώνεται ο θεσμός του, ο οποίος έχει περιορισμένη εξουσία τυπικά και διακρίνεται από μία «πολιτική αδράνεια», ενώ ταυτόχρονα, χαίρει υψηλής αποδοχής στη συνείδηση των πολιτών²³⁵. Με αυτή την πρόταση του διπλού εκσυγχρονισμού θα μπορέσει να συγκροτηθεί ένα «θεσμικό αντίβαρο» στον «Πρωθυπουργικοκεντρισμό» που διακρίνει τον ελληνικό χώρο²³⁶. Εναλλακτικά, η συγκεκριμένη πρόταση για τη «θεσμική σύγκραση²³⁷» Π.τ.Δ και Ανεξαρτήτων Αρχών δύναται να υλοποιηθεί δίχως την εκλογή του Π.τ.Δ. και των επικεφαλής των Αρχών απευθείας από τον λαό. Θα μπορούσε στο ισχύον σύστημα της εκλογής του Π.τ.Δ. από την Ολομέλεια της Βουλής να προστεθεί στη διαδικασία και η εκλογή των επικεφαλής των Ανεξαρτήτων Αρχών.

Επισημαίνουμε, ότι οι δύο Ανεξάρτητες Αρχές, ΑΣΕΠ και Συνήγορος του Πολίτη, από κοινού είναι θεματοφύλακες της τήρησης της νομιμότητας και της αποτελεσματικότητας στη δημόσια διοίκηση²³⁸. Είναι οι άξονες της ουσιαστικής δικαιοκρατικής άσκησης της δημόσιας διοίκησης, καθώς με το έργο τους συνδράμουν στη βελτίωση της νομοθεσίας και απονέμεται δικαιοσύνη δίχως να εμπλέκονται τα δικαστήρια²³⁹.

Κατανοούμε, λοιπόν, πόσο σημαντική είναι η διαδικασία της ακρόασης των εκπροσώπων των δύο Ανεξαρτήτων Αρχών στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής, στο στάδιο της επεξεργασίας και εξέτασης των νομοσχεδίων. Είναι η διαδικασία μέσω της οποίας «διαφωτίζεται» η Επιτροπή και ακούει ο «νομοθέτης» τις απόψεις τους, με σκοπό να

²³³ Βλ. Τζέμος Β. όπ. π. (υποσημείωση 231), σελ. 26.

²³⁴ Μαυρομούστακου Ήβη, «Οι διαδρομές από την αμφισβήτηση στην καθολική αποδοχή μιας νέας μορφής διοίκησης: οι ελληνικές ανεξάρτητες αρχές», Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου, 2/2012.

²³⁵ Βλ. Τζέμος Β. όπ. π. (υποσημείωση 231), σελ. 24.

²³⁶ Βλ. Τζέμος Β. όπ. π. (υποσημείωση 231), σελ. 26.

²³⁷ Βλ. Τζέμος Β., όπ. π. (υποσημ. 231), σελ. 25.

²³⁸ Τζέμος Βασίλης στην παρουσίαση του βιβλίου: «ΑΣΕΠ και Δίκαιο Ανθρώπινου Δυναμικού στο Δημόσιο (Νέος Νόμος ΑΣΕΠ (Ν.4765/2021))», στις 10.05.2023 στην Νομική Βιβλιοθήκη, <https://www.youtube.com/watch?v=wdXZLXggJ4> ανακτήθηκε στις 12.05.2023.

²³⁹ Βλ. Τζέμος Βασίλης όπ. π. (υποσημείωση 238).

λαμβάνονται υπόψη τυχόν νομοτεχνικές βελτιώσεις για την καλύτερη νομοθέτηση στα πεδία που αφορούν τις δραστηριότητες των δύο ως άνω Αρχών.

Γόνιμο θα ήταν, επίσης, ο νομοθέτης να λάβει υπόψη ότι η νομοθεσία μας καλό θα ήταν να απλοποιηθεί και να κωδικοποιηθεί ώστε να αποσαφηνιστούν οι αρμοδιότητες όλων των οργάνων της Δημόσιας Διοίκησης και να υπάρξει σχέδιο δράσης, το οποίο θα ξεκαθαρίζει το ποιος θα εφαρμόζει και με ποιον τρόπο και σε ποιο επίπεδο την κάθε νομοθετική ρύθμιση²⁴⁰. Υπάρχει πολυνομία στη χώρα μας και συνεχίζει να επικρατεί η άποψη ότι ένας υπουργός για να είναι επιτυχημένος πρέπει να εισάγει προς ψήφιση στη Βουλή αρκετά νομοσχέδια και τροποποιητικές διατάξεις²⁴¹. Υιοθετούμε την άποψη να υπάρχει ένα χρονικό διάστημα στην εφαρμογή του νόμου ώστε να «ωριμάσει» και να φανούν στην πράξη τα προβλήματα, αν υπάρχουν και ύστερα να τα θεραπεύσει ο νομοθέτης εισάγοντας νομοσχέδια και τροποποιητικές διατάξεις²⁴².

---

²⁴⁰ Βλ. (υποσημείωση 222).

²⁴¹ Σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε ο κ. Σπ. Βλαχόπουλος, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου Νομικής Σχολής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών στην παρουσίαση του βιβλίου: «ΑΣΕΠ και Δίκαιο Ανθρώπινου Δυναμικού στο Δημόσιο (Νέος Νόμος ΑΣΕΠ (Ν.4765/2021))», στις 10.05.2023 στην Νομική Βιβλιοθήκη.

<https://www.youtube.com/watch?v= wdXZLXggJ4> ανακτήθηκε στις 12/05/2023.

²⁴² Βλ. (υποσημείωση 241).

Πηγές

- Σύνταγμα της Ελλάδας.
- Κανονισμός της Βουλής.
- Νόμος 2190/1994
- Νόμος 2863/2000
- Νόμος 4765/2021
- Νόμος 3051/2002
- Πρακτικά συνεδριάσεων Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης με τα επισυναπτόμενα κατατεθειμένα υπομνήματα των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων
- Συνέντευξη Προέδρου του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού, Δρα. Αθανάσιου Παπαϊωάννου.
- Συνέντευξη Συνηγόρου του Πολίτη, Δρα. Ανδρέα Ποττάκη.
- Ερωτηματολόγιο προς τους Βουλευτές/Μέλη της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής.

Βιβλιογραφία

- Βενιζέλος Ευάγγελος, Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου, Αναθεωρημένη έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα – Κομοτηνή, 2008.
- Γεωργοπούλου Βαρβάρα, Κοινοβουλευτική Αντιπολίτευση Θεσμικές Διαστάσεις και Πολιτική Πράξη 1975-2015, Εκδόσεις Παπαζήση, 2019.
- Δαγτόγλου Π.Δ., Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, 7^η Αναθεωρημένη Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2014.
- Καλυβιώτου Μαριάνθη, Κοινοβουλευτικός Έλεγχος Συνταγματικό πλαίσιο και όρια, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017.
- Καμίνης Γεώργιος, σε «Πέντε χρόνια μετά τη Συνταγματική Αναθεώρηση του 2001», Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου, Τόμος Δεύτερος, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή, 2006.
- Κοϊμτζόγλου Ιωάννης, Στοιχεία Δημοσίου Δικαίου, Γ' έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005.

- Λαζαράκος Γρηγόρης, Ανεξάρτητες Αρχές – Ο ρόλος και η σημασία τους στην ελληνική έννομη τάξη, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2010.
- Λαμπροπούλου Μαντώ - Γιώργος Διέλλας, σε «Το Σύγχρονο Διοικητικό Σύστημα στην Ελλάδα», Οι ανεξάρτητες αρχές, Εκδόσεις ΕΑΠ, 2021
- Μακρυδημήτρης Αντώνης και Πραβίτα Μαρία-Ηλιάνα, Δημόσια Διοίκηση, Στοιχεία διοικητικής οργάνωσης, Ε΄ έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012.
- Μπέσιλα-Μακρίδη Ελισάβετ, Ο Έλεγχος της Διοίκησης – Το δικαίωμα της αναφοράς στις Αρχές- Οι Ανεξάρτητες Αρχές (Ν.3051/2002) & Ο Συνήγορος του Πολίτη, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2010.
- Μαυριάς Κώστας, Συνταγματικό Δίκαιο, 6^η Έκδοση, Εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλας, 2021
- Μαυρομούστακου Ήβη, Αξιολόγηση Δημοσίων Υπαλλήλων – Πρόσληψη και υπηρεσιακή εξέλιξη, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2016.
- Μαυρομούστακου Ήβη, Σύγχρονες Μορφές Διοίκησης (Μια θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών: η ελληνική περίπτωση), Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2021.
- Πραβίτα Μαρία-Ηλιάνα, σε Τζέμος Βασίλης, Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε., Ερμηνεία κατ' άρθρο, 2^η έκδοση, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2019.
- Σπηλιωτόπουλος Επαμεινώνδας, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Τόμος 1, 13^η έκδοση, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2010.
- Στράνης Δημήτριος, Το Δημόσιο Δίκαιο στο Εργατικό Δίκαιο του 21^{ου} Αιώνα -Ιδιωτικό ή και Δημόσιο Δίκαιο;- Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2010.
- Τζέμος Βασίλης, Οργανωτικό Διοικητικό Δίκαιο Διαγράμματα, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2013.
- Τζέμος Βασίλης, Συνήγορος του Πολίτη, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2012.
- Τζέμος Βασίλης, Δίκαιο των Προσλήψεων – Νόμος ΑΣΕΠ (Ν2190/1994) Ερμηνεία κατ' άρθρο, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2020.
- Τζέμος Βασίλης, Μαρία-Ηλιάνα Πραβίτα, Συνταγματική Αναθεώρηση, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Έτος 2015.

- Τζέμος Βασίλης, ΑΣΕΠ και Δίκαιο Ανθρώπινου Δυναμικού στο Δημόσιο (Νέος Νόμος ΑΣΕΠ (Ν.4765/2021)), Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Έτος 2023.
- Χρυσανθάκης Χαράλαμπος, Εισηγήσεις Διοικητικού Δικαίου, 3η έκδοση, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2021.
- Χρυσόγονος Κώστας, Συνταγματικό Δίκαιο, 3η έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλας Αθήνα Θεσσαλονίκη, 2022.

*Β*ιβλιογραφία

- Βενιζέλος Ευάγγελος «Προβλήματα κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ Ανεξάρτητων Αρχών: Μια πρόταση για τη νομοθετική εισαγωγή κανόνα κατανομής και δικονομικού μηχανισμού άρσης της σύγκρουσης αρμοδιοτήτων», σε «Δημόσιο Δίκαιο» Περιοδικό Ένωσης Ελλήνων Δημοσιολόγων, Έτος 2022, Τεύχος 1 (Ιανουάριος – Ιούνιος).
- Βενιζέλος Ευάγγελος «Κοινό περί δικαίου αίσθημα vs κράτος δικαίου – Το δύσκολο τρίγωνο: Δικαιοσύνη – Κοινή Γνώμη – Πολιτική», Διοικητική Δίκη (ΔιΔικ), 6/2018.
- Γεωργοπούλου Βαρβάρα «Η Διάσκεψη των Προέδρων: ένα άγνωστο, αλλά σημαντικό όργανο της Βουλής» σε Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Τεύχος 1/2016.
- Ηλιάδου Αικατερίνη, «Το Σύνταγμα και οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές. Σκέψεις σχετικά με την πρόταση συνταγματικής τυποποίησης των ΑΔΑ», Διοικητική Δίκη (ΔιΔικ), 2000.
- Λουκάς Λυμπερόπουλος, «Ο έλεγχος των προσλήψεων από το ΑΣΕΠ», Διοικητική Δίκη (ΔιΔικ), 6/2015.
- Μαυρομούστακου Ήβη, «Η λειτουργία του Α.Σ.Ε.Π.: επιβεβαίωση ή αναίρεση του θεσμικού του ρόλου;», Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου, τεύχος 2/ 2007.
- Μαυρομούστακου Ήβη, «Οι διαδρομές από την αμφισβήτηση στην καθολική αποδοχή μιας νέας μορφής διοίκησης: οι ελληνικές ανεξάρτητες αρχές», Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου, τεύχος 2/ 2012.

- Παπακωνσταντίνου Α., Η συνταγματική αρχή της αξιοκρατίας και το νέο σύστημα επιλογής προϊσταμένων οργανικών μονάδων του Δημοσίου, Εφημερίδα Διοικητική Δίκη, 2007.
- Τζέμος Βασίλης, «Η σύννομη κακοδιοίκηση», «Δημόσιο Δίκαιο», Επιστημονικό Περιοδικό Ένωσης Ελλήνων Δημοσιολόγων (ΕΕΔ), τεύχη 2-3, 2017.
- Τζέμος Βασίλης, «Εφαρμοσμένο διοικητικό δίκαιο και αρχές δικαίου και μάνατζμεντ» στο Επιστημονικό Περιοδικό Ένωσης Ελλήνων Δημοσιολόγων (ΕΕΔ) «Δημόσιο Δίκαιο», Έτος 2021 (6), τεύχος 1-2 (Ιανουάριος-Δεκέμβριος).
- Τζέμος Βασίλης, «Οι Ανεξάρτητες Αρχές και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας-Οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές στην Ελλάδα. Συστηματοποίηση, Αξιολόγηση, Προοπτικές», σε www.dee.gr
- Τζέμος Βασίλης, «Διοικητικό δίκαιο και δημόσιες επιχειρήσεις», σε Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου, τεύχος 6/2006.
- Τζέμος Βασίλης, «Όλες οι προσλήψεις στο δημόσιο μέσω ΑΣΕΠ», στην εφημερίδα «Η Καθημερινή», 08.04.2017.

Διαδίκτυο

- Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού: www.asep.gr
- Συνήγορος του Πολίτη: www.synigoros.gr
- Περιοδικό Δημόσιο Δίκαιο ΕΕΔ: www.publiclawjournal.com
- Βουλή των Ελλήνων: www.hellenicparliament.gr
- Επιμελητήριο Διοικητικών Επιστημόνων: www.dee.gr
- Η Καθημερινή: www.kathimerini.gr
- Βιβλιοπαρουσίαση στη Νομική Βιβλιοθήκη:
youtube: https://www.youtube.com/watch?v=_wdXZLXggJ4

Παραρτήματα

- Ερωτήσεις συνέντευξης Προέδρου του ΑΣΕΠ.
- Ερωτήσεις συνέντευξης Συνηγόρου του Πολίτη.
- Ερωτηματολόγιο στους Βουλευτές/ Μέλη της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Το παρακάτω ερωτηματολόγιο συντάχτηκε στα πλαίσια έρευνας για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας μου με θέμα «Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) και Συνήγορος του Πολίτη στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης» για το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών με τίτλο «Δημόσια Διοίκηση – Δημόσιο Μάνατζμεντ» και απευθύνθηκε στον Πρόεδρο του ΑΣΕΠ, Δρα. Αθανάσιο Παπαϊωάννου.

- Πιστεύετε ότι το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) κατά την πολυετή λειτουργία του εκπληρώνει με επιτυχία τον θεσμικό ρόλο του διασφαλίζοντας αμεροληψία και διαφάνεια στις προσλήψεις του δημόσιου τομέα;
- Η επιλογή του τακτικού προσωπικού του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα είναι μία από τις κύριες αρμοδιότητες του ΑΣΕΠ. Επικεντρώνεται στον γραπτό διαγωνισμό και στα τυπικά προσόντα που απαιτούνται από την περιγραφή της θέσης, χωρίς όμως να λαμβάνονται υπόψη και τα ουσιαστικά προσόντα του υποψηφίου, πλην εξαιρέσεων (Ε.Ε.Π) όπου ο νόμος ορίζει τη δομημένη συνέντευξη. Συμφωνείτε με την άποψη ότι και τα ουσιαστικά προσόντα του υποψηφίου είναι απαραίτητα για την αξιολόγησή του;
- Αν ναι, υπάρχει πρόταση του ΑΣΕΠ για την αξιολόγηση και των ουσιαστικών προσόντων που απαιτούνται για την πλήρωση των θέσεων εργασίας;
- Ο ν.4765/2021 συμβάλλει στην αναμόρφωση του συστήματος προσλήψεων στον δημόσιο τομέα και στη βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του ανθρώπινου δυναμικού της δημόσιας διοίκησης;
- Χρειάζονται περαιτέρω μεταρρυθμίσεις;
- Πριν τη ψήφιση του νομοσχεδίου είχατε κληθεί στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, σύμφωνα με τη διαδικασία της ακρόασης εξωκοινοβουλευτικών προσώπων και διατυπώσατε τις απόψεις σας. Υπήρχαν προτάσεις σας που υιοθετήθηκαν από τον αρμόδιο Υπουργό με νομοτεχνικές βελτιώσεις και ενσωματώθηκαν στο κείμενο του νομοσχεδίου;
- Πιστεύετε ότι η διαδικασία της ακρόασης εξωκοινοβουλευτικών προσώπων στις Διαρκείς Επιτροπές της Βουλής κατά την επεξεργασία και εξέταση των

σχεδίων νόμων είναι ουσιώδης και επωφελής για το νομοθετικό έργο της Βουλής;

- Ο χρόνος που σας διατίθεται κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων είναι αρκετός;
- Από το σύνολο των προτάσεων που έχει διατυπώσει, διαχρονικά, το ΑΣΕΠ για τα υπό επεξεργασία και εξέταση σχέδια νόμων, στην πλειοψηφία τους έγιναν δεκτές από τους αρμόδιους Υπουργούς;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Το παρακάτω ερωτηματολόγιο συντάχτηκε στο πλαίσιο έρευνας για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας μου με θέμα «*Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) και Συνήγορος του Πολίτη στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης*» για το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών με τίτλο «*Δημόσια Διοίκηση – Δημόσιο Μάνατζμεντ*» και απευθύνθηκε στον Συνήγορο του Πολίτη, Δρα. Ανδρέα Ποττάκη.

- Πιστεύετε ότι ο Συνήγορος του Πολίτη έχοντας ως αποστολή του τη διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και της δημόσιας διοίκησης είναι μία Ανεξάρτητη Αρχή που έχει συμβάλει στην έννοια του κράτους δικαίου;
- Κατά τη διαμεσολάβησή σας, οι ελεγχόμενοι φορείς, οι οποίοι δεν υποχρεούνται να αποδεχθούν τις προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, αλλά είναι υποχρεωμένοι να συνεργαστούν μαζί σας, εξετάζουν πραγματικά και ουσιαστικά τις προτάσεις σας, τα πορίσματα σας;
- Στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας, μέσα στο οποίο καλείστε να υπερασπιστείτε τον πολίτη, διακρίνετε περιπτώσεις κατά τις οποίες παραβιάζονται τα θεμελιώδη δικαιώματα ή δεν προστατεύεται κάποιο θεμελιώδες δικαίωμα με αποτέλεσμα να «αποδυναμώνεται» η διαμεσολάβησή σας;
- Υπάρχει συνεκτική συνεργασία του Συνηγόρου του Πολίτη με τη Βουλή, ώστε να υποβάλλετε τεκμηριωμένες νομοθετικές προτάσεις για τις περιπτώσεις νόμων που διαπιστώνεται ότι πάσχουν ως προς την υπεράσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων; Γιατί και η χρηστή διοίκηση είναι θεμελιώδες δικαίωμα των πολιτών και αναφέρεται και στο χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων.
- Είναι ικανοποιητικός ο αριθμός των προτάσεων σας, ο οποίος γίνεται αποδεκτός από τους αρμόδιους Υπουργούς στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης κατά τη συζήτηση της επεξεργασίας και εξέτασης των σχεδίων νόμων;
- Άρα, λοιπόν, ο χρόνος που σας διατίθεται κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων της ακρόασης εξωκοινοβουλευτικών προσώπων στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης δεν είναι αρκετός για

να διατυπώσετε τις απόψεις σας στα υπό εξέταση σχέδια νόμων ώστε να γίνει μία ουσιαστική συζήτηση;

- ο Στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης στις 18 Μαΐου του τρέχοντος έτους κατά τη συζήτηση επί της Ετήσιας Έκθεσης (2021) του Συνηγόρου του Πολίτη αναφέρατε μεταξύ άλλων τα εξής: *«Περιμένω ακόμα να γίνει αυτό που έχει να κάνει με την αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας του Συνηγόρου του Πολίτη. Από το 2018, που είχα την τιμή και την ευκαιρία, ως Πρόεδρος τότε του Συνηγόρου της Μεσογείου, να συμμετάσχω στο τελικό κείμενο των λεγόμενων αρχών της Βενετίας του Συμβουλίου της Ευρώπης, μέχρι σήμερα, νομίζω ότι δεν έχω χάσει την ευκαιρία, με κάθε παρουσία μου, να επισημαίνω και στο Σώμα και στους εκάστοτε Υπουργούς Εσωτερικών, που έχουν, αν θέλετε, τη νομοθετική πρωτοβουλία για την αλλαγή του νόμου του Συνηγόρου του Πολίτη, την προώθηση ενός νέου σχεδίου και ότι θα πρέπει να εναρμονιστούμε με τις αρχές της Βενετίας, διότι, δυστυχώς, δεν είμαστε απολύτως εναρμονισμένοι (...)*». Ποια η ανταπόκριση της Βουλής αλλά και της Κυβέρνησης στο προαναφερόμενο θέμα; Υπάρχει κάποια εξέλιξη;
- ο Τι σημαίνει για εσάς ο συνεχώς αυξανόμενος αριθμός αναφορών των πολιτών προς τον Συνήγορο του Πολίτη, όπως αναφέρεται στις τελευταίες Ετήσιες Εκθέσεις της Αρχής;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Το παρακάτω ερωτηματολόγιο συντάχτηκε στα πλαίσια έρευνας για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας μου με θέμα «Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) και Συνήγορος του Πολίτη στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης» για το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών με τίτλο «Δημόσια Διοίκηση – Δημόσιο Μάνατζμεντ» και απευθύνθηκε στους Βουλευτές/Μέλη της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης.

- Πιστεύετε ότι το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) κατά την πολυετή λειτουργία του εκπληρώνει με επιτυχία τον θεσμικό ρόλο του διασφαλίζοντας αμεροληψία και διαφάνεια στον τομέα της απασχόλησης στη Δημόσια Διοίκηση;
- Πιστεύετε ότι ο Συνήγορος του Πολίτη έχοντας ως αποστολή του τη διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και της δημόσιας διοίκησης έχει θετικό πρόσημο κι έχει δώσει θετικό διακύβευμα στο κράτος δικαίου;
- Κρίνετε ουσιώδεις και επωφελείς τις ακροάσεις εκπροσώπων του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) και του Συνηγόρου του Πολίτη, διαχρονικά, στις συζητήσεις της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης που αφορούσαν στην επεξεργασία και εξέταση των νομοσχεδίων για τα οποία κλήθηκαν να διατυπώσουν τη γνώμη τους;
- Θεωρείτε ότι η κατάθεση των απόψεων τους, συμπεριλαμβανομένων και αντιρρήσεων τους σε άρθρα ή διατυπώσεις, κατά τη συζήτηση στην Επιτροπή συμβάλλουν σε πιθανές νομοτεχνικές βελτιώσεις των νομοσχεδίων πριν την ψήφιση τους από την Ολομέλεια της Βουλής;